Річний звіт НКЦПФР

за 2014 рік

«Ринок цінних паперів.
Європейський вибір: нові
можливості та зростання»

2007_36_€C
77_91_€C
78_660_€C
2011_35_€C
82_891_€C
78_855_€C
2011_35_€C
98_26_€C
98_26_€C
98_26_€C
2009_102_€C
97_9_€C
89_667_€C
89_666_€C
89_117_€C
86_635_€C
82_891_€C
78_855_€C
2010_43_€C
83_349_€C
68_151_€C
2013_34_€C
2010_44_€C
2009_101_€C
2009_44_€C
2009_65_€C
2008_11_€C
2008_11_€C
2009_101_€C
2008_10_€C
2009_101_€C
2008_10_€C
2007_64_€C
2006_73_€C
2007_16_€C
2007_44_€C
2006_49_€C

Річний звіт НКЦПФР за 2014 рік

Ринок цінних паперів. Європейський вибір: нові можливості та зростання

Київ – 2015

ЗМІСТ

Звернення Голови НКЦПФР 4

Загальна інформація про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку 5

Коротко про НКЦПФР 5

Обличчя регулятора: керівництво Комісії 6

Організаційна структура Комісії 9

Карта розміщення територіальних управлінь Комісії 10

Фондовий ринок у 2014 році 11

Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні 11

Ринок акцій 19

Ринок облігацій 26

Ринок похідних (деривативів) 37

Ринок ощадних (депозитних) сертифікатів 39

Ринок колективних інвестицій 40

Ринок інших фінансових інструментів 52

Основні показники облікової системи фондового ринку 53

Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок 56

Діяльність акціонерних товариств у 2014 році 61

Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств 61

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств 62

Дивідендна політика акціонерних товариств 62

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах 62

Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей 64

Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим 69

Діяльність Комісії та регулювання фондового ринку 72

Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства 72

Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства 73

Державне регулювання ринку цінних паперів 74

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів 74

Бухгалтерський облік та аудит на ринку цінних паперів 76

Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку (СРО) 77

Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку 79

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж 80

Регулювання депозитарної та клірингової діяльності 81

Регулювання діяльності інституційних інвесторів 83

Пруденційний нагляд на фондовому ринку 84

Підготовка фахівців з питань фондового ринку 88

Правозастосування на ринку цінних паперів 89
Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів 90
Робота Комісії зі зверненнями інвесторів 91
Участь Комісії у судових процесах 92
Система внутрішнього аудиту 93
Міжнародна співпраця та євроінтеграція 94
Взаємодія Комісії із засобами масової інформації та громадськістю 95
Інформаційні технології на фондовому ринку 96
Розвиток людських ресурсів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2014 році 97
Діяльність територіальних органів Комісії 101

Звернення Голови НКЦПФР

Шановні колеги!

До Вашої уваги Звіт про роботу вітчизняного фондового ринку та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2014 рік, що висвітлює якісні та кількісні дані діяльності українського рику цінних паперів та напрацювання його регулятора.

Даний документ має чіткий аналіз кожної функції регулятора, зокрема, у напрямі регулювання ринку і сприяння його розвитку, а також містить детальну аналітичну та статистичну інформацію щодо динаміки показників українського фондового ринку протягом минулого року.

У 2014 році Комісія зосередила свої зусилля на підвищенні ефективності фондового ринку та його регулятора, вдосконаленні законодавства на ринку цінних паперів, впровадженні сучасних правил та норм роботи на ньому, покращенні механізмів захисту прав інвесторів тощо.

Підбиваючи підсумки напрацювань фондового ринку та його регулятора за минулий рік, відзначу, що наразі Комісія стає на шлях кардинальних змін у напрямку євроінтеграції та впровадженні міжнародних стандартів, що полягають в прагненні до більш високих рівнів як для ринку, так і для тих фахівців, які працюють на ньому. Перш за все, нам необхідно удосконалити інфраструктуру ринку, зокрема, розрахункові, клірингові та депозитарні системи. Адже при стрімкому впровадженні нових інструментів на ринку існуюча інфраструктура не зможе повноцінно їх сприйняти, тому ми маємо фундаментально змінити і повністю адаптувати її до міжнародних норм для доступу іноземних інвесторів.

Другий важливий для Комісії напрямок, який вона активно розвиватиме у 2015 році – повне розкриття інформації учасниками, емітентами, у тому числі й кінцевими бенефіціарами та фізичними особами, а також підвищення якості інформаційного забезпечення регулятора. Якщо говорити про технічне забезпечення регулятора, то завдання НКЦПФР – перейти на електронний документообіг і обробку даних, для ефективного та якісного аналізу масиву всієї інформації. Наразі ми ведемо конструктивний діалог з європейськими колегами щодо підвищення кваліфікації співробітників Комісії в цьому напрямку.

До того ж, варто акцентувати увагу на необхідності збільшення кількості інструментів на ринку, зокрема, облігацій міжнародних фінансових організацій, інфраструктурних та біржових облігацій, товаророзпорядчих цінних паперів, а також розвитку ринку деривативів, які дають можливість адекватного ціноутворення і хеджування ризиків тощо.

Нам необхідно підвищити стандарти корпоративного управління до директив Європейського Союзу та очистити ринок від компаній, діяльність яких не відповідає вимогам чинного законодавства.

Зазначу, що кожен крок Комісії спрямований на реалізацію її ключового завдання – захисту прав та інтересів інвесторів з урахуванням кращих європейських стандартів.

Також пріоритетним питанням для Комісії є незалежність і самофінансування, що у свою чергу дасть можливість розширити повноваження регулятора, які необхідні для виконання стратегічно важливих функцій модернізації вітчизняного ринку.

В наступному році на Комісію чекає багато нових та цікавих проектів, що стосуватимуться як законотворчої та нормативної діяльності, так і тісної співпраці з міжнародною спільнотою.

Сподіваюсь, що, керуючись принципами ефективності, прозорості, передбачуваності і об'єктивності, спільними зусиллями ми зможемо подолати корупцію та підвищити рівень довіри інвестора як до самого українського фондового ринку, так і до його регулятора.

З повагою,
Тимур Хромаєв,
Голова НКЦПФР

Загальна інформація про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку

Коротко про НКЦПФР

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України та підзвітним Верховній Раді України. До системи органу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку входять її центральний апарат і територіальні органи.

НКЦПФР є державним регулятором ринку цінних паперів, що визначено Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». НКЦПФР була утворена Президентом України у листопаді 2011 року на базі ДКЦПФР з метою комплексного правового регулювання відносин, що виникають на фондовому ринку, забезпечення захисту інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері.

Місія Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку незмінна – це забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо цінних паперів і функціонування фондового ринку в Україні, а також здійснення правового регулювання відносин, що виникають на ринку цінних паперів, захист інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням на фондовому ринку, координація діяльності міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади у цій сфері. Відповідно до покладеної на неї місії, спрямовує свої зусилля на всебічне сприяння розвитку вітчизняного ринку цінних паперів як одного з найважливіших сегментів української економіки.

Реалізація завдання щодо становлення та розвитку ліквідного, надійного та прозорого національного фондового ринку вимагає проведення різновекторної роботи. Так, регулятор здійснює свою діяльність за такими ключовими напрямами:

- удосконалення засад державного регулювання ринку цінних паперів та захисту прав інвесторів;
- посилення конкурентоспроможності фондового ринку України, у тому числі шляхом підвищення ролі біржового фондового ринку;
- розвиток депозитарної системи України;
- розвиток корпоративного управління.

Обличчя регулятора: керівництво Комісії

Структура Комісії:
Голова Комісії – Тимур Хромаєв;
Члени НКЦПФР: Олександр Панченко, Юрій Буца, Дмитро Тарабакін та Ігор Назарчук.

Тимур Хромаєв, Голова НКЦПФР, Голова Комітету з питань стратегії розвитку та економічного аналізу фондового ринку

Пан Хромаєв як Голова НКЦПФР очолює систему Комісії та здійснює комплексне керування її діяльністю, в тому числі координує роботу членів Комісії, скликає і проводить засідання регулятора, здійснює керівництво діяльністю територіальних органів НКЦПФР, у встановленому законодавством порядку вирішує кадрові питання, здійснює представницькі функції щодо діяльності регулятора. Також відповідає за стратегічне планування розвитку фондового ринку, координацію та планування законопроектної та регуляторної роботи НКЦПФР, впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, координацію науково-дослідних та освітніх програм фондового ринку, підвищення фінансової грамотності населення тощо.

Тимур Хромаєв розпочав свою кар'єру в 1997 році в структурі Міністерства фінансів України, пройшовши шлях від провідного економіста відділу стратегії управління зовнішнім боргом Управління зовнішнього боргу до начальника Управління ринків капіталу Департаменту державного боргу. У 2001 році став заступником Голови правління в ЗАТ «Комерційний банк НРБ-Україна», а з 2002 року — в ЗАТ «ТАС-Інвестбанк». У лютому 2003 року Тимур Хромаєв заснував інвестиційну компанію «АРТА», яка є одним із лідерів серед українських інвестиційних компаній, а з 2013 року обіймав посаду виконавчого директора GASE Energy, Inc.

Освіта:

Перша економічна освіта в Union College, штат Нью-Йорк, США (1997 рік). Згодом, з 2008 по 2010 роки, продовжив навчання у Київському університеті імені Тараса Шевченка, Інституті міжнародних відносин на факультеті міжнародного права, отримавши ступінь магістра.

Олександр Панченко, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань функціонування інституційних інвесторів та інформаційної політики

Серед компетенцій пана Панченка – методологія регулювання діяльності професійних учасників фондового ринку, регулювання діяльності у сфері спільного інвестування та недержавного пенсійного забезпечення, регулювання діяльності СРО, ліцензування діяльності професійних учасників фондового ринку, оподаткування на фондовому ринку, забезпечення функціонування системи рейтингування тощо.

Пан Панченко розпочав свою кар'єру в російсько-американській інвестиційній компанії «Проспект Інвестментс», де пройшов шлях від спеціаліста фінансового відділу до фінансового директора компанії (1997 – 2001 роки). Близько семи років Олександр Панченко працював в інвестиційній групі «Міленіум Капітал», починаючи з фінансового директора і закінчуючи генеральним директором «Міленіум Ессет Менеджмент», де керував створенням та запуском інвестиційних фондів, відповідав за результати управління фондами, а також входив до інвестиційного комітету. В квітні 2008 року пан Панченко був призначений на поса-

ду директора КУА-АПФ «Тройка діалог Україна», в рамках якої відповідав за діяльність з управління активами приватних клієнтів, недержавних пенсійних фондів та інститутів спільного інвестування.

Освіта:

Олександр Панченко закінчив факультет «Фінанси та кредит» Національної академії управління в місті Києві (1997 рік).

Юрій Буца, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань корпоративного управління та розвитку інструментів фондового ринку

До компетенції пана Буци входить запровадження та розвиток загальноприйнятих принципів корпоративного управління в акціонерних товариствах, принципів реєстрації випусків, емісії та обігу пайових цінних паперів, формування та реалізація єдиної державної політики щодо емітентів, методичне забезпечення та координація державного регулювання у сфері емісії та обігу боргових цінних паперів, а також координація питань, пов'язаних із іпотечним кредитуванням та іпотечними цінними паперами. Окрім цього, питання щодо допуску іноземних цінних паперів для розміщення та обігу на території України, а також допуск українських цінних паперів для розміщення та обігу за межі України; розвитку ринку похідних фінансових інструментів фондового ринку тощо.

Юрій Буца має десятирічний досвід роботи у фінансовій галузі. З 2004 року по 2006 рік працював у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Починаючи з 2008 року працював на посаді заступника директора в українському офісі Варшавської фондової біржі, сприяючи перетворенню її на основний майданчик для залучення акціонерного капіталу українськими компаніями. З 2010 року пан Буца був координатором в Координаційному центрі економічних реформ при Президентові України, займаючись розробкою законодавчих актів з метою вдосконалення корпоративного управління, впровадження нових інструментів на фінансовому ринку, вирішення проблем банківського сектору та покращення бізнес-клімату в Україні.

Освіта:

Юрій Буца отримав освіту в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» та Центрально - Європейському університеті, отримавши ступінь магістра в галузі економіки.

Дмитро Тарабакін, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань методології та нагляду за функціонуванням інфраструктури фондового ринку

У Комісії пан Тарабакін відповідає за розвиток системи звітності та розкриття інформації учасниками фондового ринку, запровадження системи пруденційного нагляду за фондовим ринком, системи управління ризиками та внутрішнього аудиту у професійних учасниках фондового ринку, методологічне та програмно-технічне забезпечення реалізації державного фінансового моніторингу на фондовому ринку, формування системи захисту інформації на фондовому ринку тощо.

Дмитро Тарабакін має значний досвід роботи на фондовому ринку. Так, з 1995 року в рамках проекту KPMG Barents Group працював над створенням асоціації та біржі «ПФТС», де пізніше обіймав посаду директора – контролера. У 1997 році став головним трейдером відділу по роботі з акціями в Wood&Company в Києві, а з 1999 року працював трейдером в польському офісі компанії в місті Варшава. З червня 2000 року пан Тарабакін працював керуючим директором Dragon Capital,

приймаючи безпосередню участь у здійсненні десятків IPO українських компаній.

Освіта:

Пан Тарабакін у 1996 році отримав економічну освіту у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», а в період з 1994 по 1995 роки навчався в Roosevelt University в Чикаго за спеціалізацією «Фінанси».

Ігор Назарчук, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань захисту прав інвесторів та правозастосування на фондовому ринку

До сфери відповідальності пана Назарчука входить методологія захисту прав інвесторів, визначення, розробка та реалізація заходів, спрямованих на запобігання протиправному поглинанню та захопленню підприємств, забезпечення та координація контрольно-ревізійної діяльності системи НКЦПФР та правозастосування, формування комплексної протидії маніпулюванню на фондовому ринку та використання інсайдерської інформації тощо.

Ігор Назарчук почав працювати в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 1995 році, майже з самого початку її створення. У регуляторі він очолював підрозділ розвитку законодавства на ринку цінних паперів, взявши участь у розробці першого законодавства України в сфері реєстраторської діяльності, діяльності зберігачів цінних паперів та інститутів спільного інвестування. У 1996 році пан Назарчук захистив науковий ступінь кандидата юридичних наук на тему: «Правові основи формування та функціонування ринку цінних паперів в Україні». Окрім того, пан Назарчук викладав цивільне право в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Починаючи з 1998 року працював у юридичній фірмі «Бейкер і Макензі», спеціалізуючись на цивільному, фінансовому та корпоративному правах. Пан Назарчук брав безпосередню участь у підготовці та реалізації проектів щодо перших випусків єврооблігацій України, перших випусків Американських депозитарних розписок на акції українських емітентів тощо. З 2002 року засновник юридичної фірми «Васько, Назарчук і партнери».

Освіта:

Пан Назарчук у 1991 році з відзнакою закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.

Організаційна структура Комісії

Структура регулятора відповідає усім вимогам часу та ринку. Так, центральний апарат НКЦПФР побудований за галузевим принципом, що є, насамперед, зручним для учасників ринку при взаємодії з Комісією. Функціонування Комісії за її структурою покликано сприяти реалізації одного з пріоритетних завдань НКЦПФР – побудові мобільного та сучасного регулятора, який зможе якісно виконувати покладений на нього обов'язок зі створення якісної нормативної бази для діяльності ефективного та ліквідного вітчизняного фондового ринку.

Організаційна структура Комісії

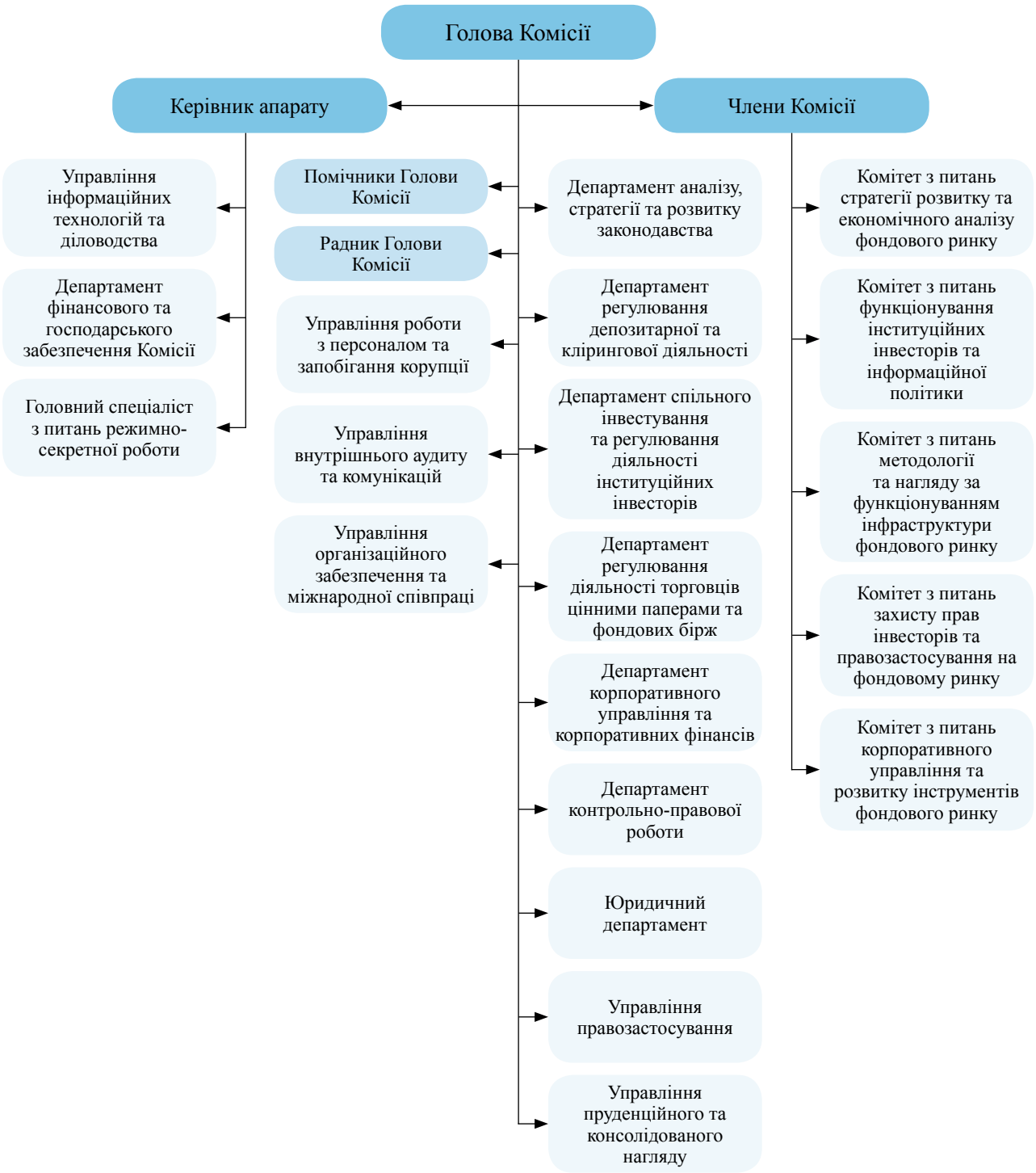

Карта розміщення територіальних управлінь Комісії

Представниками національного регулятора фондового ринку на території України є його територіальні органи, що функціонують у регіонах **(мал. 1).**

Мал. 1 Розміщення територіальних підрозділів Комісії

Фондовий ринок у 2014 році

Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні

Протягом 2014 року український фондовий ринок розвивався паралельно зі світовими ринками цінних паперів; підтвердженням цього є основний індикатор фондових ринків – індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на фондовому ринку. Вітчизняні фондові індекси, як і більшість провідних фондових індексів світу, завершили 2014 рік помірним зростанням (динаміка вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведена в **діаграмі 1**).

Серед досліджуваних індексів найбільше зріс індекс NASDAQ Composite, з початку року його значення підвищилося на 14,31 %. Істотно збільшились американські індекси S&P 500 (+ 12,39 %), Dow Jones 30 Industrials (+ 8,40 %), а також індекс Nikkei225 (Японія) — на 7,12 %. Помірно зросли європейські індекси, зокрема, DAX (Німеччина) – + 4,31 %, CAC40 (Франція) – + 1,08 %. Вітчизняні індекси ПФТС та UX (Українська Біржа) зросли з початку року на 28,75 % та 13,54 % відповідно.

Діаграма 1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку у 2012 – 2014 роках

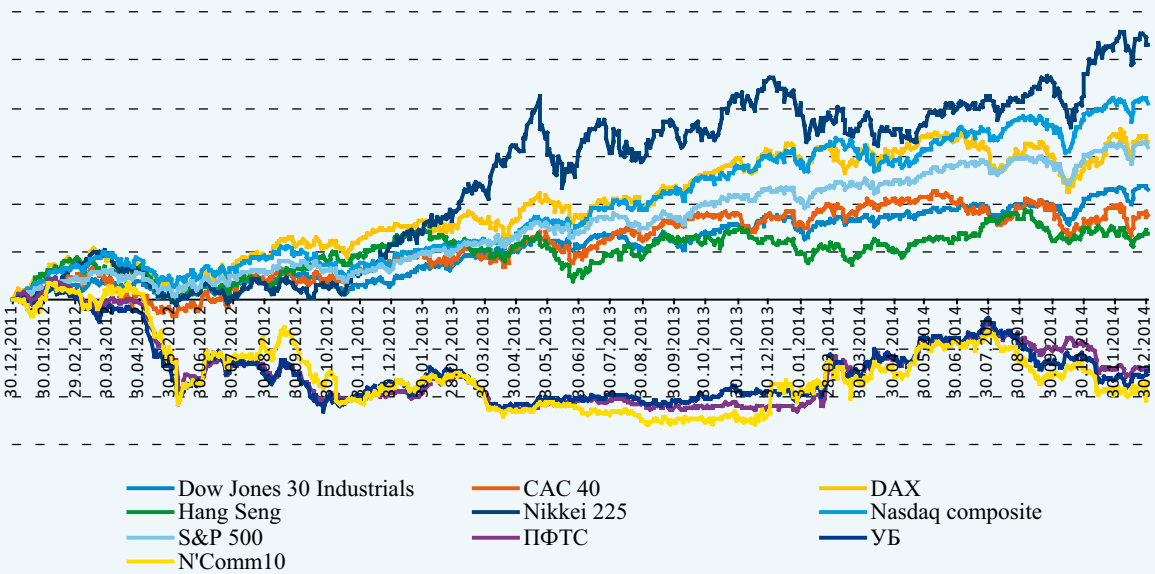

За підсумками 2014 року ринок цінних паперів в Україні виріс на 39,06 % порівняно з 2013 роком та становив 2 331,94 млрд грн. І хоча спостерігається збільшення частки операцій із цінними паперами, що здійснюються на біржовому ринку, близько 73,43 % усіх операцій здійснювалися у позабіржовому сегменті фондового ринку **(діаграма 2).**

Діаграма 2. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

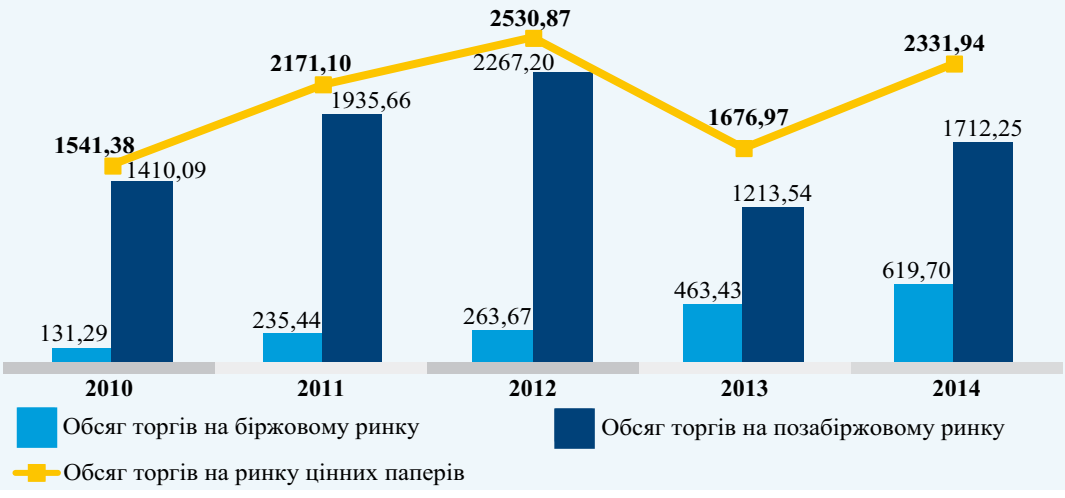

Слід зазначити, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів зафіксовано у IV кварталі 2014 року – 711,03 млрд грн (30,49 % від сукупного обсягу на ринку цінних паперів) **(діаграма 3)**.

Зміни структури обсягу торгів на ринку цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами наведено в **діаграмі 4**.

Діаграма 3. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2014 році (щоквартальна динаміка), млрд грн

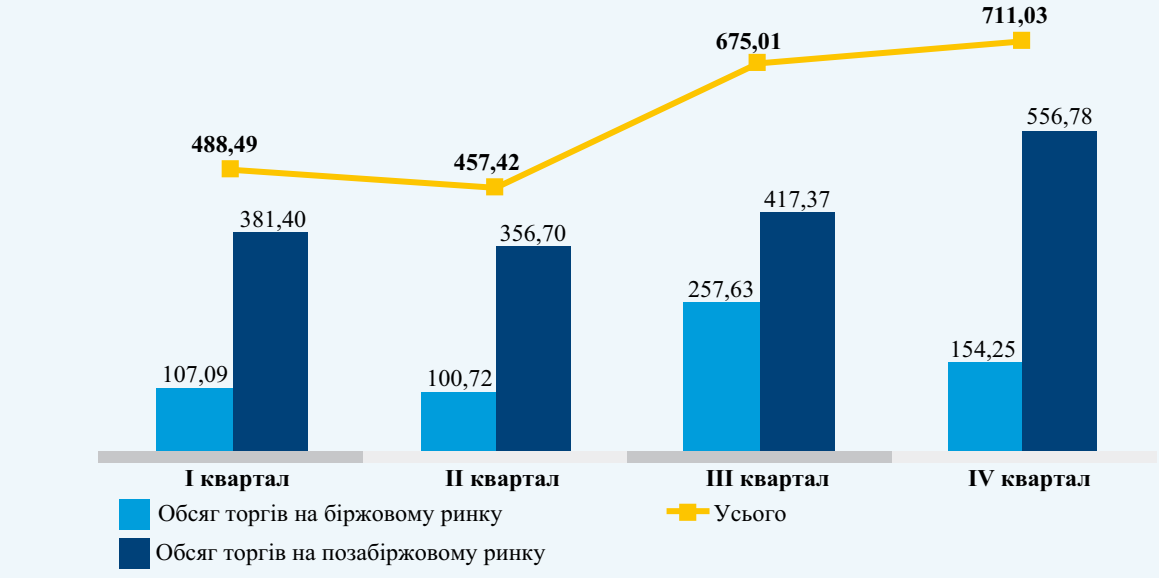

Діаграма 4. Структура обсягу торгів на ринку цінних паперів з фінансовими інструментами у 2004 – 2014 роках, млрд грн

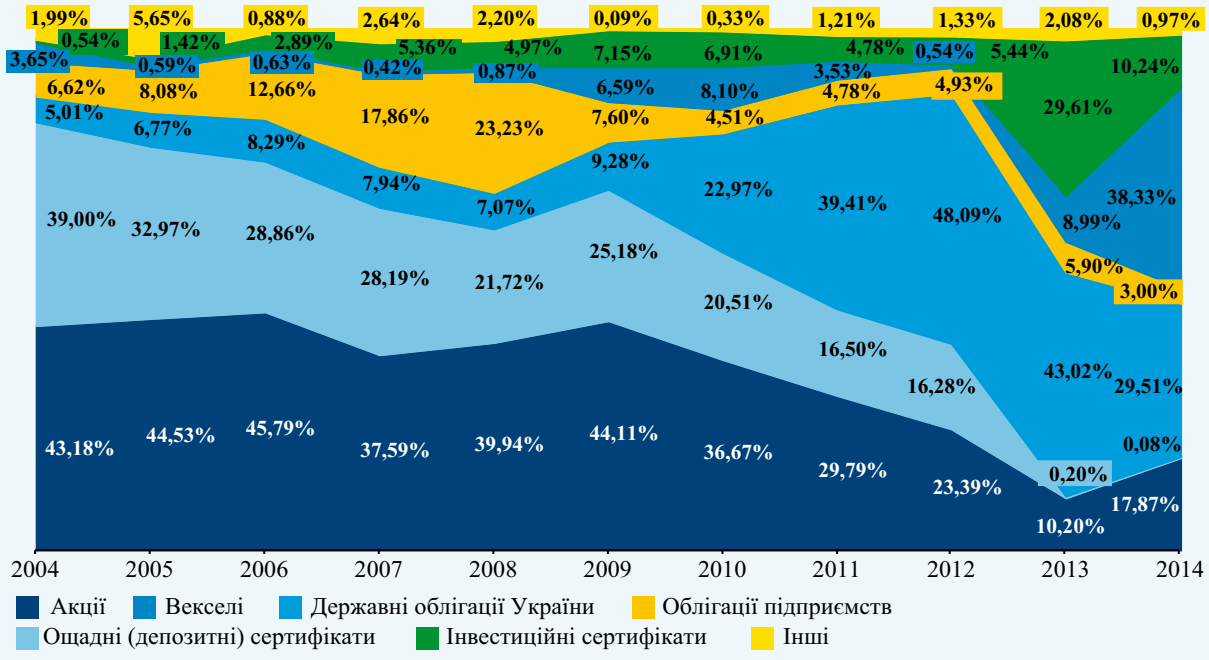

Починаючи з 2009 року спостерігається активна динаміка обсягів торгів цінними паперами, на відміну від динаміки обсягів ВВП, зокрема, обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2014 році перевищив цей показник на 765,21 млрд грн **(діаграма 5).**

Порівняно із країнами з розвиненою ринковою економікою рівень потужності розвитку фондових бірж України, показником якого є співвідношення частки капіталізації лістингових компаній до ВВП країни, дещо низький і становить лише 19,7 % сукупного ВВП, тоді як найбільш розвинений акціонерний капітал у Великобританії – 122,2 %, США – 114,9 % **(таблиця 1)**.

Діаграма 5. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП*, млрд грн

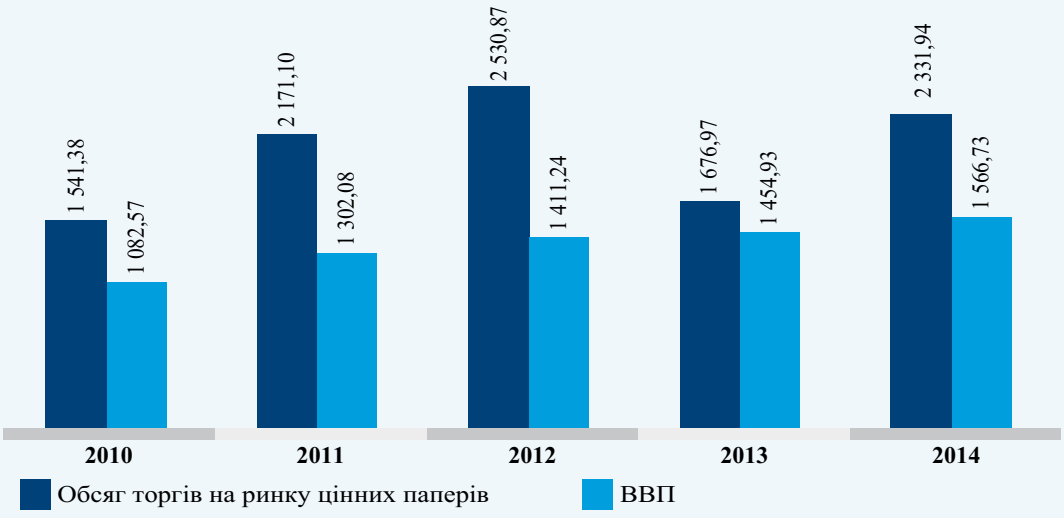

Таблиця 1. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП у 2010 – 2012 роках, %

	Назва країни	2009	2010	2011	2012
БРІК	*США*	108,5	108,9	104,3	114,9
	Бразилія	72	72,1	49,6	54,6
	Росія	70,5	67,5	42,9	43,4
	Індія	86,6	95,9	54,9	68,6
	Китай	100,3	80,3	46,3	44,9
Європа	*Франція*	75,3	75,6	56,6	69,8
	Німеччина	39,3	43,5	32,9	43,4
	Італія	15	15,6	19,7	23,8
	Великобританія	128,1	137,7	118,7	122,2
	Польща	31,4	40,5	29,9	36,3
СНД	*Вірменія*	1,6	0,3	0,4	1,3
	Казахстан	50	41	23	11,5
	Україна	12,6	15,9	13,7	19,7

Одним із показників ефективності функціонування ринку цінних паперів є розвиток його організованого сектору. У 2014 році, як і впродовж 2010 - 2013 років, тривав щорічний активний розвиток біржового сегменту фондового ринку України. Порівняно з попереднім роком обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2014 році зріс на 33,72 % і становить 619,70 млрд грн, що еквівалентно 39,55 % ВВП України **(діаграма 6)**.

Діаграма 6. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2010 – 2014 роках

* за даними Державної служби статистики України

Серед фінансових інструментів провідну позицію за обсягами торгів на біржовому ринку займали акції, державні облігації України та облігації підприємств **(діаграма 7).**

Діаграма 7. Структура обсягу біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за фінансовими інструментами) у 2004 – 2014 роках, %

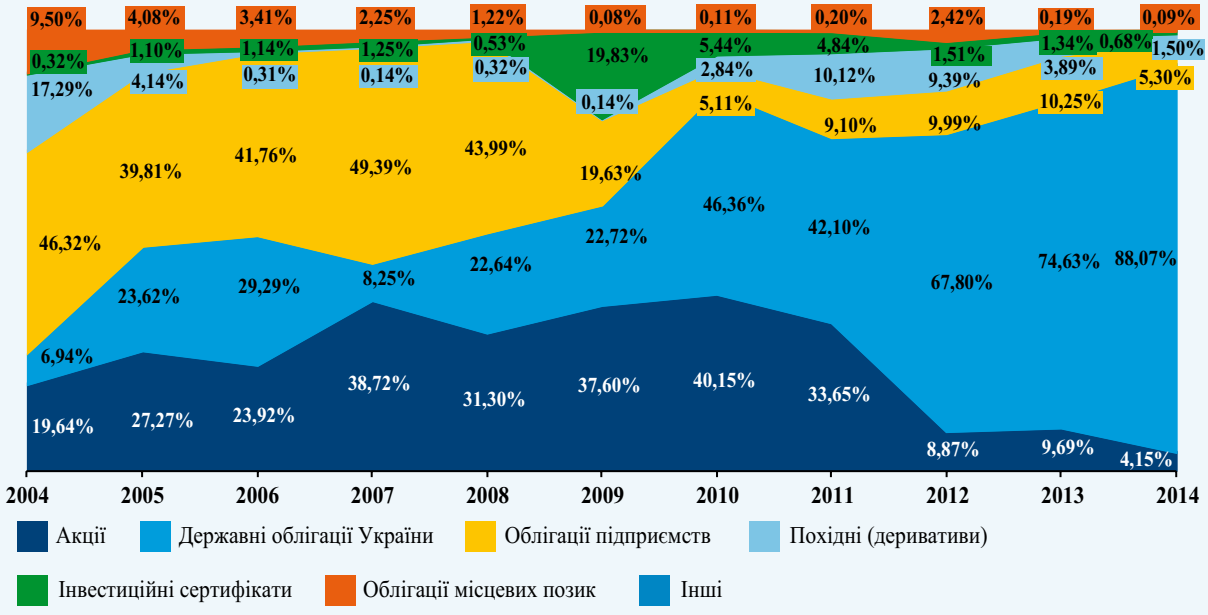

Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів є досить низькою (2014 рік – 26,59 %), але цей показник помірно зростає. Так, порівняно з 2010 роком до 2014 року спостерігається зростання на 15,85 % **(діаграма 8)**.

Діаграма 8. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, %

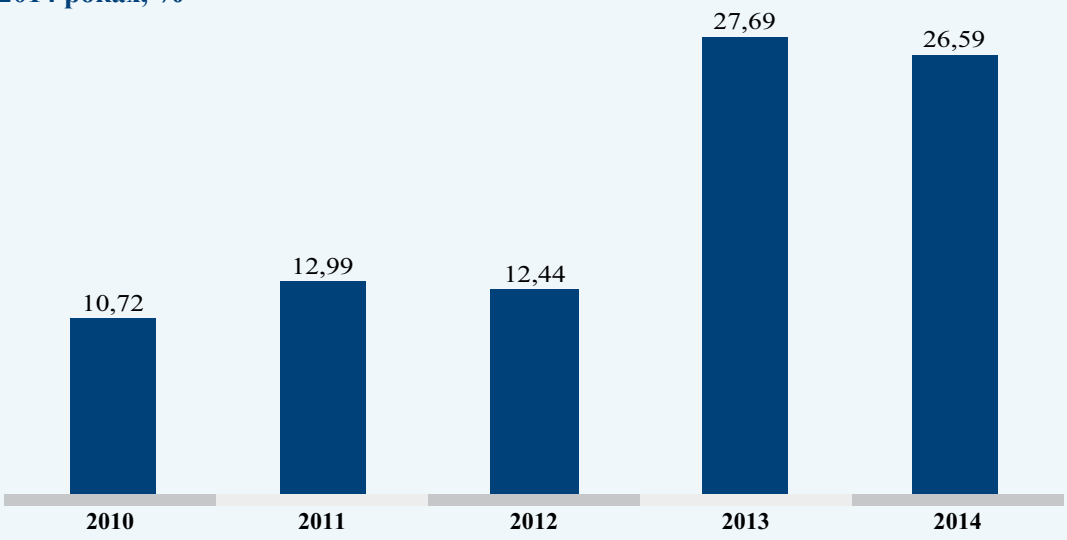

Протягом 2014 року на організаційно оформленому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Так, із 10 функціонуючих фондових бірж в Україні лише дві – «ПФТС» та «Перспектива» відзначалися істотними обсягами торгів, контролюючи більш ніж 94,62 % вартості біржових контрактів **(таблиця 2).**

Динаміку зростання обсягів біржових контрактів демонстрували фондові біржі «УМВБ», «Перспектива» та «СЄФБ». Водночас істотно скоротилися обсяги торгів на організаторах торгівлі «УМФБ», «УФБ» та «ІННЕКС».

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом 2014 року зафіксовано з державними облігаціями України – 545,77 млрд грн (88,07 % від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у 2014 році) **(таблиця 3).**

Таблиця 2. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2014 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	178,36	370,57	6 246,59	0,03	11,36	737,45	69,76	31 699,23	30,60	493,03	**39 836,97**
Лютий	8,75	251,57	8 070,54	5,16	3,09	131,12	4,78	37 063,48	4,25	541,95	**46 084,69**
Березень	2,17	1 551,42	3 905,51	0,02	2,19	73,96	4,43	15 012,47	27,70	589,05	**21 168,93**
Квітень	107,65	677,03	3 240,10	0,02	1,33	1 328,16	3,32	11 967,30	78,29	685,68	**18 088,89**
Травень	4,59	217,61	6 667,74	0,02	0,20	593,76	2,82	38 017,56	13,80	590,92	**46 109,03**
Червень	5,85	833,97	10 558,13	0,02	0,93	168,49	3,22	24 243,85	33,97	677,45	**36 525,88**
Липень	4,02	436,73	6 714,91	0,03	0,38	136,99	3,28	27 001,38	14,99	994,53	**35 307,24**
Серпень	25,35	607,49	12 645,93	0,02	0,82	471,12	4,14	113 873,09	18,72	901,69	**128 548,38**
Вересень	2,45	796,81	12 268,18	0,00	0,88	2 519,78	3,28	77 096,25	197,02	894,04	**93 778,70**
Жовтень	8,69	877,48	13 949,64	0,00	0,57	3 486,84	3,15	40 112,46	22,50	846,95	**59 308,28**
Листопад	2,55	1 001,97	6 481,29	0,00	0,36	2 132,17	8,42	30 235,12	4,22	645,67	**40 511,77**
Грудень	106,44	2 298,77	5 133,17	255,07	5,20	959,46	8,06	44 135,91	819,48	704,94	**54 426,50**
Усього	**456,88**	**9 921,41**	**95 881,73**	**260,40**	**27,32**	**12 739,29**	**118,66**	**490 458,12**	**1 265,53**	**8 565,89**	**619 695,25**
Частка від загального обсягу торгів,%	**0,07 %**	**1,60 %**	**15,47 %**	**0,04 %**	**0,004 %**	**2,06 %**	**0,02 %**	**79,15 %**	**0,20 %**	**1,38 %**	**100,00 %**

Таблиця 3. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) у 2014 році, млн грн

Організатор торгівлі	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевої позики	Інвестиційні сертифікати	Іпотечні облігації	Ощадні (депозитні) сертифікати	Опціонні сертифікати	Деривативи	Усього
ПЕРСПЕКТИВА	1 699,67	5 185,12	474 156,43	562,17	609,98	2,11	180,05	171,03	7 891,56	**490 458,12**
ПФТС	1 575,61	22 130,12	71 283,21	3,33	69,24	0	820,21	0	0	**95 881,73**
ПФБ	12 632,74	6,86	0	0	99,69	0	0	0	0	**12 739,29**
КМФБ	2 676,58	3 881,51	0,01	0	3 363,31	0	0	0	0	**9 921,41**
УБ	6 481,62	260,56	329,14	14,81	74,93	0	0	0	1 404,84	**8 565,89**
СЄФБ	144,57	1 105,94	0	0	15,02	0	0	0	0	**1 265,53**
УФБ	76,54	251,81	0	0	5,88	0	0	122,66	0	**456,88**
УМВБ	260,16	0	0	0	0	0	0	0	0,24	**260,40**
УМФБ	110,36	2,06	0	0	6,24	0	0	0	0	**118,66**
ІННЕКС	26,46	0	0	0	0,86	0	0	0	0	**27,32**
Усього	**25 684,32**	**32 823,98**	**545 768,79**	**580,31**	**4 245,15**	**2,11**	**1 000,26**	**293,69**	**9 296,63**	**619 695,25**

Водночас у 2014 році питома вага вторинного ринку в сукупному обсязі біржових торгів становила 96,88 % від загального обсягу торгів. Найбільш привабливим у структурі біржових торгів у розрізі за видами ринків виглядав і «спотовий ринок», частка якого становила 85,64 % від загального обсягу біржового ринку **(таблиця 4).**

Найвищим попитом на біржовому ринку у 2014 році користувалися цінні папери 20 емітентів, перелік яких наведено в **таблиці 5.** Частка обсягу торгів цінними паперами цих емітентів становила 93,08 % від сукупного обсягу торгів на біржовому ринку. Варто зазначити, що на біржовому ринку спостерігалася загальна тенденція зростання операцій з державними цінними паперами.

Важливим показником для характеристики стану вітчизняного фондового ринку є кількість лістингових цінних паперів. Підвищення вимог до проходження лістингу зумовлює збереження відносно невисокої частки лістингових цінних паперів у біржових реєстрах організаторів торгів. Так, станом на 31.12.2014 до біржових реєстрів організаторів торгівлі внесено 1 050 цінних паперів. Можна відзначити збереження практично на попередньому рівні частки позалістингових цінних паперів (71,19 % загальної кількості цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах) **(таблиця 6)**.

На кінець 2014 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (44,97 %), «Перспективі» (18,88 %) та «Українській біржі» (14,44 %) **(діаграма 9).**

Таблиця 4. Розподіл біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2014 році (за видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Первинний ринок			Усього на первинному ринку	Вторинний ринок					Усього на вторинному ринку	Усього
	Строковий ринок	Ринок приватизації	Спотовий ринок		Ринок РЕПО	Строковий ринок	Спотовий ринок	Ринок приватизації	Ринок цінних паперів, на які зверненo стягнення		
Перспектива	0,00	0,00	1 090,09	1 090,09	74 044,45	7 891,56	407 432,02	0,00	0,00	489 368,02	**490 458,12**
ПФТС	0,00	0,00	13 870,95	13 870,95	674,64	0,00	81 336,14	0,00	0,00	82 010,78	**95 881,73**
ПФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	12 739,01	0,00	0,00	12 739,29	**12 739,29**
КМФБ	0,00	0,00	2 497,71	2 497,71	0,00	0,00	7 423,57	0,13	0,00	7 423,71	**9 921,41**
УБ	0,00	0,00	192,06	192,06	4 572,56	1 404,84	2 396,17	0,00	0,26	8 373,83	**8 565,89**
СЄФБ	0,00	112,73	1 101,50	1 214,23	0,00	0,00	51,31	0,00	0,00	51,31	**1 265,53**
УФБ	0,00	0,00	225,46	225,46	0,00	0,00	231,03	0,00	0,39	231,42	**456,88**
УМВБ	0,24	260,16	0,00	260,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**260,40**
УМФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	118,66	0,00	0,00	118,66	**118,66**
ІННЕКС	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27,32	0,00	0,00	27,32	**27,32**
Усього	**0,24**	**372,89**	**18 977,77**	**19 350,90**	**79 291,93**	**9 296,39**	**511 755,24**	**0,13**	**0,66**	**600 344,35**	**619 695,25**

Таблиця 5. ТОП - 20 цінних паперів емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2014 році

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2014 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	КМФБ, УБ, Перспектива, ПФТС	Облігації внутрішніх державних позик Міністерство фінансів України	13883	545 768,79	88,07 %
2	Перспектива	Ф'ючерсний контракт ПАТ «ФБ «Перспектива»	86627	7 891,56	1,27 %
3	ПФБ	ПАТ «ОСТ-ІНВЕСТ»	218	2 911,93	0,47 %
4	КМФБ	Інвестиційний сертифікат ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти»	1271	2 809,90	0,45 %
5	УБ. ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «Мотор Січ»	43814	2 165,99	0,35 %
6	ПФБ	Акції ПАТ «КОМПАНІЯ АСТРА ЛАЙН»	180	1 771,05	0,29 %
7	ПФБ	Акції ПАТ «Силові електронні прилади управління»	217	1 749,66	0,28 %
8	УБ, ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «Центренерго»	60270	1 283,47	0,21 %
9	ПФТС, Перспектива	Облігації ДТГО «Південно-Західна залізниця»	185	1 282,35	0,21 %
10	УМВБ, Перспектива, ПФТС, УБ	Облігації ПАТ «Укртелеком»	2528	1 260,21	0,20 %
11	Перспектива	Облігації ДЕРЖАВНА ІПОТЕЧНА УСТАНОВА	112	1 240,71	0,20 %
12	УБ	Ф'ючерсний контракт ПАТ «Українська біржа»	157839	1 185,42	0,19 %
13	СЄФБ	Облігації ПрАТ «ГАЗТЕК»	82	1 105,73	0,18 %
14	ПФБ	Акції ПАТ «ВИРОБНИЧЕ ОБ`ЄДНАННЯ «ПРОМТЕХМОНТАЖ»	167	1 012,30	0,16 %
15	ПФТС, Перспектива	Ощадний (депозитний) сертифікат НБУ	11	1 000,26	0,16 %
16	КМФБ	Акції ПАТ «ПІВДЕННА ГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ»	448	976,49	0,16 %
17	УБ, Перспектива, ПФТС	Облігації ТОВ «Бурат-Агро»	357	916,62	0,15 %
18	ПФТС	Облігації ТОВ «УКР-ЛАН»	148	895,18	0,14 %
19	ПФТС	Облігації ТОВ «ЄВРОПА-ФАКТОРИНГ»	71	867,65	0,14 %
20	ПФТС, Перспектива	Облігації ПрАТ «КРЕАТИВ»	87	855,22	0,14 %

Таблиця 6. Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
Усього	**1 520**	**2 196**	**2 963**	**3 517**	**3 645**
І рівень лістингу	146	194	274	377	568
ІІ рівень лістингу	247	318	407	497	482
Позалістингові	1 127	1 684	2 282	2 643	2 595

Діаграма 9. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2014, шт.

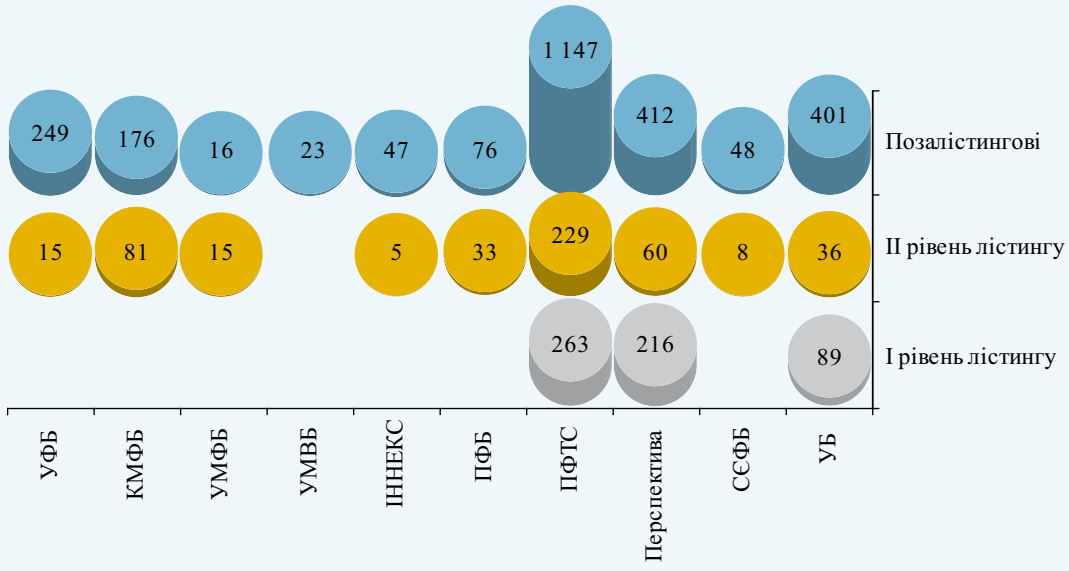

Також варто звернути увагу на такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів. Так, станом на 31.12.2014 загальний обсяг усіх зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів становив 1 469,39 млрд грн **(діаграма 10)**.

Аналіз динаміки розвитку фондового ринку України характеризувався значним зростанням обсягів випуску цінних паперів у 2011 році, але потім спостерігалося скорочення цього показника, однак 2014 рік засвідчив стрімке зростання обсягу емісії цінних паперів. Так, загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2014 році збільшився на 44,23 % порівняно з 2013 роком і становив 204,85 млрд грн **(діаграма 11).**

Серед фінансових інструментів одну з провідних позицій за обсягами зареєстрованих випусків займали акції, на які істотний вплив мав банківський сектор. Доцільно зазначити, що в 2012 році емісійний процес в Україні характеризувався активним прогресуючим випуском корпоративних облігацій – обсяг їх випуску сягнув майже 48 % від загального обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів **(діаграма 12).**

Діаграма 10. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн

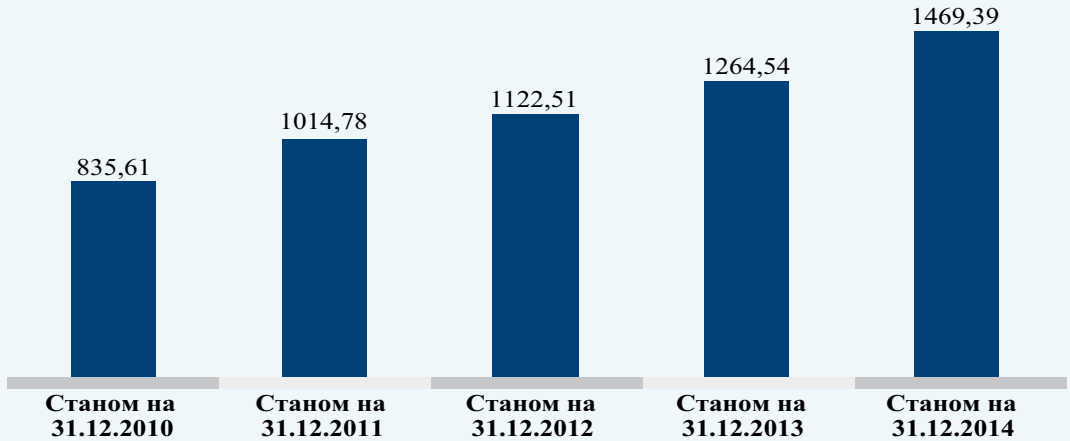

Діаграма 11. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2010 - 2014 роках, млрд грн

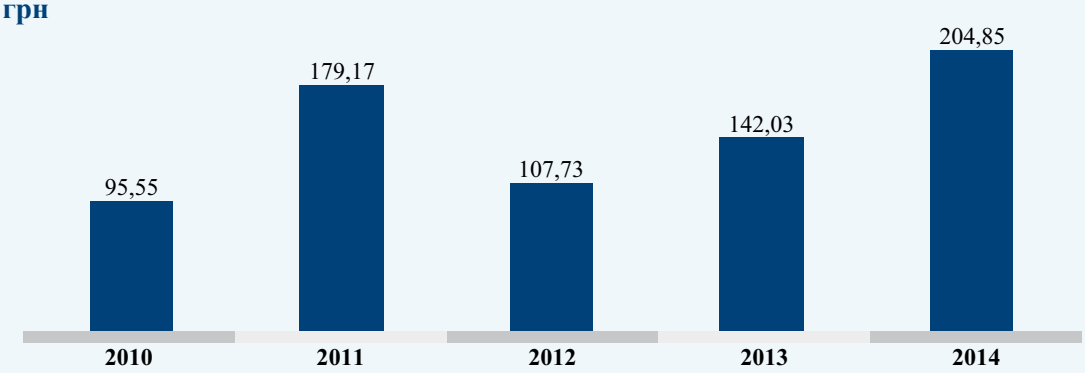

Діаграма 12. Структура обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів на фондовому ринку України у 2010 – 2014 роках, %

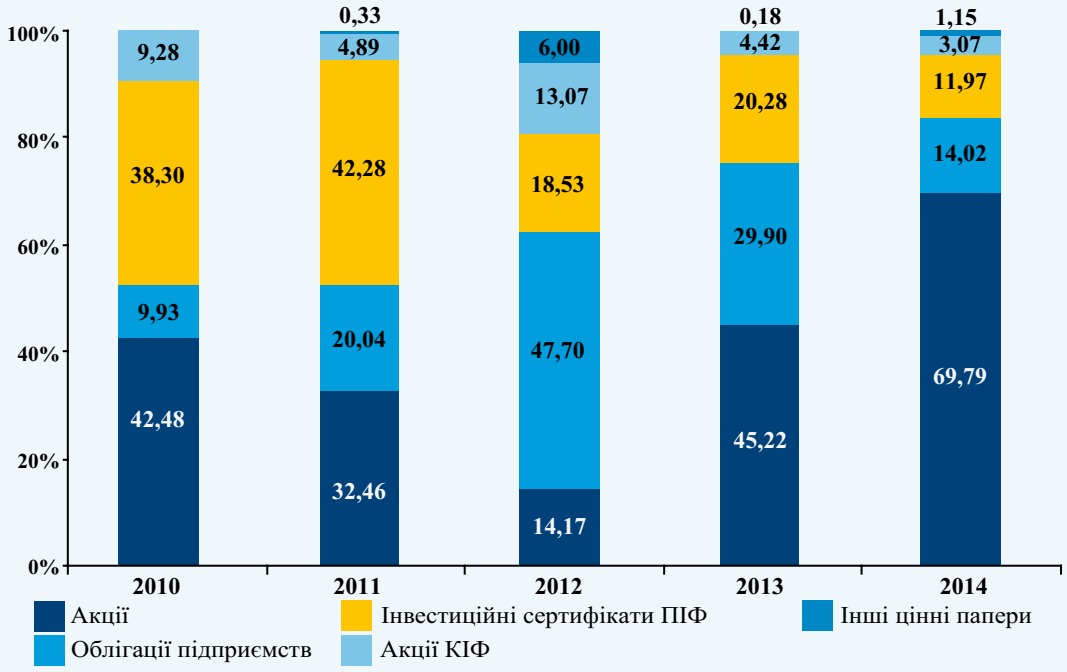

Пріоритетним завданням ринку цінних паперів, як відомо, є забезпечення умов для залучення інвестицій компаніями. Аналіз динаміки залучення інвестицій в економіку України показує, що у 2014 році обсяг залучених інвестицій через інструменти фондового ринку нижчий за показник обсягу залучених довгострокових кредитів **(діаграма 13).**

Діаграма 13. Залучення інвестицій в економіку України у 2010 – 2014 роках, млрд грн

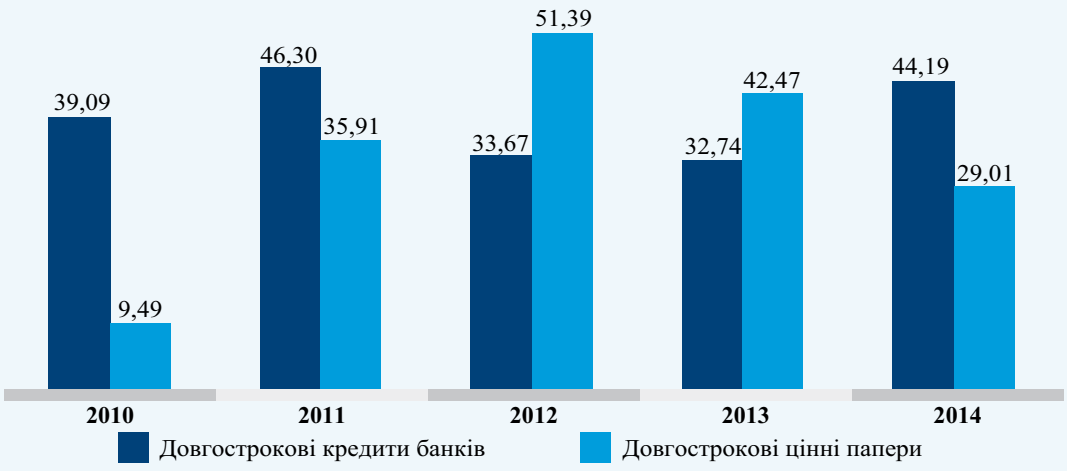

Ринок акцій

Ліквідний та надійний ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат в країні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Емісія акцій

За даними на кінець 2014 року Комісія зареєструвала випусків акцій на загальну суму 716,32 млрд грн **(діаграма 14).**

Діаграма 14. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2010 – 2014 роках, млрд грн

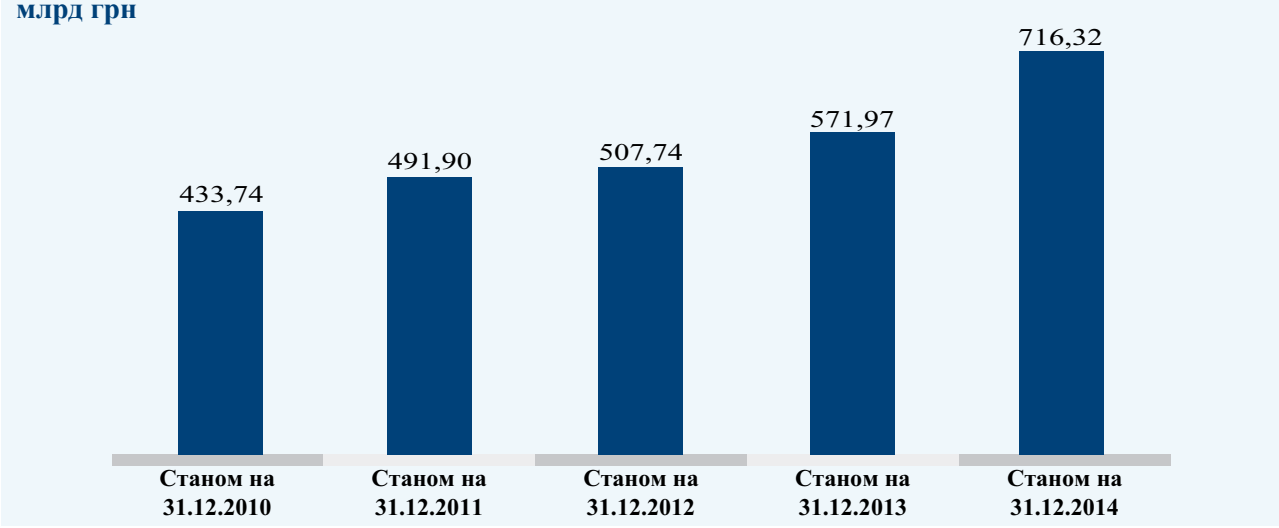

За період 2010 - 2014 років спостерігалася нерівномірна тенденція обсягу випуску акцій. Так, у 2012 році обсяг емісії акцій зменшився у 3,5 разу порівняно з попереднім 2011 роком. Наступний, 2013 рік демонстрував пожвавлення емісійної діяльності на ринку акцій. Важливо зазначити, що у 2014 році обсяг випуску акцій мав позитивний тренд і досягнув свого максимуму за останні п'ять років і становив 144,35 млрд грн **(діаграма 15)**.

Діаграма 15. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2010 – 2014 роках, млрд грн

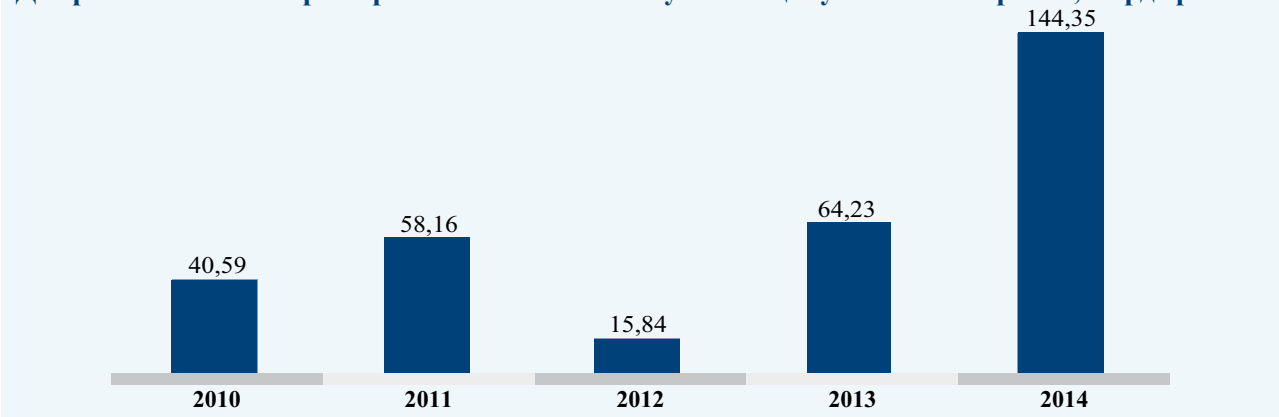

Якщо розглядати поквартальну динаміку, то у IV кварталі 2014 року спостерігався найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій (133,97 млрд грн) **(діаграма 16)**.

Найбільші обсяги випусків акцій, які зареєструвала Комісія, належали емітентам, основними видами економічної діяльності яких були професійна, наукова та технічна діяльність (105,90 млрд грн або 73,36 % від загального обсягу), а також фінансова та страхова діяльність (36,41 млрд грн або 25,22 %) **(діаграма 17).**

Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, наведено в **таблиці 7.** Обсяг емісії акцій цих емітентів становив 90,61 % від загального обсягу випусків акцій, зареєстрованих Комісією. У 2014 році з метою покращення фінансового стану ПАТ «НАК «Нафтогаз України» та проведення реорганізації Урядом було докапіталізовано ПАТ «НАК «Нафтогаз України» на суму понад 100 млрд грн.

Діаграма 16. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2014 році

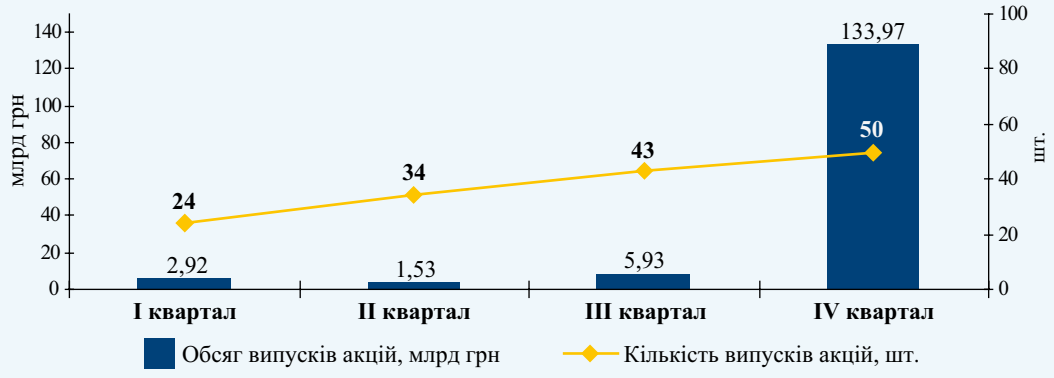

Діаграма 17. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2014 році

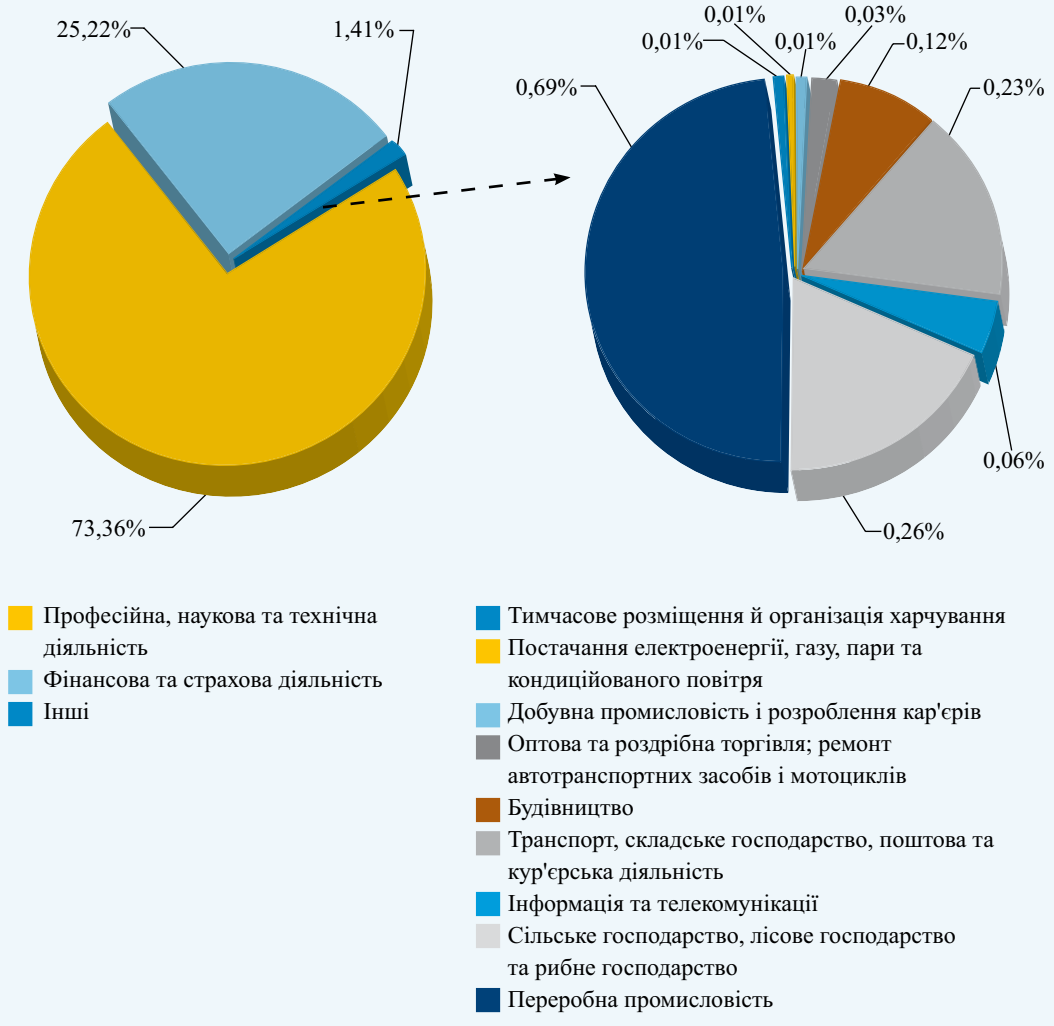

Таблиця 7. ТОП – 5 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій протягом 2014 року

№ з/п	Назва емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ПАТ Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»	104 609,58	72,47
2	ПАТ «Державний ощадний банк України»	12 671,74	8,78
3	ПАТ КБ «Надра»	5 500,00	3,81
4	ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	4 700,00	3,26
5	ПАТ КБ «ПриватБанк»	3 316,66	2,3

Обіг акцій на фондовому ринку

На кінець 2014 року до біржових списків організаторів торгівлі внесено 1 910 акцій **(таблиця 8)**. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на організаторах торгівлі, зменшилася порівняно з 2013 роком, що пов'язано із загальними ринковими тенденціями, а також запровадженням нових вимог для внесення та перебування цінних паперів у біржовому реєстрі організаторів торгівлі.

Таблиця 8. Загальна кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	799	1 242	1 731	1 993	1 910

На кінець 2014 року у біржовому реєстрі за І-им та ІІ-им рівнями лістингу знаходилося 182 акції **(діаграма 18).**

У структурі біржового списку в розрізі фондових бірж на кінець 2014 року за кількістю акцій виділяється «ПФТС» (873 випуски акцій: 68 — ІІ рівня лістингу, 805 – позалістингові). Варто зазначити, що тільки на «Українській Біржі» до котирувального списку за І рівнем лістингу включено один випуск акцій ПАТ «Мотор Січ» (**діаграма 19).**

Важливим статистичним показником стану фондового ринку є капіталізація ринку акцій. Перелік емітентів із найбільшою ринковою капіталізацією протягом 2014 року наведено в **таблиці 9.**

Діаграма 18. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

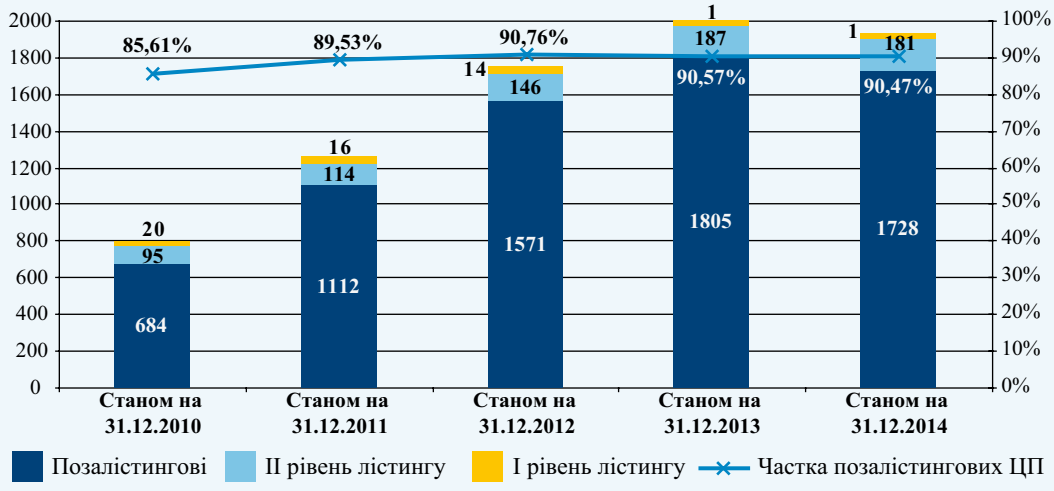

Діаграма 19. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

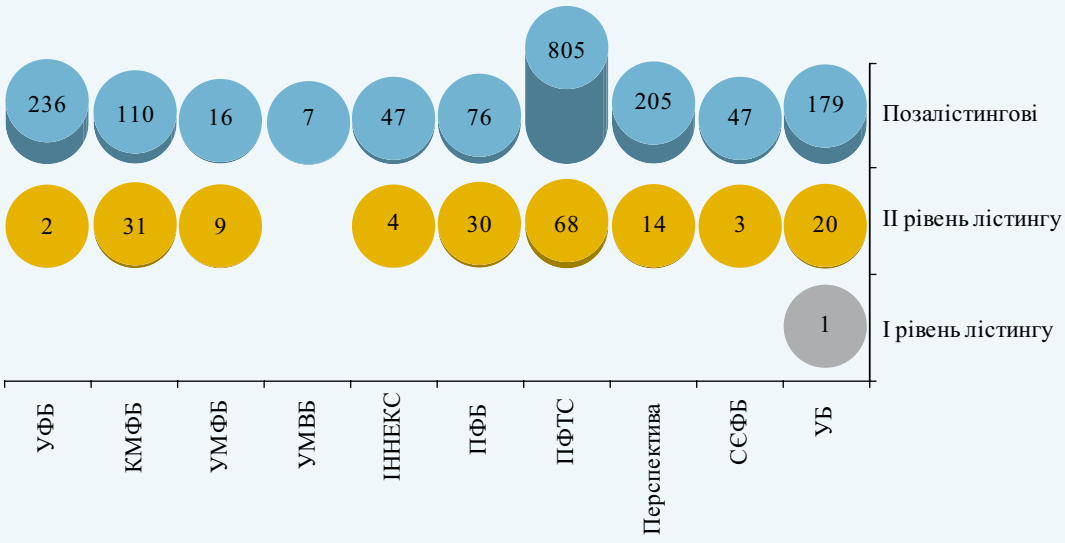

Таблиця 9. ТОП - 20 емітентів із найбільшою ринковою капіталізацією протягом 2014 року, млрд грн

№ З/П	Найменування емітента	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Організатор торгівлі
1	ПАТ «КОД ІНВЕСТ»	3,47	8,83	64,60	111,17	ПФБ
2	ПАТ «Силові електронні прилади управління»	28,65	31,61	31,63	31,91	ПФБ
3	ПАТ «АВК-ФІНАНС»	26,86	26,92	26,83	26,90	ПФБ
4	ПАТ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ТРІЙКА ІНВЕСТ»	25,93	25,95	25,98	25,97	ПФБ
5	ПАТ «ЛФС СЕРВІСЕС»	12,82	12,83	12,86	23,54	ПФБ
6	ПАТ «ТРЕЙД ОЙЛ»	0,25	2,89	16,50	21,25	ПФБ
7	ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика»	0,21	акції знаходилися в біржовому списку, торги не здійснювались	20,43	20,43	ПФТС
8	ПАТ «УКРФАРМ-ІНВЕСТ»	19,13	19,13	19,14	19,14	ПФБ
9	ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	21,85	17,44	17,93	18,21	Перспектива, УБ, ПФТС
10	ПАТ «ОСТ-ІНВЕСТ»	17,43	17,43	16,88	16,89	ПФБ
11	ПАТ «Південний ГЗК»	акції знаходилися в біржовому списку, торги не здійснювались	11,79	12,43	12,33	УБ
12	ПАТ «Кредобанк»	12,95	6,72	12,86	11,51	УБ, ПФТС
13	ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	акції знаходилися в біржовому списку, торги не здійснювались	5,79	9,73	11,14	УБ, ПФТС
14	ПАТ «УКРНАФТА»	11,11	13,58	17,29	10,79	Перспектива, УБ, ПФТС
15	ПАТ «ПРАЙМБУДІНВЕСТГРУП»	10,04	10,04	9,69	9,70	ПФБ
16	ПАТ «Центральний Гірничо-збагачувальний комбінат»	10,92	8,30	8,54	8,41	Перспектива, УБ, ПФТС
17	ПАТ «Мотор Січ»	3,36	5,06	4,51	5,16	Перспектива, УБ, ПФТС
18	ПАТ «ВТБ Банк»	189,55	5,42	акції знаходилися в біржовому списку, торги не здійснювались	4,87	ПФТС
19	ПАТ «Судноплавна компанія «Укррічфлот»	5,65	5,66	5,67	4,28	УБ
20	ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго»	2,14	2,74	2,72	3,85	Перспектива, УБ, ПФТС

Капіталізація лістингових компаній фондового ринку станом на 31.12.2014 становила 457,61 млрд грн, що більше на 46,79 % порівняно з даними станом на 31.12.2013 (311,73 млрд грн), та майже у два рази більше порівняно з 2012 роком (277,02 млрд грн) **(діаграма 20).**

Аналіз динаміки капіталізації лістингових компаній ринку свідчить, що темп росту цього показника з 2010 по 2014 роки коливався в межах від 104,71 % до 154,02 % **(діаграма 21).**

Важливим показником рівня розвитку біржового ринку є співвідношення ***капіталізації лістингових компаній до ВВП***. Цей показник станом на 30.12.2014 становив 29,21 %, тоді як на кінець 2013 року – 21,43 % **(діаграма 22).** Рівень капіталізації помірно зростав, що, насамперед, пов'язано зі збільшенням кількості цінних паперів емітентів, які пройшли процедуру лістингу. Так, з 2010 по 2014 роки капіталізація вітчизняного фондового ринку коливалася в межах мінімального значення — від 13,66 % ВВП у 2011 році до максимального свого значення 29,21 % ВВП у 2014 році.

Якщо говорити про обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2014 році, то він збільшився майже у 2,5 рази порівняно з 2013 роком та становив 415,50 млрд грн **(діаграма 23).** Зростання обсягу торгів акціями відбулося за рахунок збільшення операцій з цим видом цінних паперів на позабіржовому ринку.

Діаграма 20. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2011 - 2014 роках, млрд грн

Діаграма 21. Показники динаміки капіталізації лістингових компаній України у 2010 - 2014 роках

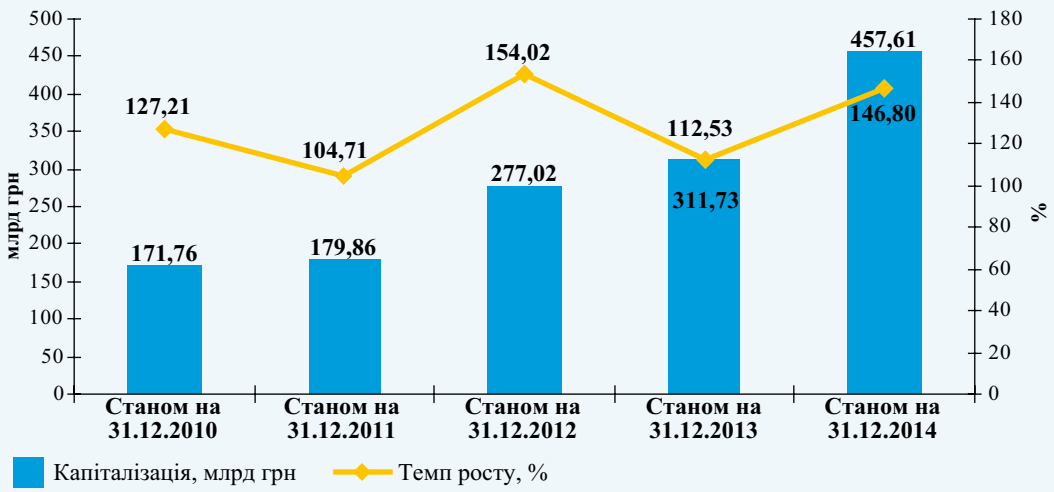

Діаграма 22. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП, %

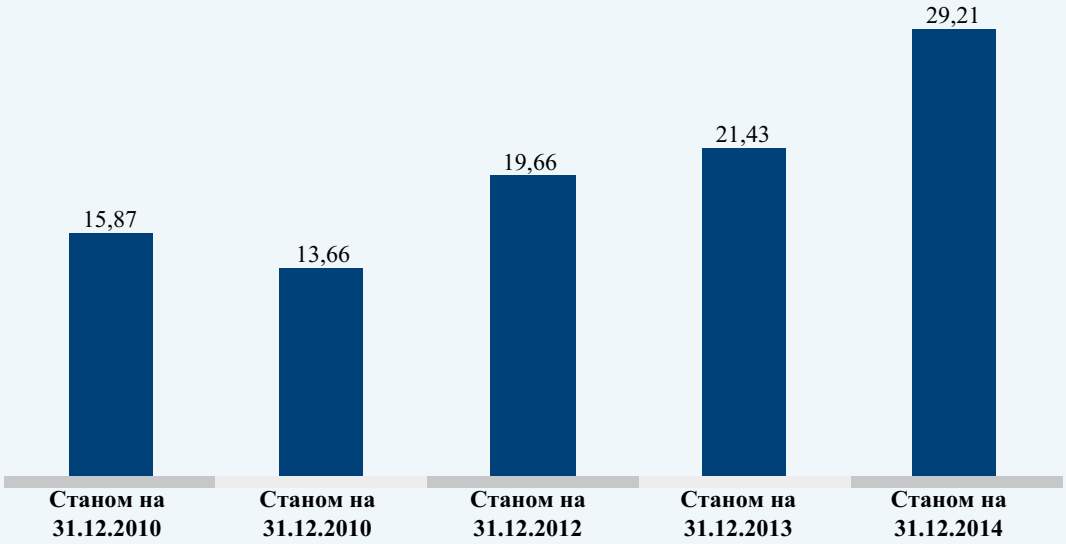

Діаграма 23. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

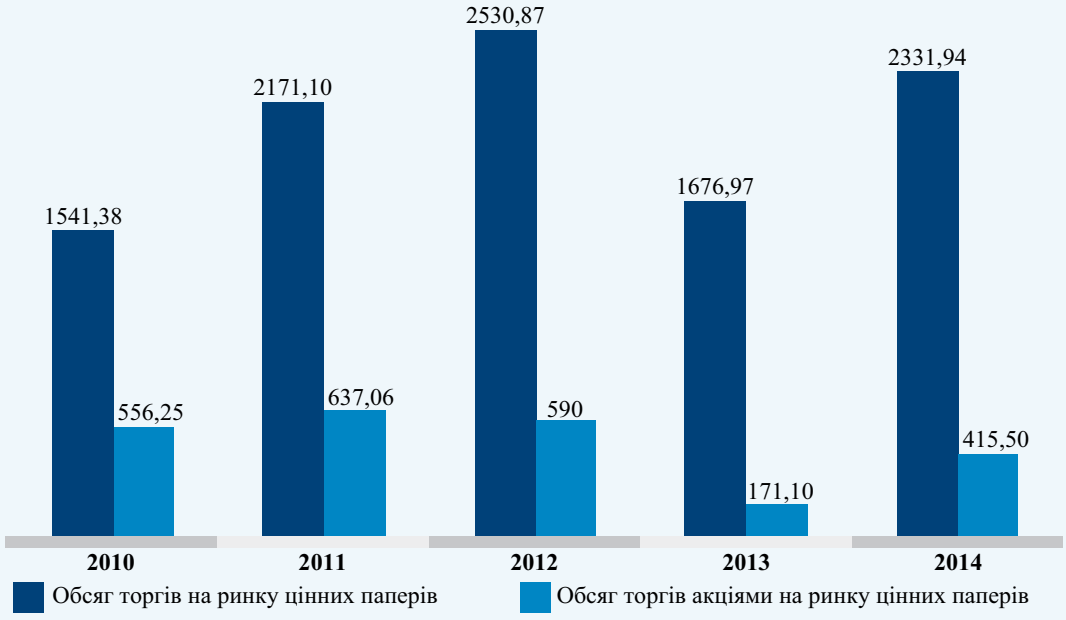

Зазначимо, що найбільший обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів зафіксовано у IV кварталі 2014 року – 207,29 млрд грн (49,89 % від сукупного обсягу на ринку цінних паперів з акціями) **(діаграма 24).**

Діаграма 24. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів (щоквартальна динаміка) у 2014 році, млрд грн

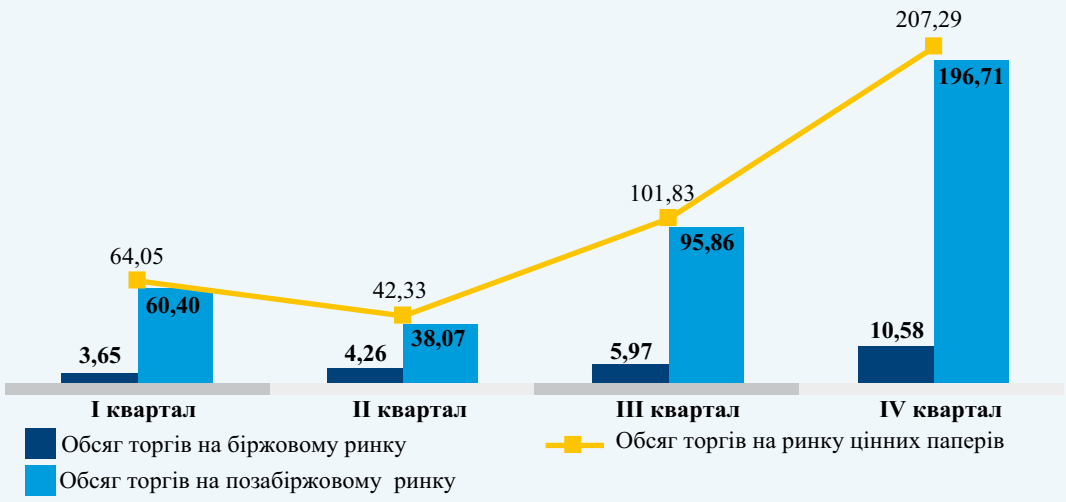

У структурі торгів за підсумками 2014 року на ринок акцій припадає 17,82 % сукупного обсягу торгів на ринку цінних паперів **(діаграма 25).** Незважаючи на те, що ринок акцій досить низький, частка його обсягу торгів у 2014 році зросла на 7,62 % порівняно з 2013 роком.

Водночас у 2014 році частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку зазнала істотного скорочення і становила лише 6,26 % від загального обсягу торгів **(діаграма 26).**

За підсумками 2014 року обсяг торгів акціями на біржовому ринку зменшився майже у два рази порівняно з 2013 роком та становив 24,46 млрд грн **(таблиця 10).** Зменшення обсягу торгів акціями на біржовому ринку пояснюється тим, що з 1 січня 2014 року скасовано акциз за операціями купівлі-продажу акцій на позабіржовому ринку, а отже, учасники торгів проводили позабіржові операції за цим видом цінних паперів, оскільки це не вимагало додаткових витрат.

Діаграма 25. Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

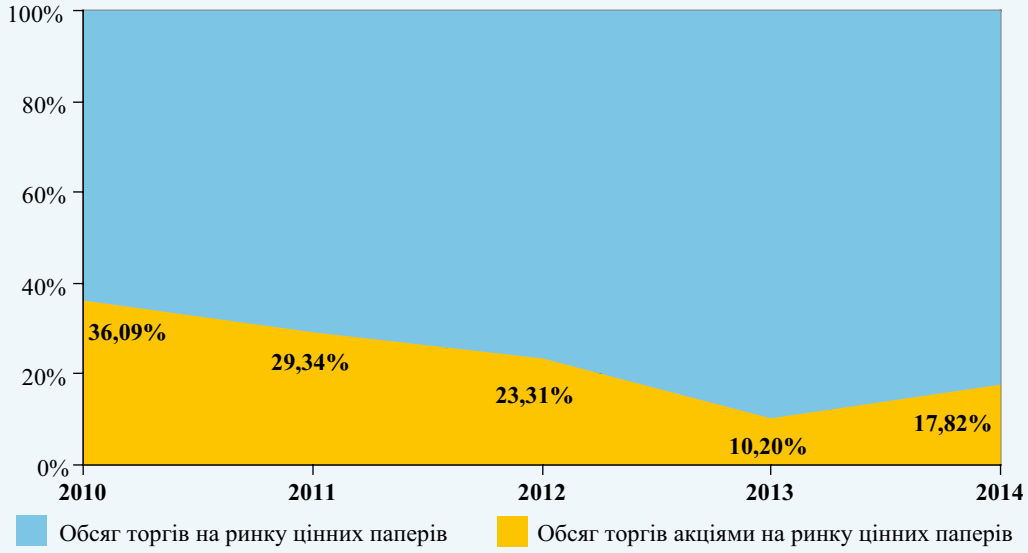

Діаграма 26. Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

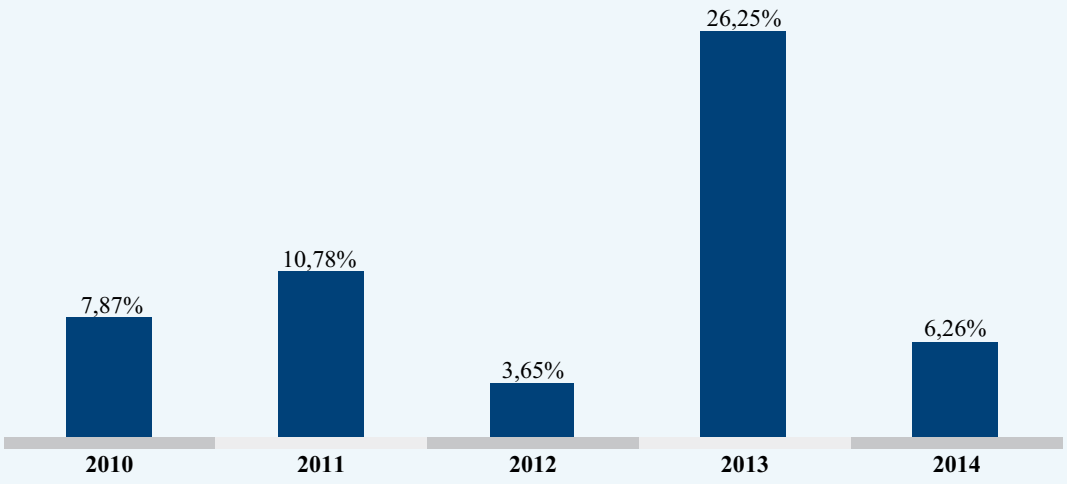

Таблиця 10. Обсяг торгів акціями на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	512,50	568,48	568,46	126,19	391,04
Біржовий ринок	43,75	68,59	21,54	44,92	24,46
Усього	**556,25**	**637,07**	**590,00**	**171,10**	**415,50**

Перелік акцій емітентів, які у 2014 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 11.** Частка обсягу торгів акціями цих емітентів становила 57,96 % від загального обсягу торгів акціями на біржовому ринку.

Таблиця 11. ТОП – 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2014 році

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2014 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФБ	ПАТ «ОСТ-ІНВЕСТ»	218	2 911,93	11,91%
2	УБ, Перспектива, ПФТС	ПАТ «Мотор Січ»	43 814	2 165,99	8,86%
3	ПФБ	ПАТ «КОМПАНІЯ АСТРА ЛАЙН»	180	1 771,05	7,24%
4	ПФБ	ПАТ «Силові електронні прилади управління»	217	1 749,66	7,15%
5	УБ, Перспектива, ПФТС	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	60 270	1 283,47	5,25%
6	ПФБ	ПАТ «ВИРОБНИЧЕ ОБ`ЄДНАННЯ «ПРОМТЕХМОНТАЖ»	167	1 012,30	4,14%
7	КМФБ	ПАТ «ПІВДЕННА ГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ»	448	976,49	3,99%
8	ПФБ	ПАТ «Нафтова компанія «Ойл Сіті»	190	798,92	3,27%
9	УБ, Перспектива, ПФТС, ПФБ	ПАТ «Укрнафта»	38 524	765,50	3,13%
10	УБ, Перспектива, ПФТС, ПФБ, УМФБ	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	30 807	740,72	3,03%

Ринок облігацій

Важливим сегментом ринку цінних паперів є ринок облігацій, на якому відбувається обіг боргових зобов'язань — облігацій. До інструментів ринку облігацій належать корпоративні, муніципальні та державні облігації.

Корпоративні облігації

Ринок корпоративних облігацій є вагомим, успішно функціонуючим елементом, який безпосередньо впливає на стан і розвиток вітчизняного фондового ринку.

Емісія корпоративних облігацій

У 2014 році відбулося скорочення емісійної діяльності на ринку корпоративних облігацій. Протягом року регулятор зареєстрував 248 випусків облігацій підприємств на суму 29,01 млрд грн **(діаграма 27)**. Порівняно з 2013 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 13,46 млрд грн або на 31,69 %.

Діаграма 27. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2010 – 2014 роках, млрд грн

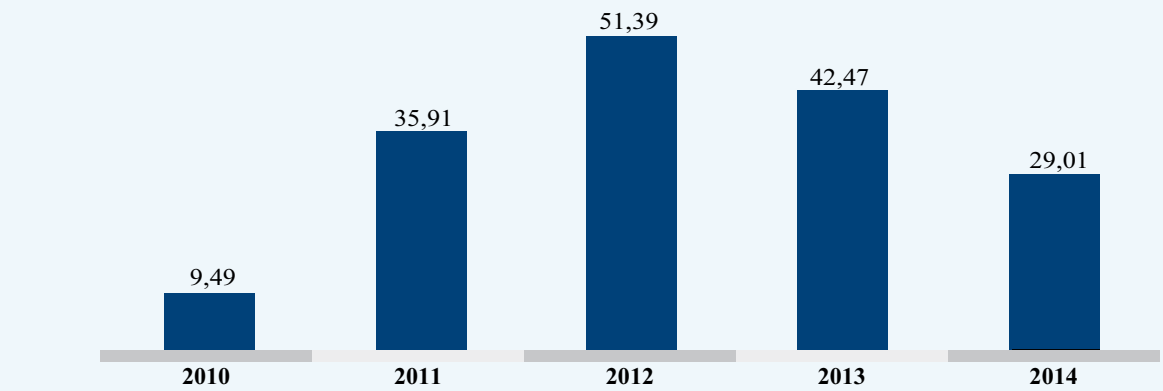

Зазначимо, що найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в IV кварталі 2014 року – 13,89 млрд грн **(діаграма 28).**

Діаграма 28. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2014 році

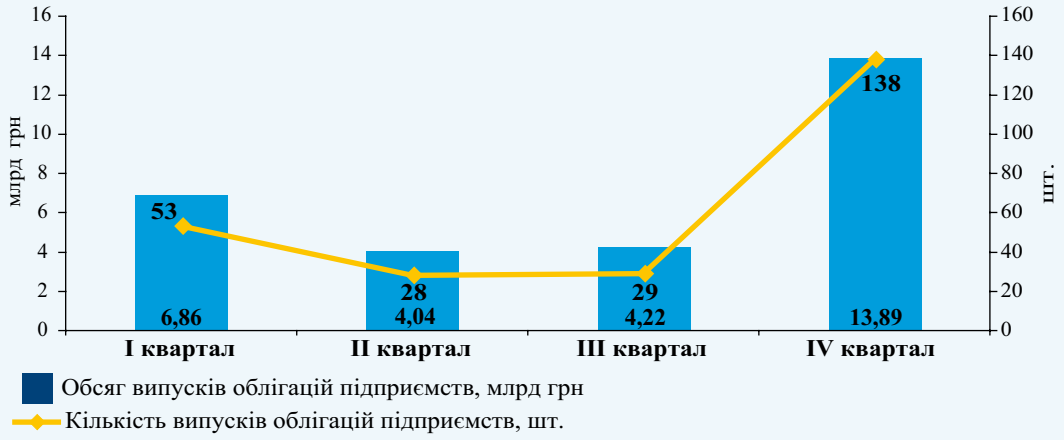

У структурі обсягу зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств на банки припадало 16,54 % від загального обсягу випусків корпоративних облігацій **(таблиця 12).**

Таблиця 12. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2010 – 2014 роках, млн грн

Вид емітента	2010	2011	2012	2013	2014
Усього *у тому числі:*	**9 493,86**	**35 914,44**	**51 386,61**	**42 467,78**	**29 009,22**
Підприємства та інші	6 343,86	21 920,94	39 588,17	34 427,78	23 984,22
Банки	3 150,00	13 893,50	11 770,00	8 040,00	4 800,00
Страхові компанії	-	100,00	28,44	-	225,00

У 2014 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією, були здійснені емітентам з такими основними видами економічної діяльності **(діаграма 29)**:

- фінансова та страхова діяльність (28,84 % або 8,37 млрд грн);
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (19,05 % або 5,53 млрд грн);
- сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство (18,11% або 5,25 млрд грн);
- будівництво (12,51 % або 3,63 млрд грн).

Перелік підприємств, що зареєстрували у 2014 році найбільші обсяги випусків облігацій, наведено **в таблиці 13**. Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив 26,34 % від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Комісією.

Таблиця 13. ТОП - 5 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2014 році

№ з/п	Назва емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ПАТ «Альфа-Банк»	3 000,00	10,34
2	ПАТ «Укртелеком»	1 400,00	4,83
3	Державне підприємство «Придніпровська залізниця»	1 240,00	4,27
4	ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	1 000,00	3,45
5	ПрАТ «Нафтогазвидобування»	1 000,00	3,45

Діаграма 29. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств за основними видами економічної діяльності емітентів у 2014 році

Обіг корпоративних облігацій

Зазначимо, що з кожним роком кількість випусків облігацій підприємств, допущених до торгів на фондових біржах, помірно зростає. Так, до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2014 включено 648 облігацій підприємств, що на 1,57 % більше порівняно з показником аналогічного періоду 2013 року **(таблиця 14).**

Таблиця 14. Кількість випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	396	463	546	638	648

На кінець 2014 року у біржовому реєстрі за II-им рівнем лістингу знаходилося 230 облігацій підприємств **(діаграма 30).**

У структурі біржового списку в розрізі фондових бірж за кількістю корпоративних облігацій на кінець 2014 року виділяється «ПФТС» (344 випуски облігацій підприємств: 146 — II рівня лістингу, 198 – позалістингові), що становило 53,09 % від загального випуску облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах **(діаграма 31).**

За останні два роки спостерігається зменшення обсягів торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів. Цей показник у 2014 році становив 69,92 млрд грн та повернувся до рівня 2010 року **(діаграма 32).**

Зазначимо, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями підприємств зафіксовано у I кварталі 2014 року – 23,87 млрд грн (34,14 % від сукупного обсягу на ринку цінних паперів з корпоративними облігаціями) **(діаграма 33).**

Діаграма 30. Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

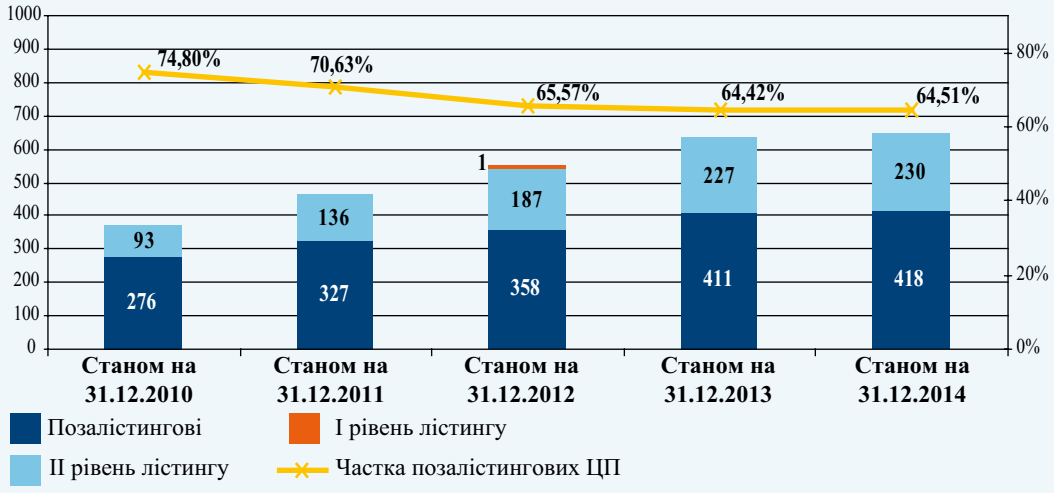

Діаграма 31. Кількість випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

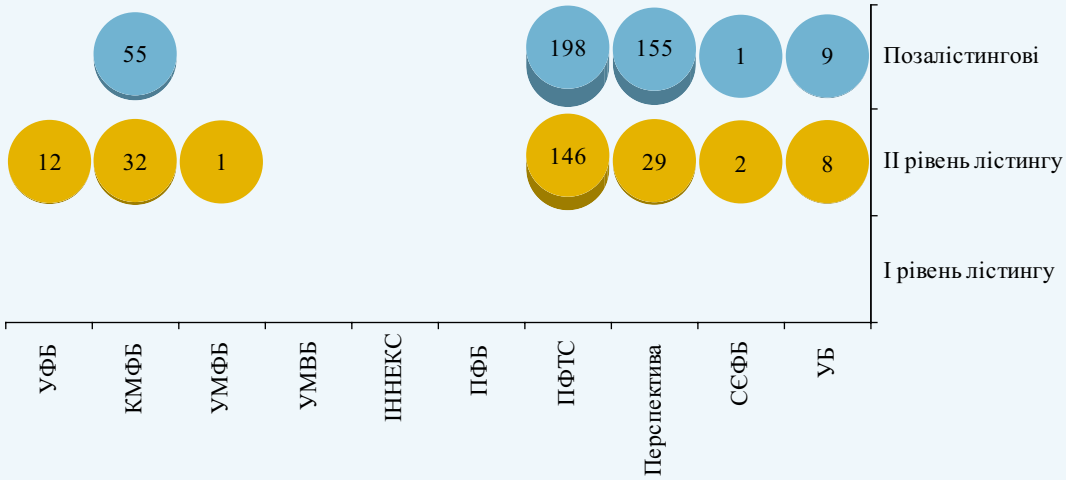

Діаграма 32. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

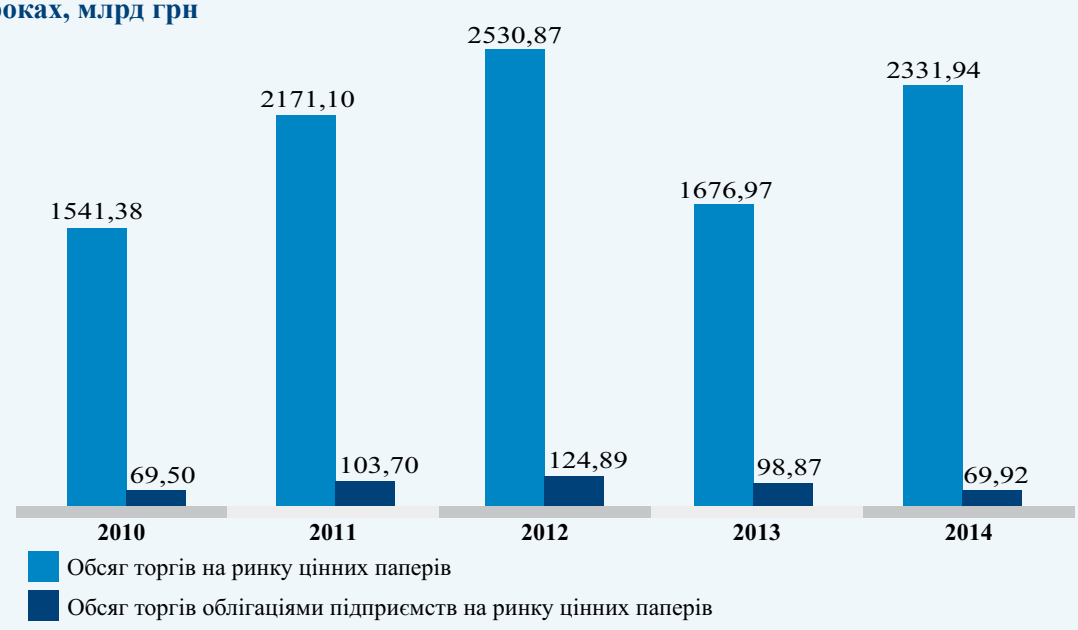

Діаграма 33. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів (щоквартальна динаміка) у 2014 році, млрд грн

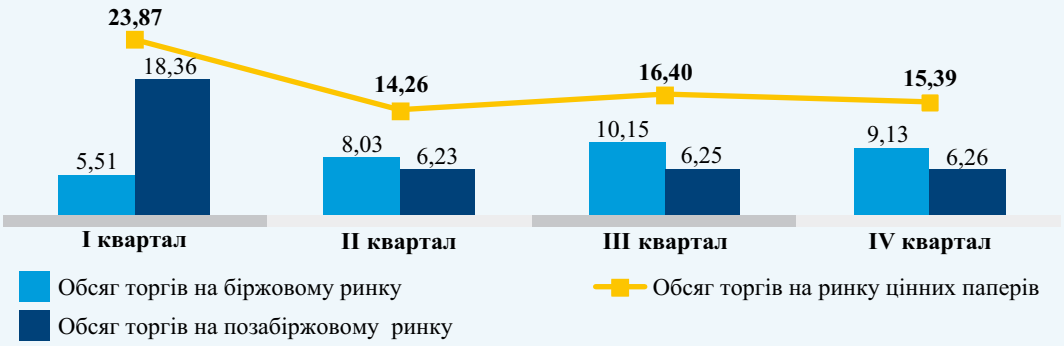

Також знизилася майже у два рази частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів. Цей показник за підсумками 2014 року становив 3,00 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів **(діаграма 34).**

Діаграма 34. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

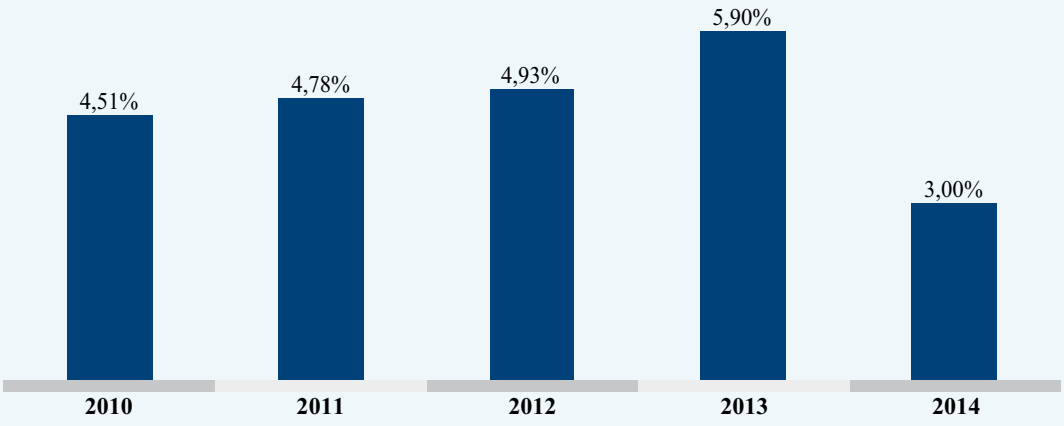

Водночас частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями підприємств на ринку цінних паперів знизилася з 48,05 % у 2013 році до 46,95 % у 2014 році **(діаграма 35)**.

Діаграма 35. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

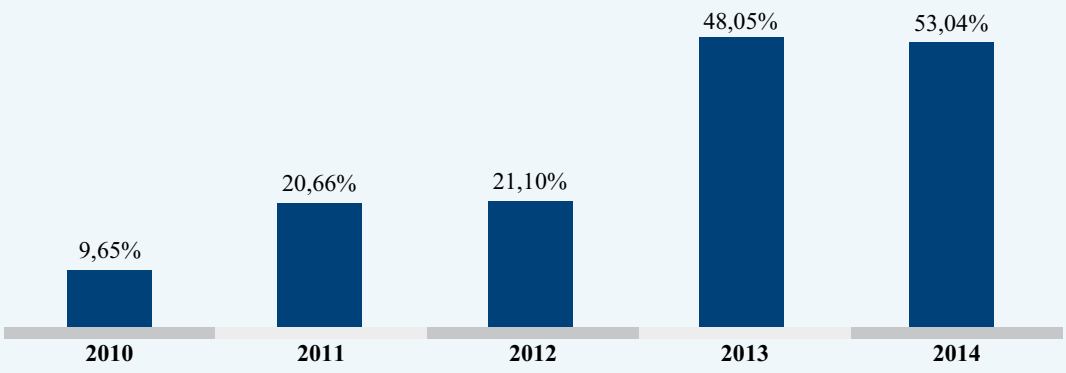

За підсумками 2014 року обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку становив 32,82 млрд грн, що більше на 30,92 % порівняно з 2013 роком **(таблиця 15).**

Таблиця 15. Обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	62,79	82,28	98,54	51,36	37,09
Біржовий ринок	6,71	21,42	26,35	47,51	32,82
Усього	**69,5**	**103,7**	**124,89**	**98,87**	**69,92**

Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2014 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 16**. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств цих емітентів становила 29,82 % від загального обсягу торгів корпоративними облігаціями на біржовому ринку.

Таблиця 16. ТОП – 10 облігацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2014 році

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2014 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива	ДТГО «Південно-Західна залізниця»	185	1282,35	3,91 %
2	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Укртелеком»	154	1260,21	3,84 %
3	Перспектива	ДЕРЖАВНА ІПОТЕЧНА УСТАНОВА	112	1240,71	3,78 %
4	СЄФБ	ПрАТ «ГАЗТЕК»	82	1105,73	3,37 %
5	ПФТС, Перспектива, УБ	ТОВ «Бурат-Агро»	357	916,62	2,79 %
6	ПФТС	ТОВ «УКР-ЛАН»	148	895,18	2,73 %
7	ПФТС	ТОВ «ЄВРОПА-ФАКТОРИНГ»	71	867,65	2,64 %
8	ПФТС, Перспектива	ПрАТ «КРЕАТИВ»	87	855,22	2,61 %
9	ПФТС	СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПРИВАТНО-ОРЕНДНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БЕРЕЗОВОЛУЦЬКЕ»	25	700,90	2,14 %
10	ПФТС	Державне підприємство «Одеська залізниця»	107	664,30	2,02 %

Муніципальні облігації

Ринок муніципальних облігацій є цікавим і перспективним сегментом українського фондового ринку. Муніципальні запозичення є важливим джерелом фінансового забезпечення розвитку місцевого самоврядування і потужним фінансовим інструментом, який допомагає ефективно вирішувати поточні й довгострокові проблеми, пов`язані з фінансуванням бюджетних видатків.

Емісія муніципальних облігацій

У 2014 році регулятором зареєстровано один випуск облігацій місцевих позик Київської міської ради на суму 2,38 млрд грн **(діаграма 36).** Для порівняння, у 2013 році Комісія не зареєструвала жодного випуску облігацій місцевих позик.

Діаграма 36. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій місцевих позик у 2010 – 2014 роках, млн грн

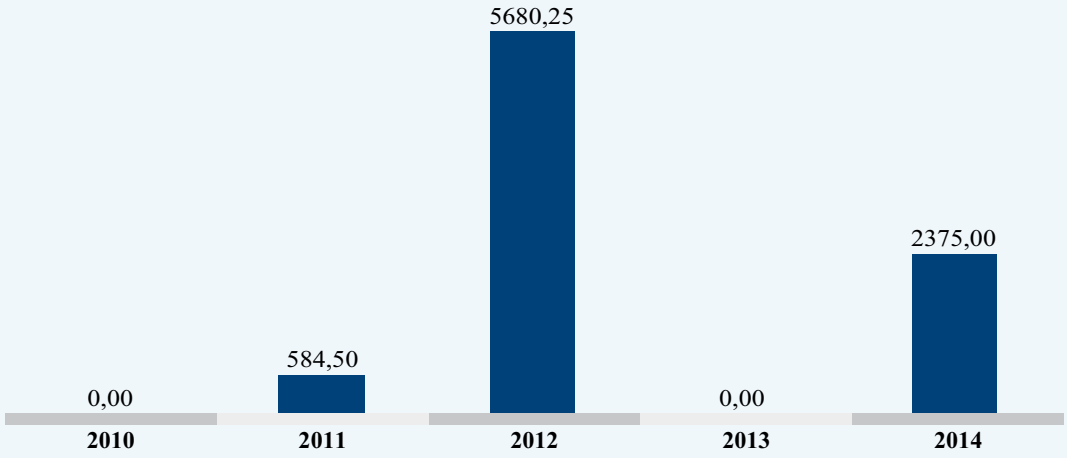

Обіг муніципальних облігацій

Станом на кінець 2014 року у біржові списки організаторів торгівлі включено 9 муніципальних облігацій **(таблиця 17)**. У розрізі фондових бірж: у біржовому списку «ПФТС» знаходилося 5 облігацій місцевих позик, у біржових списках організаторів торгівлі «Перспектива» та «Українська біржа» — три та один випуски облігацій місцевих позик відповідно**.**

Таблиця 17. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які допущено до торгів на фондових біржах у 2010 – 2014 роках, шт.

Кількість випусків облігацій місцевих позик, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	19	21	26	19	9

У біржовому реєстрі за ІІ-им рівнем лістингу на кінець 2014 року знаходилося лише чотири випуски муніципальних облігацій **(діаграма 37).**

Діаграма 37. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які допущено до торгів на фондових біржах у 2010 – 2014 роках, шт.

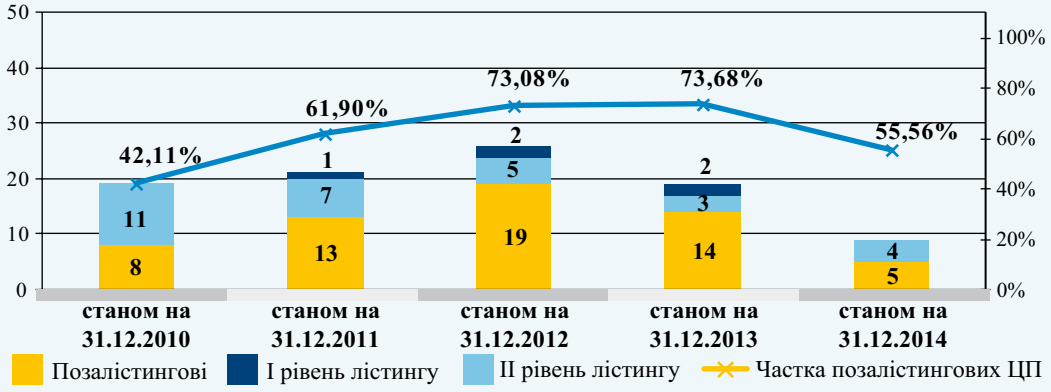

На кінець 2014 року на фондовій біржі «Перспектива» до біржового реєстру за ІІ рівнем лістингу включено 3 випуски облігацій місцевих позик, «ПФТС» — 1 випуск облігацій місцевих позик **(діаграма 38)**.

У 2014 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик становив 4,11 млрд грн, що на 14,17 % перевищує показник попереднього року **(діаграма 39)**.

Зазначимо, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями місцевих позик зафіксовано у І кварталі 2014 року – 23,87 млрд грн (34,14 % від сукупного обсягу на ринку цінних паперів з корпоративними облігаціями) **(діаграма 40).**

Діаграма 38. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

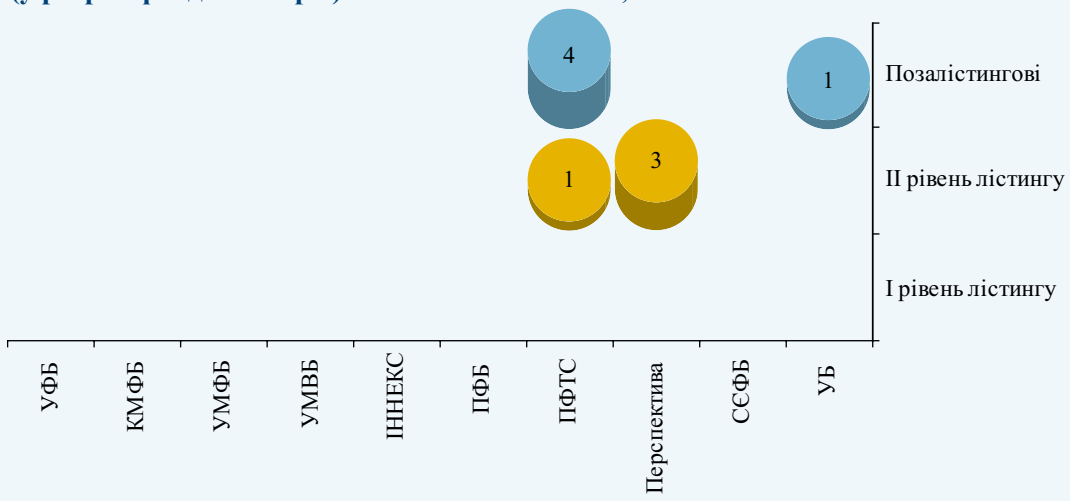

Діаграма 39. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

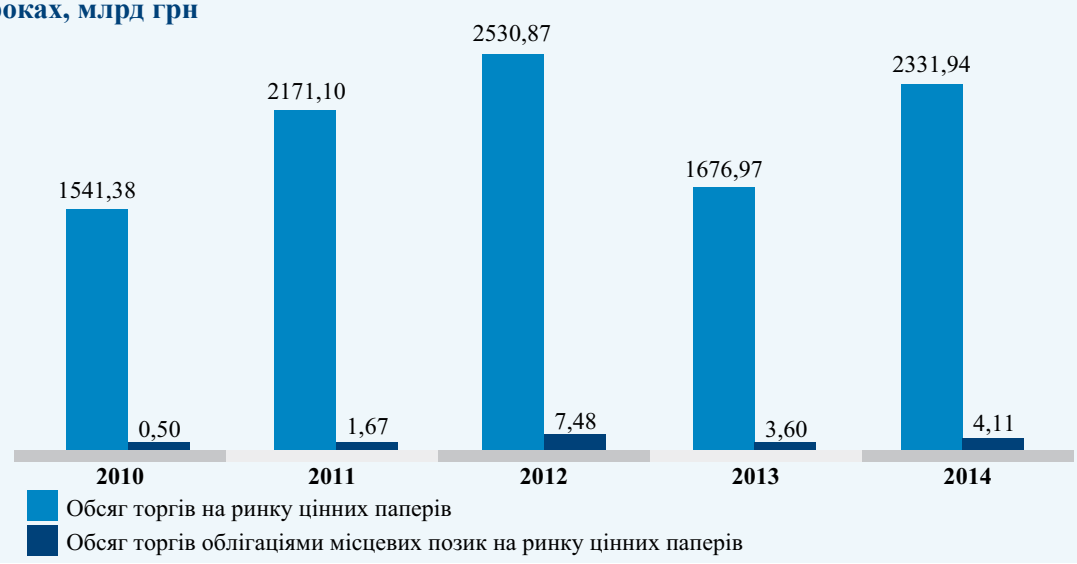

Діаграма 40. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів (щоквартальна динаміка) у 2014 році, млрд грн

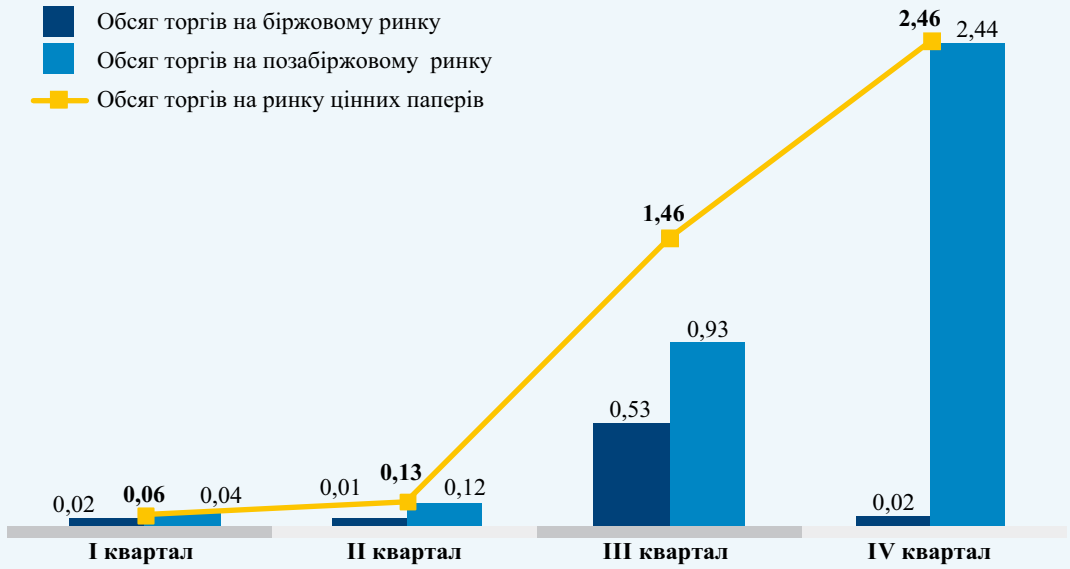

У загальній структурі торгів на ринку цінних паперів у 2014 році частка торгів муніципальними облігаціями зменшилася з 0,21 у 2013 році до 0,18 % у 2014 році **(діаграма 41)**.

Діаграма 41. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

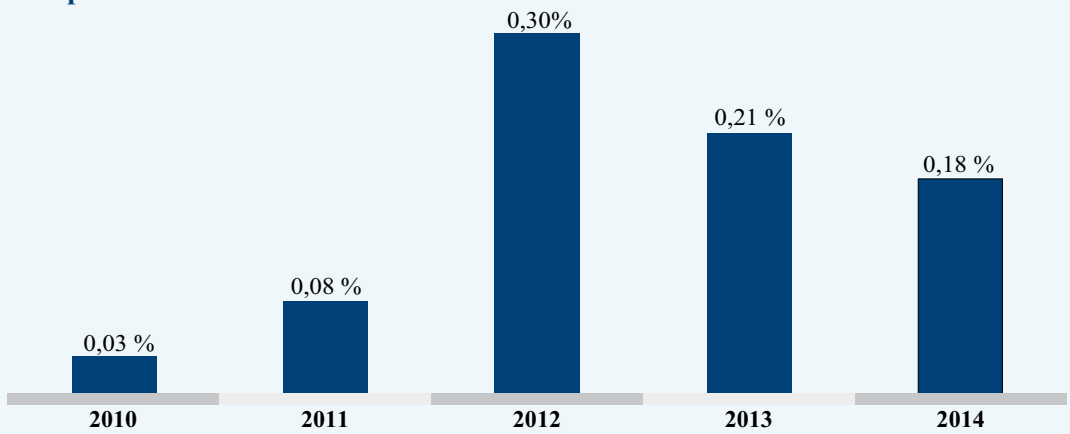

У 2014 році частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку становила 14,11 % та зменшилася майже у два рази порівняно з 2013 роком **(діаграма 42)**.

У 2014 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку становив 580,31 млн грн **(таблиця 18).**

Діаграма 42. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2010 - 2014 роках

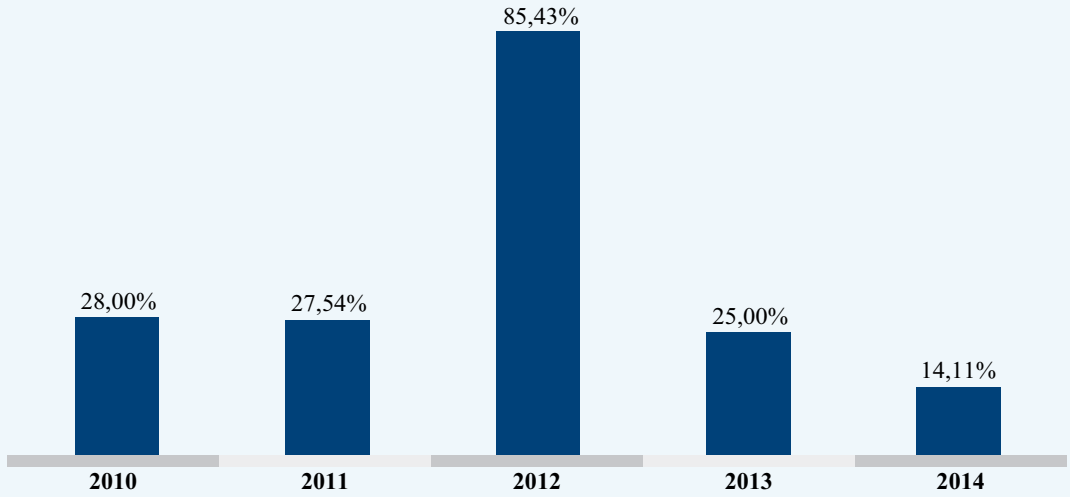

Таблиця 18. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	0,36	1,21	1,09	2,7	3,53
Біржовий ринок	0,14	0,46	6,39	0,9	0,58
Усього	**0,5**	**1,67**	**7,48**	**3,6**	**4,11**

Державні облігації України

На сьогодні ринок державних облігацій відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Саме державні облігації виступають головним інструментом державних запозичень, дозволяючи залучати необхідні фінансові ресурси на прийнятних умовах.

Обіг державних облігацій України

За останні п'ять років кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, зберігає тенденцію до збільшення. Так, у 2014 році до біржових списків організаторів торгівлі включено 572 державні облігації України, що на 50,52 % більше порівняно з 2013 роком **(таблиця 19).**

Таблиця 19. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	174	189	268	380	572

Варто зазначити, що на кінець 2014 року із загальної кількості державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, 99,13 % знаходилося у біржовому реєстрі за І-им рівнем лістингу **(діаграма 43)**.

Діаграма 43. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

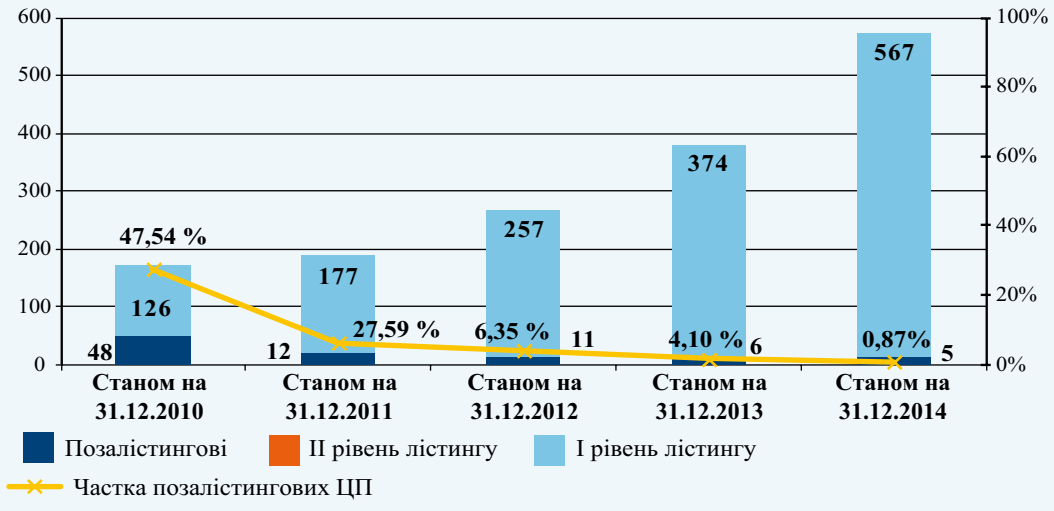

На кінець 2014 року на фондовій біржі «ПФТС» до біржового реєстру за І рівнем лістингу включено 263 державних облігації України, «Перспектива» і «Українська біржа» – 216 та 88 державних облігацій України відповідно **(діаграма 44)**.

Діаграма 44. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

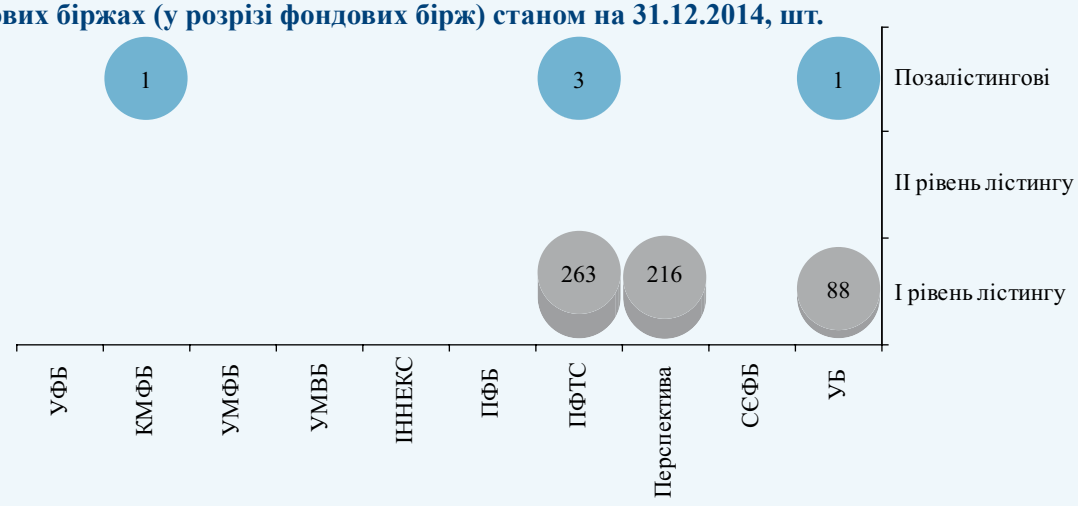

Незважаючи на те, що ринок державних облігацій України займає вагому частку на фондовому ринку, другий рік поспіль обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів знижується. У 2014 році обсяг торгів державними облігаціями України становив 688,09 млрд грн, що менше на 4,63 % порівняно з 2013 роком **(діаграма 45).**

Діаграма 45. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

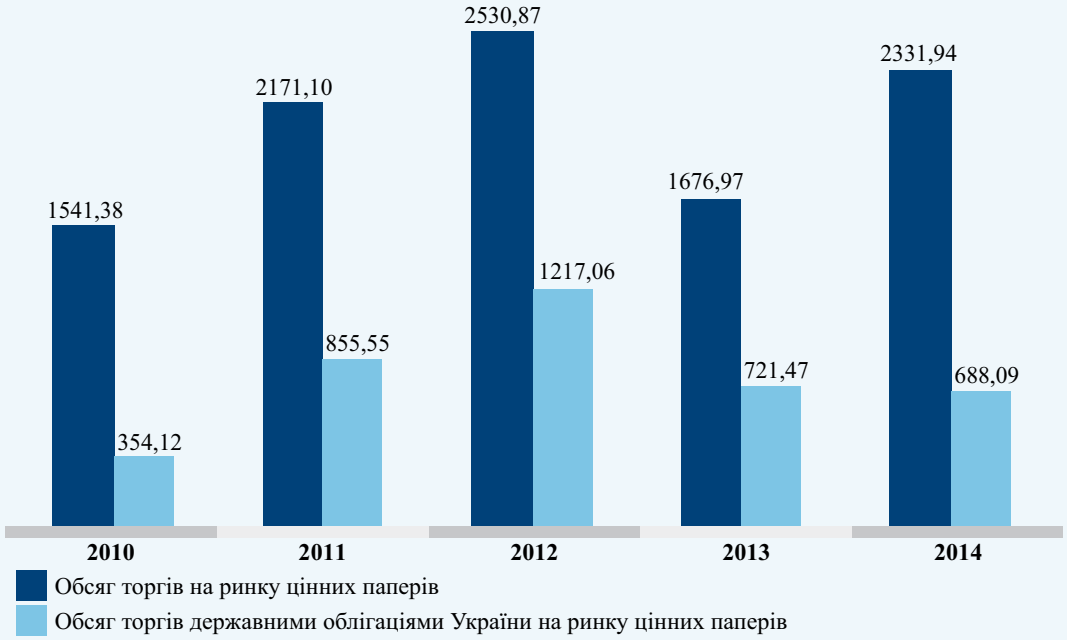

Зазначимо, що найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів державними облігаціями України зафіксовано у I кварталі 2014 року – 23,87 млрд грн (34,14 % від сукупного обсягу на ринку цінних паперів з корпоративними облігаціями) **(діаграма 46).**

Діаграма 46. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів (щоквартальна динаміка) у 2014 році, млрд грн

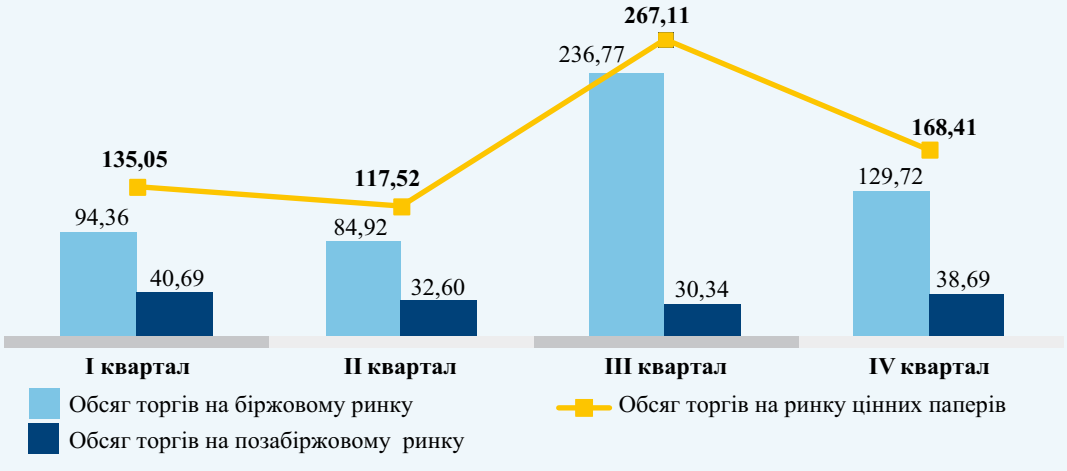

У структурі торгів за підсумками 2014 року на ринок державних облігацій України припадає 29,51 % сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів, що менше на 13,51 % за показник 2013 року **(діаграма 47).**

У свою чергу, частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку значно зросла — з 47,94 % у 2013 році до 79,32 % у 2014 році **(діаграма 48)**.

Якщо розглядати в абсолютних величинах, то у 2014 році обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку становив 545,77 млрд грн, що на 57,80 % більше порівняно з 2013 роком **(таблиця 20).**

Діаграма 47. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, %

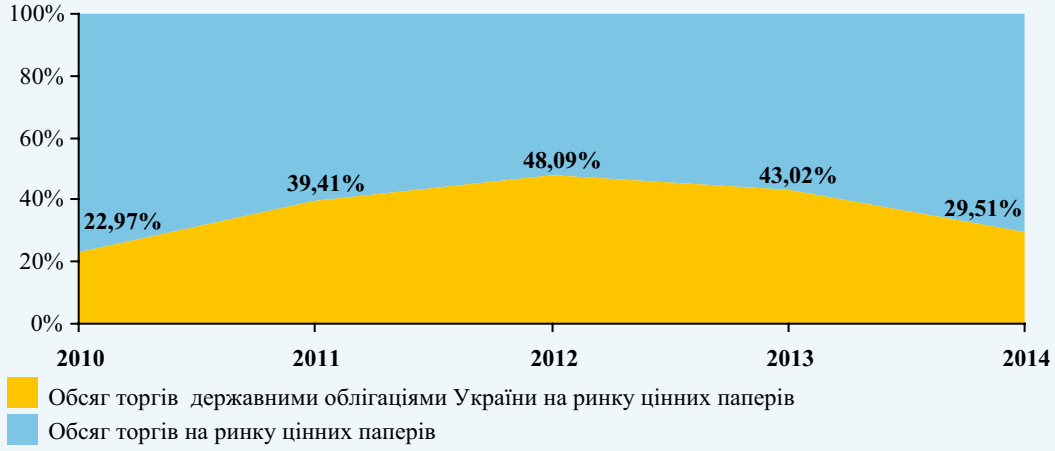

Діаграма 48. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, %

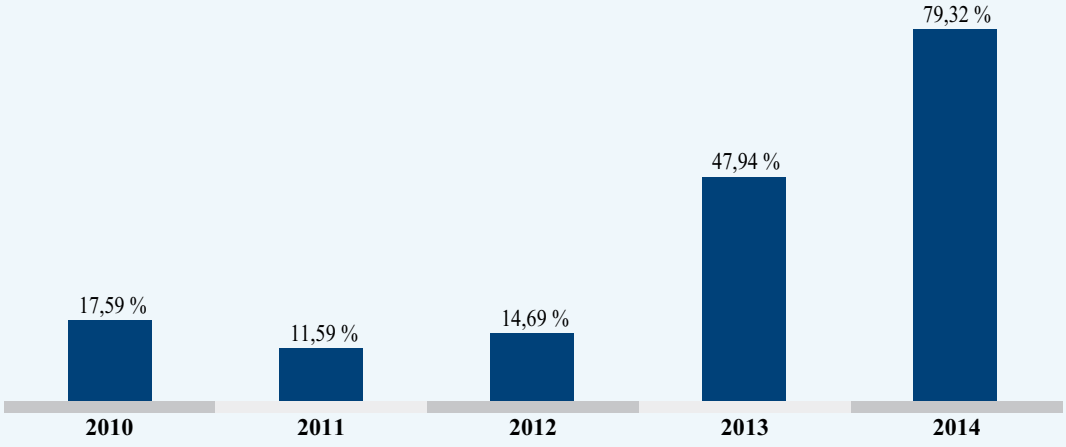

Таблиця 20. Обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	293,26	756,43	1038,28	375,6	142,32
Біржовий ринок	60,86	99,12	178,78	345,87	545,77
Усього	**354,12**	**855,55**	**1217,06**	**721,47**	**688,09**

Ринок похідних (деривативів)

Ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку. Розвиток ринку похідних (деривативів) виступає одним із факторів ефективного розвитку фінансового ринку та відображає свій вплив на функціонування реального сектору економіки.

Обіг похідних (деривативів) на фондовому ринку

У 2014 році до біржових списків організаторів торгівлі було включено 226 похідних (деривативів). Це на 12,74 % менше порівняно з 2013 роком, коли до біржових списків фондових бірж було включено 259 похідних (деривативів) **(таблиця 21).**

Таблиця 21. Кількість похідних (деривативів), які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість похідних (деривативів), які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	19	140	230	259	226

На кінець 2014 року в структурі біржового списку у розрізі фондових бірж за кількістю похідних (деривативів) вирізняється «Українська біржа» – 204 похідних (деривативів) **(діаграма 50)**.

Діаграма 50. Кількість похідних (деривативів), які допущено до торгів на фондових біржах (в розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

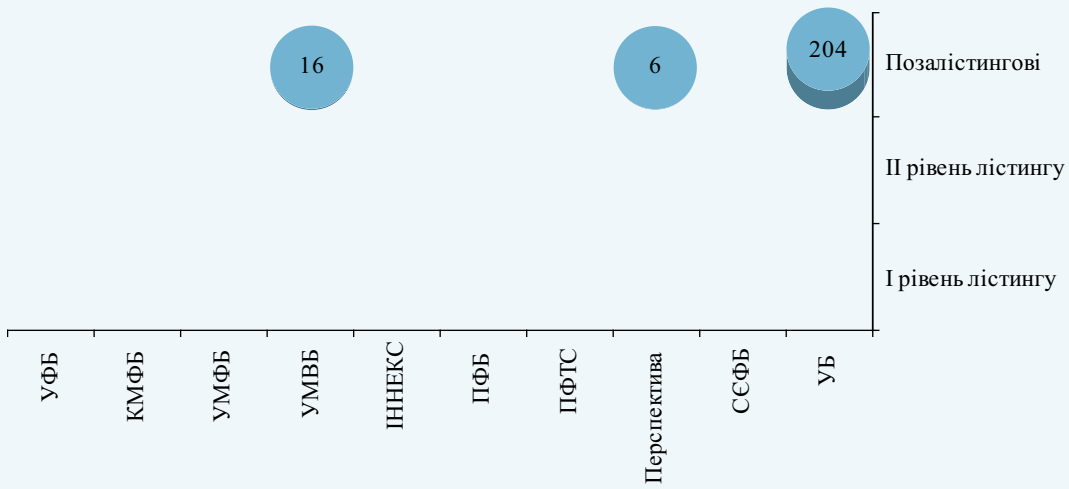

Ринок похідних (деривативів) упродовж останніх двох років скорочується. Так, за підсумком 2014 року обсяг торгів похідними (деривативами) зменшився майже у два рази та становив 9,31 млрд грн **(діаграма 51).**

Діаграма 51. Обсяг торгів похідними (деривативами) на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

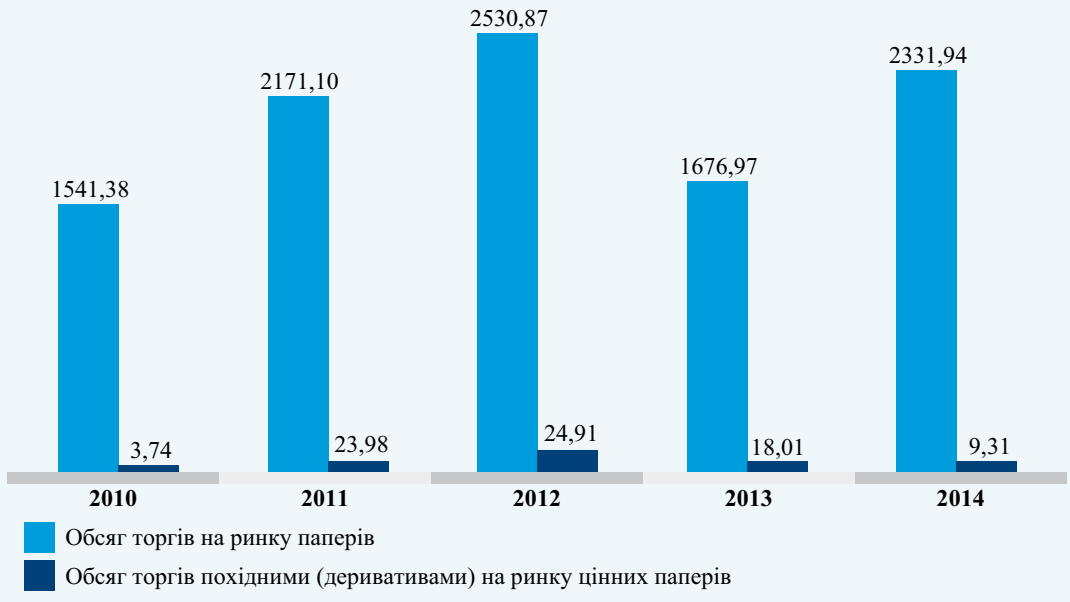

У загальній структурі обсягів торгів на ринку цінних паперів частка обсягу торгів похідними (деривативами) становила лише 0,40 % сукупного обсягу торгів на фондовому ринку **(діаграма 52).**

Діаграма 52. Частка обсягу торгів похідними (деривативами) на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, %

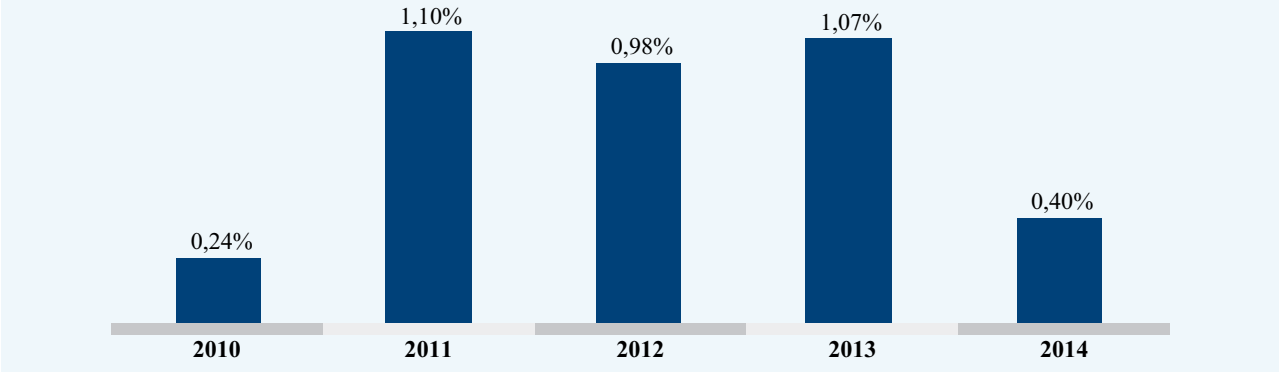

Обсяг торгів похідними (деривативами) на біржовому ринку у 2014 році становив 9,30 млрд грн. Якщо розглядати в розрізі за видами ринків, то всі операції здійснювалися в секції строкового ринку **(таблиця 22).**

Таблиця 22. Обсяг торгів похідними (деривативами) на біржовому та позабіржовому ринку у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	0,01	0,16	0,14	0,00	0,01
Біржовий ринок	3,73	23,82	24,77	18,01	9,30
Усього	**3,74**	**23,98**	**24,91**	**18,01**	**9,31**

Ринок ощадних (депозитних) сертифікатів

Обіг ощадних (депозитних) сертифікатів на фондовому ринку

Впродовж останніх двох років на українському фондовому ринку відбулася низка важливих і суттєвих змін у загальній структурі операцій.

Варто звернути увагу, що у 2014 році обсяг торгів ощадними (депозитними) сертифікатами на ринку цінних паперів збільшився майже в шість разів порівняно з 2013 роком та становив 893,80 млрд грн, що свідчить про зростання їх значення як засобу розрахунків **(діаграма 53).**

Зростання операцій з ощадними (депозитними) сертифікатами у 2014 році відбулося внаслідок проведення монетарної політики Національним банком України.

У структурі торгів на ринку цінних паперів питома вага операцій з ощадними (депозитними) сертифікатами зросла з 8,99 % у 2013 році до 38,33 % у 2014 році **(діаграма 54).**

Зазначимо, що зростання обсягу торгів з ощадними (депозитними) сертифікатами у 2014 році відбулося за рахунок збільшення операцій з цими цінними паперами на позабіржовому ринку. На біржовому ринку обсяг депозитними сертифікатами НБУ становив 1,00 млрд грн **(таблиця 23**).

Таблиця 23. Обсяг торгів ощадними (депозитними) сертифікатами на біржовому та позабіржовому ринках у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	124,89	76,72	13,59	150,77	892,80
Біржовий ринок	-	-	-	-	1,00
Усього	**124,89**	**76,72**	**13,59**	**150,77**	**893,80**

Діаграма 53. Обсяг торгів ощадними (депозитними) сертифікатами на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

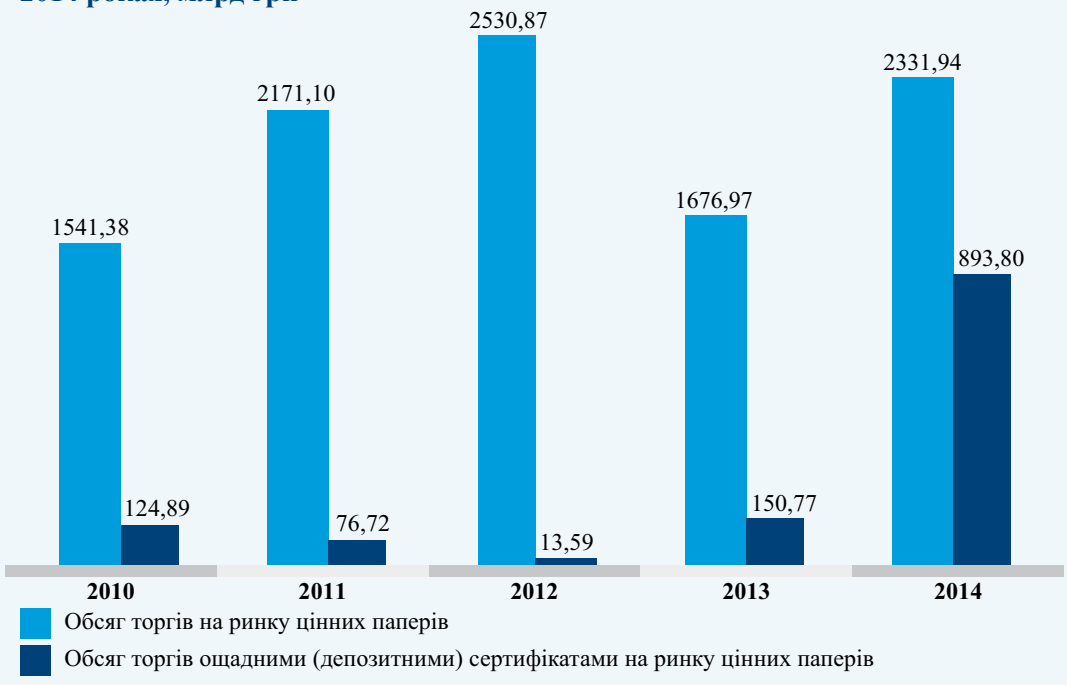

Діаграма 54. Частка обсягу торгів ощадними (депозитними) сертифікатами на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

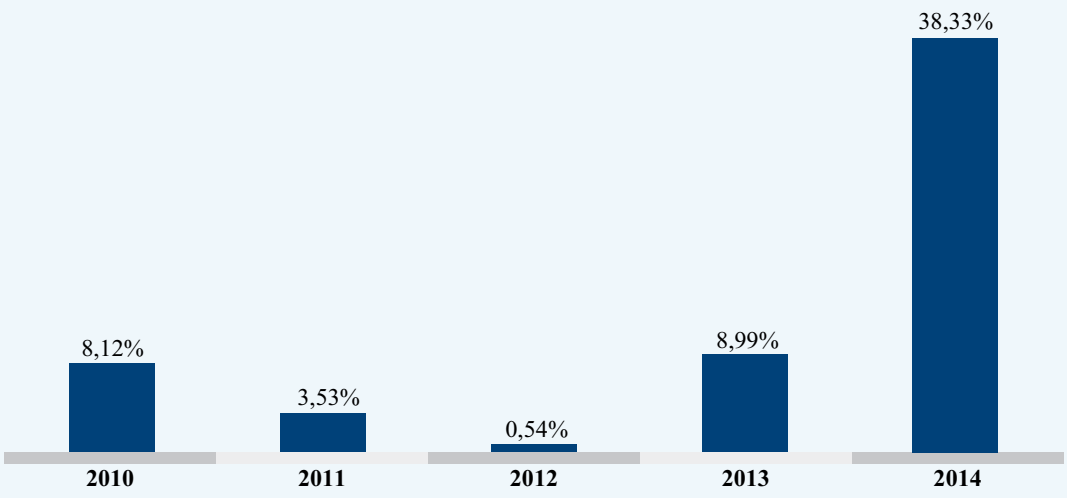

Ринок колективних інвестицій

На сьогодні найбільш затребуваною формою фінансового посередництва є система колективного інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди. Так, економічне зростання країни значною мірою залежить від процесу залучення вільних грошових коштів населення, їх акумуляції та використання в якості інвестицій з метою подальшого спрямування у виробничу і соціальну сферу. У цих умовах підвищується актуальність нових форм фінансового посередництва, здатних здійснювати перерозподільні функції, диверсифікувати і страхувати ризики, а також знижувати транзакційні витрати інвесторів.

Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

За даними на кінець 2014 року, усього регулятором зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ (інститутів спільного інвестування) на загальну суму 435,50 млрд грн **(діаграма 55).**

Діаграма 55. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2010 - 2014 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

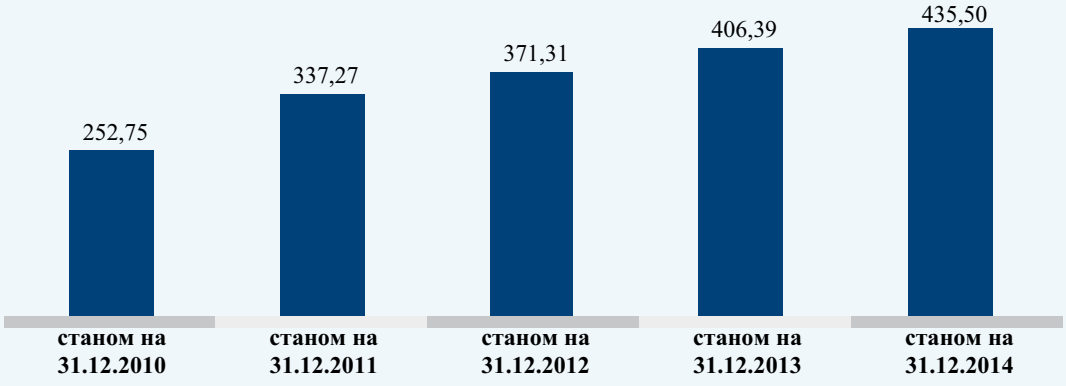

Найбільша кількість цінних паперів ІСІ розміщена серед юридичних осіб – резидентів (77,24 %). Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу станом на кінець минулого року, становила 82,75 млрд грн, детальна інформація про динаміку цього показника наведена в **таблиці 24.**

Таблиця 24. Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу (наростаючим підсумком), млрд грн

Період	Серед юридичних осіб		Серед фізичних осіб		Усього
	Резидентів	Нерезидентів	Резидентів	Нерезидентів	
Станом на 31.12.2010	39,91	8,64	1,19	0,04	49,78
Станом на 31.12.2011	49,02	9,91	1,63	0,04	60,60
Станом на 31.12.2012	63,63	12,25	1,92	0,03	77,84
Станом на 31.12.2013	67,85	14,61	2,63	0,04	85,14
Станом на 31.12.2014	63,92	16,07	2,73	0,04	82,75

У 2014 році загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, зареєстрованих Комісією, становив 29,11 млрд грн, що порівняно з 2013 роком менше на 5,96 млрд грн **(діаграма 56)**.

Діаграма 56. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2010 – 2014 роках, млрд грн

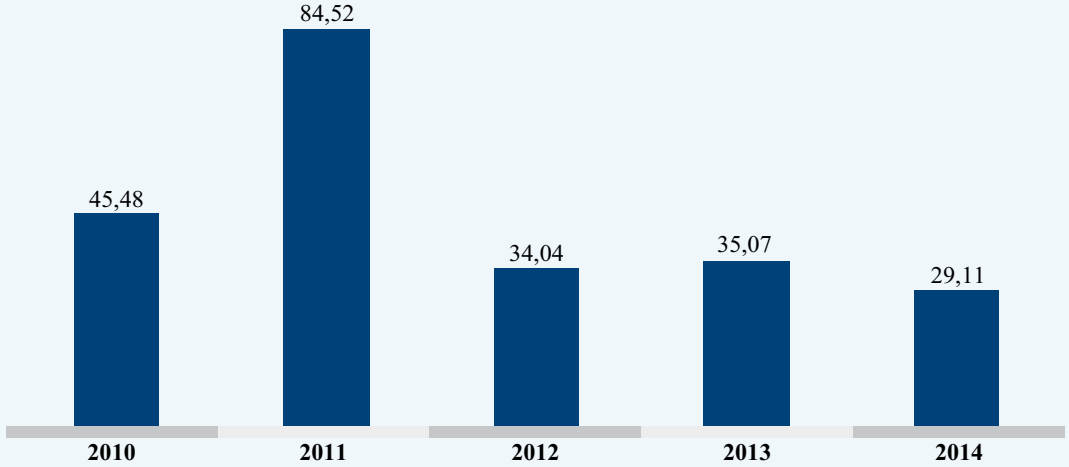

Так, у 2014 році регулятором зареєстровано 43 випуски інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів на суму 24,76 млрд грн, що на 4,04 млрд грн менше порівняно з 2013 роком **(діаграма 57).**

Діаграма 57. Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2010 - 2014 роках, млрд грн

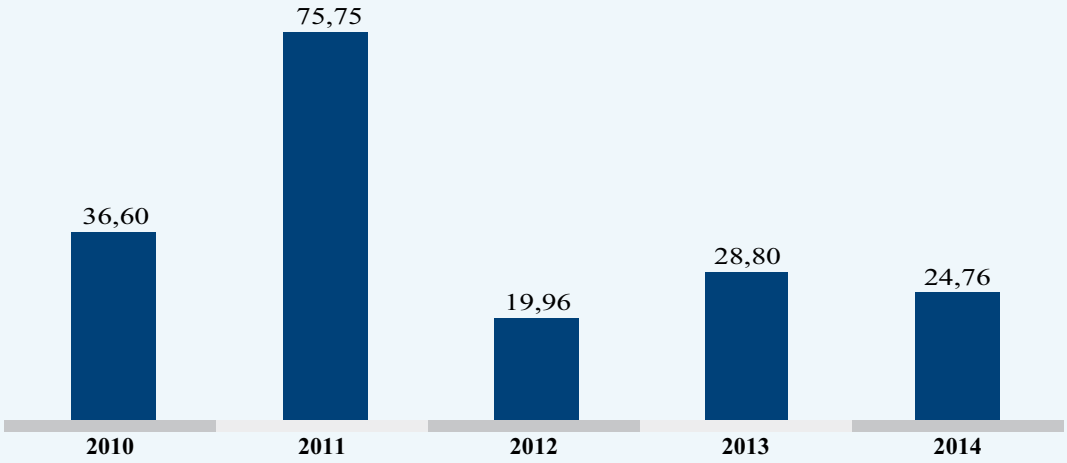

Зазначимо, найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Комісією у I кварталі 2014 року **(діаграма 58).**

Діаграма 58. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2014 року

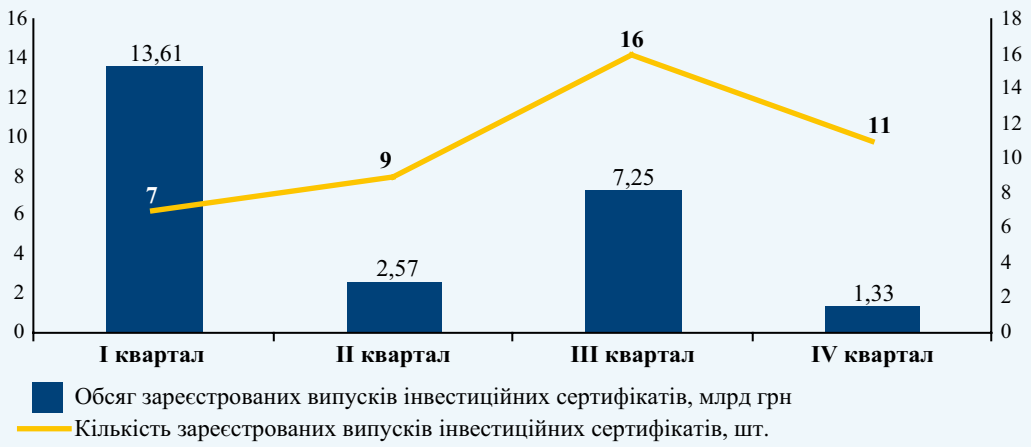

Додамо, що протягом 2014 року регулятор зареєстрував 42 випуски акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 4,35 млрд грн, порівняно з 2013 роком цей показник зменшився на 1,93 млрд грн **(діаграма 59).**

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Комісією у III кварталі 2014 року **(діаграма 60).**

Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку

Впродовж 2014 року до біржових списків організаторів торгівлі було включено 234 цінних папери ICI. Це на 7,34 % більше порівняно з 2013 роком, коли до біржових списків фондових бірж було включено 218 цінних паперів ICI **(таблиця 25).**

Діаграма 59. Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2010 - 2014 роках, млрд грн

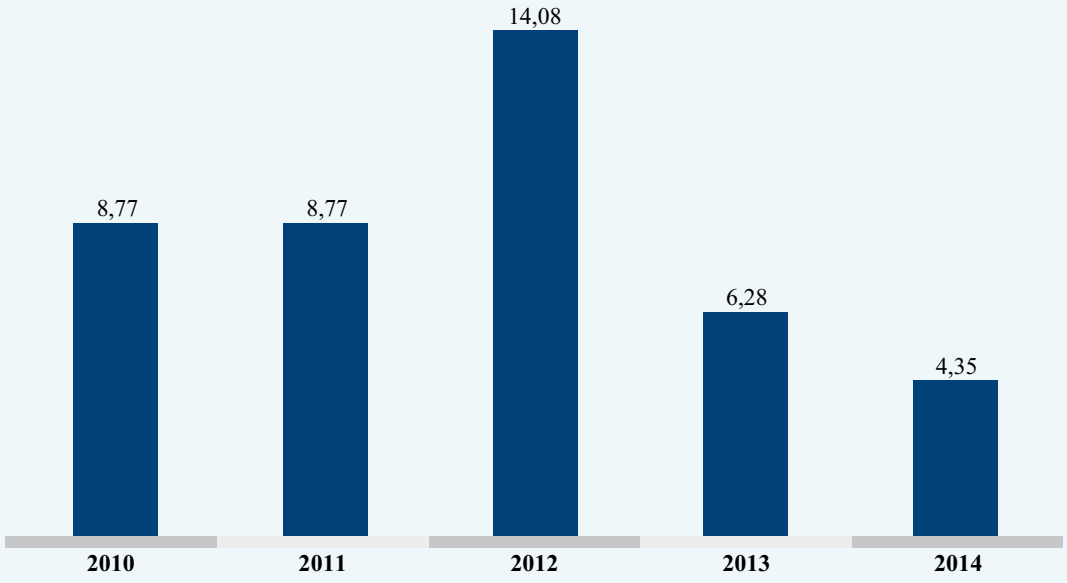

Діаграма 60. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2014 року

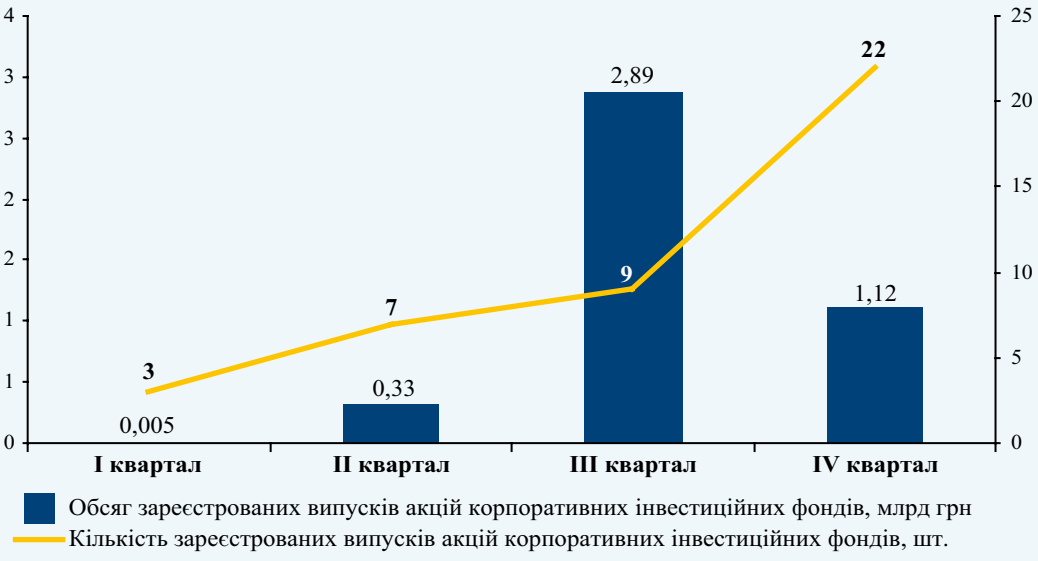

Таблиця 25. Кількість випусків цінних паперів ICI, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків цінних паперів ICI, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
	208	141	162	218	234

На кінець 2014 року у біржовому реєстрі за II-им рівнем лістингу знаходилося 67 цінних паперів ICI **(діаграма 61).**

У структурі біржового списку в розрізі фондових бірж на кінець 2014 року за кількістю цінних паперів ICI виділяється «ПФТС» (128 випусків інвестиційних сертифікатів: 14 – II рівня лістингу, 114 – позалістингові) **(діаграма 62)**.

На ринку цінних паперів спостерігається зниження обсягу торгів цінними паперами ICI, який у 2014 році становив 240,10 млрд грн, що менше на 51,64 % порівняно з 2013 роком **(діаграма 63)**.

Діаграма 61. Кількість випусків цінних паперів ІСІ, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

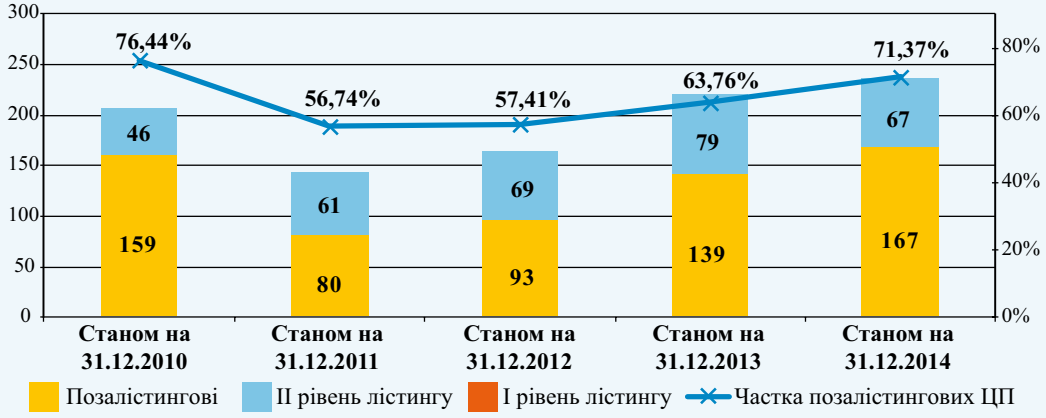

Діаграма 62. Кількість випусків цінних паперів ІСІ, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2014, шт.

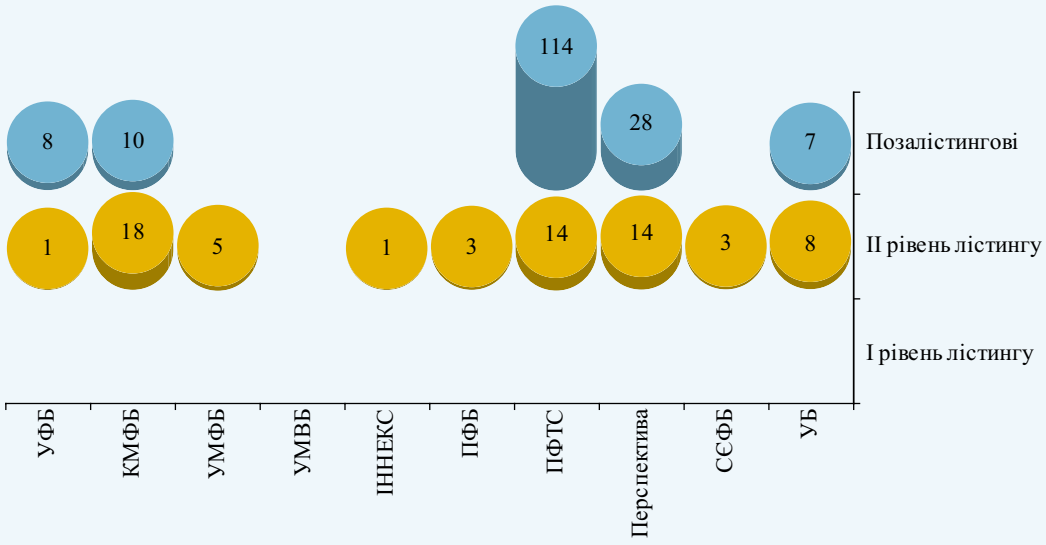

Діаграма 63. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

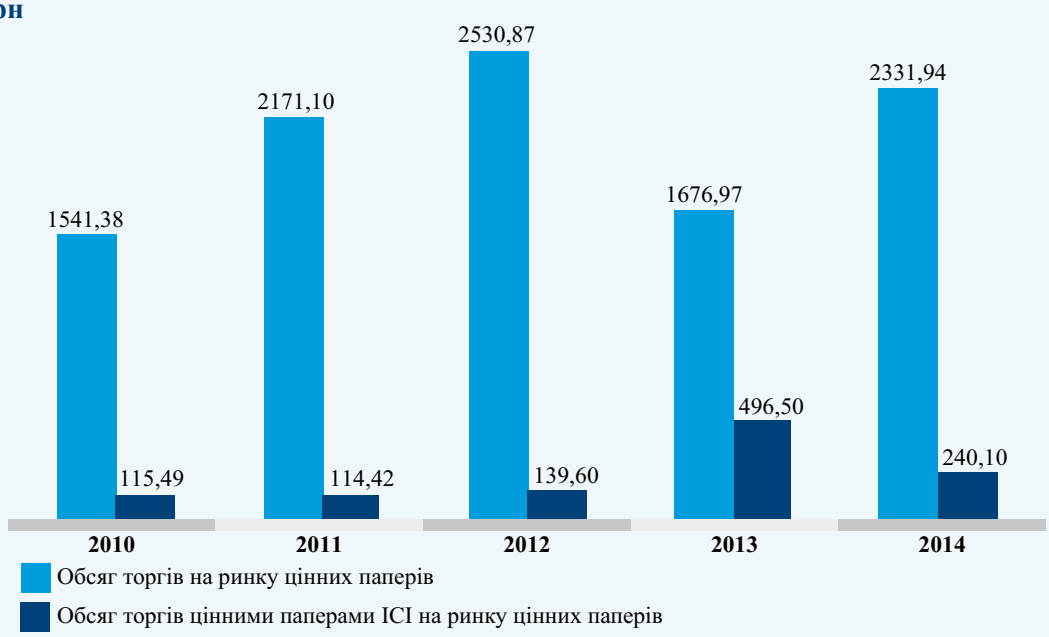

За підсумками 2014 року в структурі торгів на ринок цінних паперів ICI припало 10,30 % сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів **(діаграма 64).**

Діаграма 64. Частка обсягу торгів цінними паперами ICI на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках

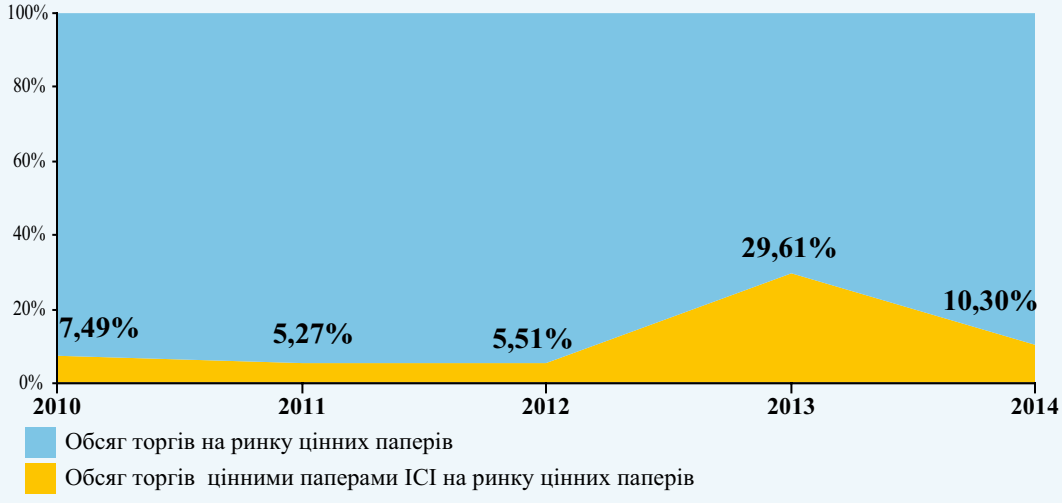

Водночас частка обсягу торгів цінними паперами ICI на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цими інструментами на ринку цінних паперів зросла з 1,25 % у 2013 році до 2,28 % у 2014 році **(діаграма 65).**

Біржовий ринок цінних паперів ICI характеризувався нижчим рівнем показників, ніж позабіржовий ринок. Так, за підсумками 2014 року обсяг торгів цінними паперами ICI на організованому ринку становив 5,47 млрд грн **(таблиця 26).**

Діаграма 65. Частка обсягу торгів цінними паперами ICI на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ICI на ринку цінних паперів у 2010 - 2014 роках

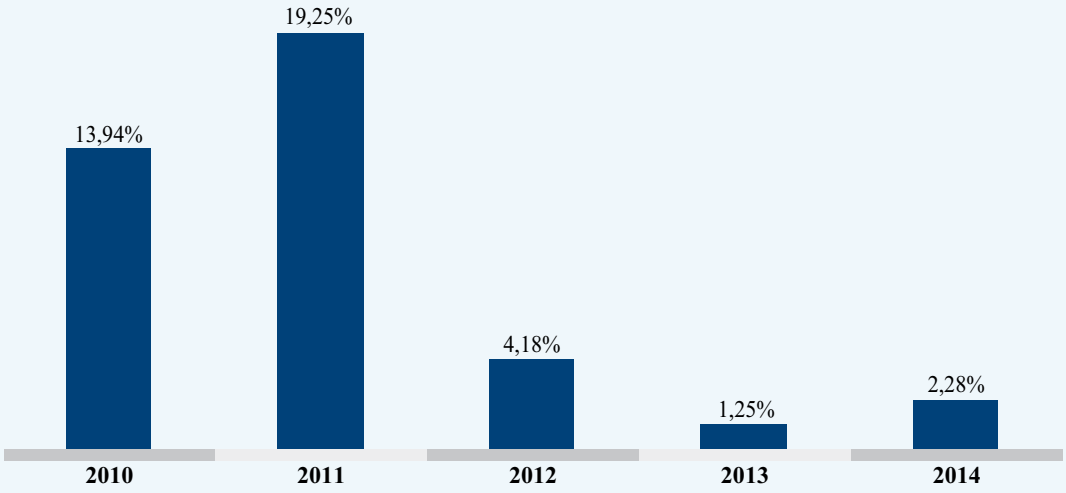

Таблиця 26. Обсяг торгів цінними паперами ICI на біржовому ринку та позабіржовому ринках у 2010 - 2014 роках, млрд грн

Вид ринку	2010	2011	2012	2013	2014
Позабіржовий ринок	99,39	92,39	133,76	490,28	234,63
Біржовий ринок	16,10	22,03	5,84	6,22	5,47
Усього	**115,49**	**114,42**	**139,60**	**496,50**	**240,10**

Перелік цінних паперів ICI, які у 2014 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 27**. Частка обсягу торгів цінними паперами ICI становила 84,40 % від загального обсягу торгів цими інструментами на біржовому ринку.

Таблиця 27. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2014 році

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2014 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти»	1 271	2 809,90	51,35%
2	КМФБ, Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «КРІСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	57	557,55	10,19%
3	Перспектива, УБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний Капітал Укр.»	185	255,86	4,68%
4	КМФБ, ПФТС	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	352	207,39	3,79%
5	ПФТС	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «ПРОМАКТИВ»	74	182,36	3,33%
6	Перспектива	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «АВАНТАЖ»	85	140,85	2,57%
7	КМФБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Гратіс»	31	132,88	2,43%
8	УБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «ІНДЕНТ»	51	129,80	2,37%
9	ПФБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Стандарт Преміум»	114	106,08	1,94%
10	ПФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ПВНЗІФ «АКТИВНИЙ»)	191	95,77	1,75%

Діяльність інститутів спільного інвестування

Загальна сума активів інститутів спільного інвестування на кінець 2014 року становила 213,75 млрд грн, з яких 202,87 млрд грн – активи венчурних ІСІ та 10,88 млрд грн – активи невенчурних ІСІ.

Так, у звітному році спостерігалась значна динаміка та збільшення активів майже всіх видів фондів. Незначним спадом інтересу інвесторів характеризувались лише відкриті та інтервальні ПІФи (пайові інвестиційні фонди) **(таблиця 28).**

Таблиця 28. Інформація про результати діяльності ІСІ протягом 2010 - 2014 років, млн грн

Вид ІСІ	Вартість активів інститутів спільного інвестування				
	2010	2011	2012	2013	2014
Пайові інвестиційні фонди	81 078,09	96 047,28	118 404,59	137 426,33	148 123,59
Корпоративні інвестиційні фонди	28 228,48	36 077,25	42 012,45	45 959,57	65 627,50
Усього	**109 306,57**	**132 124,53**	**160 417,04**	**183 385,90**	**213 751,09**
Диверсифіковані	1 889,73	1 763,53	2 189,66	1 497,76	1 196,74
Спеціалізовані	-	-	-	-	33,63
Недиверсифіковані	107 416,84	130 361,00	158 227,38	181 888,13	212 520,72
Усього	**109 306,57**	**132 124,53**	**160 417,04**	**183 385,90**	**213 751,09**
Закриті (невенчурні)	8 298,48	10 135,34	11 365,06	9 864,79	10 708,90
Інтервальні	271,56	188,6	164,01	128,72	110,71
Відкриті	432,17	230,68	162,95	105,81	61,05
Венчурні	100 304,36	121 569,91	148 725,02	173 286,58	202 870,43
Усього	**109 306,57**	**132 124,53**	**160 417,04**	**183 385,90**	**213 751,09**

Разом із характеристикою активів інститутів спільного інвестування необхідно показати і дані щодо їх кількості за видами та типами. Так, у 2014 році спостерігається зниження кількості інвестиційних фондів **(діаграма 66).**

Діаграма 66. Кількість інвестиційних фондів у 2010 – 2014 роках, шт.

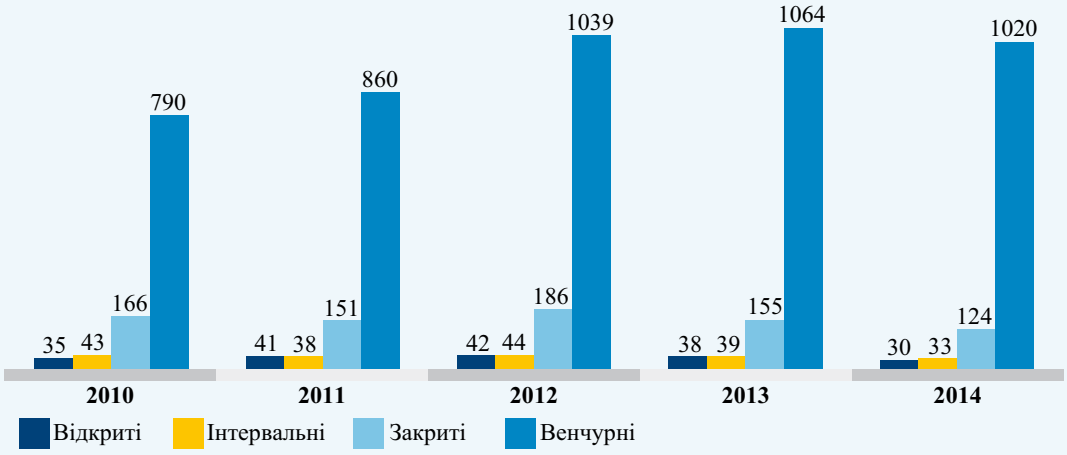

Згідно з наданою інформацією про результати діяльності діючих ІСІ станом на 31.12.2014 ІСІ провадили свою діяльність у 14 областях України, найбільша кількість цих учасників зосереджена в місті Києві, а саме 786 компаній **(мал. 2).**

Мал. 2. Розподіл ІСІ за регіонами (станом 31.12.2014)

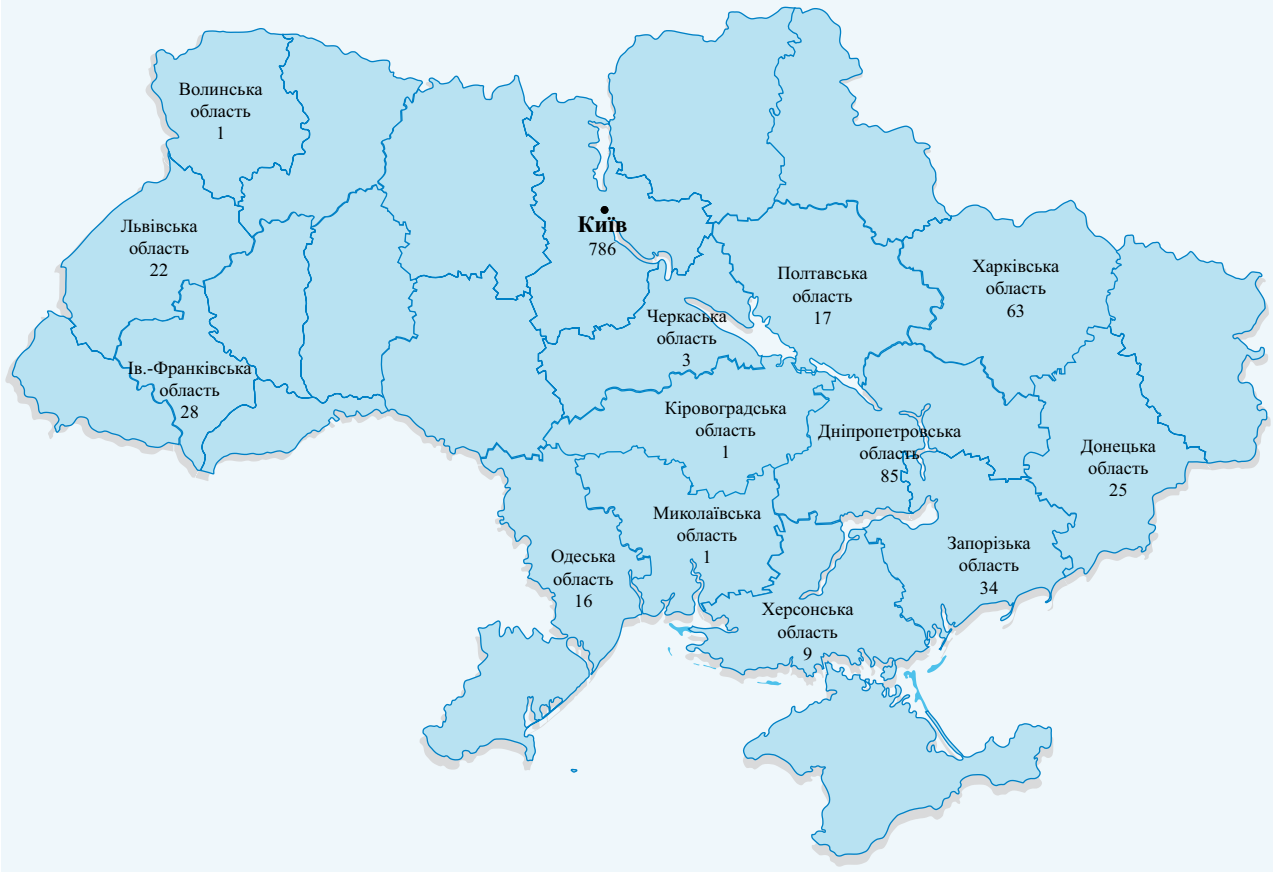

Так, загальна сума активів функціонуючих ІСІ у 2014 році становила 207,97 млрд грн, тоді як сума чистих активів діючих ІСІ – 180,93 млрд грн. У структурі активів діючих ІСІ станом на 31.12.2014 переважала дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та векселі (91,92 %). Саме така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у загальних активах ІСІ становила понад 90 %, та структура їх портфеля помітно позначилась на структурі активів зведеного портфеля. Детальна інформація щодо структури активів діючих ІСІ представлена в **таблицях 29 - 30**.

Перелік інститутів спільного інвестування з найбільшою вартістю активів наведено в **таблицях 31 - 35**.

Таблиця 29. Структура активів діючих ІСІ у 2013 - 2014 роках

Назва активу	2013					2014				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	731,98	7,54	89 160,59	52,07	89 892,56	1 054,23	10,05	102 450,05	51,88	103 504,28
Інші інвестиції	2 819,83	29,05	24 804,72	14,49	27 624,55	2 889,74	27,54	34 124,04	17,28	37 013,78
Акції	3 762,43	38,76	19 342,71	11,30	23 105,14	4 801,23	45,76	29 726,62	15,05	34 527,85
Векселі	505,89	5,21	18 474,19	10,79	18 980,07	353,18	3,37	15 760,92	7,98	16 114,10
Облігації підприємств	523,05	5,39	10 871,21	6,35	11 394,27	412,83	3,93	7 969,25	4,04	8 382,08
Грошові кошти	1 135,97	11,70	3 839,42	2,24	4 975,38	717,87	6,84	2 837,78	1,44	3 555,65
Об'єкти нерухомості	21,90	0,23	4 159,12	2,43	4 181,01	21,31	0,20	4 401,70	2,23	4 423,01
Державні цінні папери	138,73	1,43	17,37	0,01	156,10	238,74	2,28	92,20	0,05	330,94
Деривативи	0	0	110,19	0,06	110,19	0	0	78,04	0,04	78,04
Заставні	0,00		88,33	0,05	88,33	0	0	21,94	0,01	21,94
Банківські метали	65,08	0,67	5,27	0,00	70,35	2,00	0,02	11,42	0,01	13,43
Облігації місцевих позик	1,16	0,01	0	0	1,16	0,79	0,01	0,00	0,00	0,79
Казначейські зобов'язання України	0	0	9,32	0,01	9,32	0	0	0	0	0
Ощадні (депозитні) сертифікати	1,57	0,02	361,54	0,21	363,11	0	0	0	0	0
Усього:	**9 707,58**	**100**	**171 243,97**	**100**	**180 951,55**	**10 491,92**	**100**	**197 473,95**	**100**	**207 965,87**

Таблиця 30. Структура активів невенчурних ІСІ у 2013 - 2014 роках

Назва активу	2013							2014						
	Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ		Усього	Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	
Акції	23,63	22,69	81,11	63,96	3657,69	38,60	**3762,43**	23,78	39,41	78,09	69,41	4699,35	45,54	**4801,23**
Інші інвестиції	0,06	0,06	0,14	0,11	2819,63	29,75	**2819,83**	0,06	0,10	0,23	0,20	2889,44	28,00	**2889,74**
Грошові кошти	33,42	32,08	22,42	17,68	1080,13	11,40	**1135,97**	13,93	23,08	15,99	14,21	687,95	6,67	**717,87**
Дебіторська заборгованість	19,39	18,61	12,06	9,51	700,53	7,39	**731,98**	5,88	9,75	11,26	10,01	1037,08	10,05	**1054,23**
Облігації підприємств	5,82	5,59	8,45	6,66	508,78	5,37	**523,05**	2,07	3,43	4,65	4,14	406,11	3,94	**412,83**
Векселі	0,00		0,18	0,14	505,71	5,34	**505,89**	0,00	0,00	0,18	0,16	353,00	3,42	**353,18**
Державні цінні папери	19,62	18,84	1,61	1,27	117,50	1,24	**138,73**	12,79	21,19	1,24	1,10	224,71	2,18	**238,74**
Банківські метали	1,21	1,16	0,74	0,59	63,13	0,67	**65,08**	1,05	1,74	0,86	0,76	0,09	0,00	**2,00**
Об'єкти нерухомості	0,00	0,00	0,00	0,00	21,90	0,23	**21,90**	0,00	0,00	0,00	0,00	21,31	0,21	**21,31**
Ощадні (депозитні) сертифікати	0,00	0,00	0,00	0,00	1,57	0,02	**1,57**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
Облігації місцевих позик	1,01	0,97	0,10	0,08	0,05	0,00	**1,16**	0,79	1,31	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,79**
Усього	**104,15**	**100**	**126,82**	**100**	**9476,61**	**100**	**9707,58**	**60,35**	**100**	**112,50**	**100**	**10319,07**	**100**	**10491,92**

Таблиця 31. ТОП - 10 ІСІ відкритого типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ВДПІФ «ІНТО-Класичний»	20,54
2	ПІФ «Софіївський»	3,86
3	ВСПІФ «ОТП Класичний»	3,71
4	ВДПІФ «КІНТО-Еквіті»	3,50
5	ВДПІФ «Преміум-фонд Індексний»	3,28
6	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський» Фонд Державних Паперів»	2,69
7	ВДПІФ «Альтус-депозит»	2,48
8	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Тарас Шевченко» Фонд Заощаджень»	2,30
9	ВСПІФ «ОТП Фонд Акцій»	2,18
10	ВДПІФ «Альтус-збалансований»	2,04

Таблиця 32. ТОП – 10 ІСІ інтервального типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ДІКІФ «СОЦІНВЕСТ-ГАРАНТ»	35,09
2	ІДПІФ «Достаток»	13,46
3	ІДПІФ «Платинум»	11,04
4	ІСПІФ «Абсолют-Інвест»	9,07
5	ІДПІФ «ІНТЕРВАЛ»	8,22
6	ІДПІФ «КІНТО-Народний»	5,87
7	ІДПІФ «Центральний інвестиційний фонд»	5,46
8	ПАТ «ІД КІФ «Капіталіст»	3,12
9	ІДПІФ «Промінвест-Керамет»	2,93
10	ІДПІФ «Конкорд Перспектива»	2,51

Таблиця 33. ТОП - ІСІ закритого типу диверсифікованого виду з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ЗДПІФ «Інноваційний розвиток»	247,42
2	ЗДПІФ «Інвестиційний стандарт»	236,52
3	ЗДПІФ «Розумний капітал»	199,57
4	ЗДПІФ «Гарантійні інвестиції»	197,41
5	ПІФ «АНТИБАНК»	3,75
6	ЗДПІФ «Інсайт-Актив»	2,17
7	ЗДПІФ «Прибутковий»	1,58
8	ПІФ «Універсальний фондовий депозит»	0,60

Таблиця 34. ТОП – 10 ІСІ закритого типу недиверсифікованого виду (невенчурних) з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР»	1 364,77
2	ПАТ «ЗНКІФ «ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ»	1 323,70
3	ПАТ ЗНКІФ «ХАЙГРАУНД КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	1 315,87
4	ПАТ «ЗНКІФ «ЕФЕКТИВНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	759,34
5	ПАТ ЗНКІФ «Каскад-Інвест»	699,83
6	ПАТ «ЗНКІФ «САТУРН»	430,88
7	ЗНПІФ «Інвестиційний капітал - Фонд облігацій»	302,46
8	ЗНКІФ «СТАНДАРТ КЕПІТАЛ»	243,27
9	ПАТ «ЗНКІФ «ВІК»	224,47
10	ПАТ «ЗНКІФ «Українські збалансовані інвестиції»	216,52

Таблиця 35. ТОП – 10 ІСІ венчурних фондів з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ВЗНКІФ «Унібудінвест»	7 592,61
2	ЗНВКІФ «ЕЛІТ»	4 344,40
3	ПАТ «ЗНВКІФ «ПАРИТЕТ»	3 693,25
4	ПЗНВІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	3 353,76
5	ЗНВПІФ «АВК»	3 324,73
6	ЗНВПІФ «Інвестиційний центр 1»	2 884,92
7	ПВІФ «Третій венчурний фонд-Промислові інвестиції» НВЗТ	2 694,53
8	ПНВІФЗТ «Український оптимум»	2 640,18
9	ПВНЗІФ «Концепт»	2 547,07
10	ЗНПВІФ «ІнтергалБудінвест»	2 539,66

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

Відповідно до даних звітності цих фондів на кінець 2014 року НПФ (недержавні пенсійні фонди) провадили свою діяльність у восьми регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена в місті Києві – 56 **(мал. 3).**

Мал. 3. Розподіл НПФ за регіонами (станом на 31.12.2014)

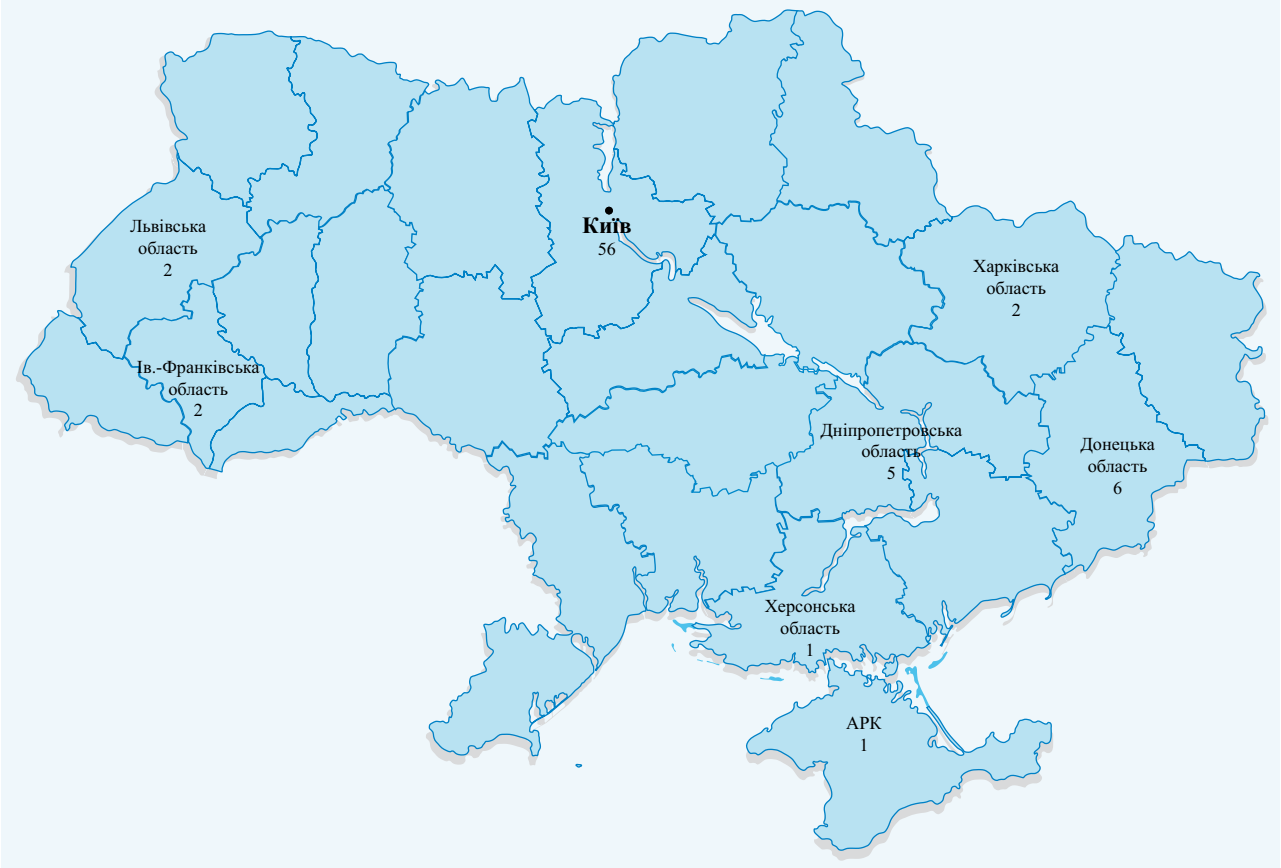

Кількість НПФ порівняно з 2013 роком лишилась майже незмінною **(діаграма 67).**

Протягом 2014 року, як і впродовж попередніх років, загальна вартість активів НПФ демонструвала збільшення, а саме зростання становило 15,96 %, і на кінець 2014 року цей показник сягнув 2,47 млрд грн **(діаграма 68).**

Що стосується структури активів НПФ, то варто зазначити, що найбільша їх частка зосереджена в цінних паперах та грошових коштах, зокрема 53,46 % та 39,27 % **(таблиця 36)**.

Перелік недержавних пенсійних фондів із найбільшою вартістю активів наведено в **таблиці 37.**

Діаграма 67. Кількість недержавних пенсійних фондів у 2010 – 2014 роках, шт.

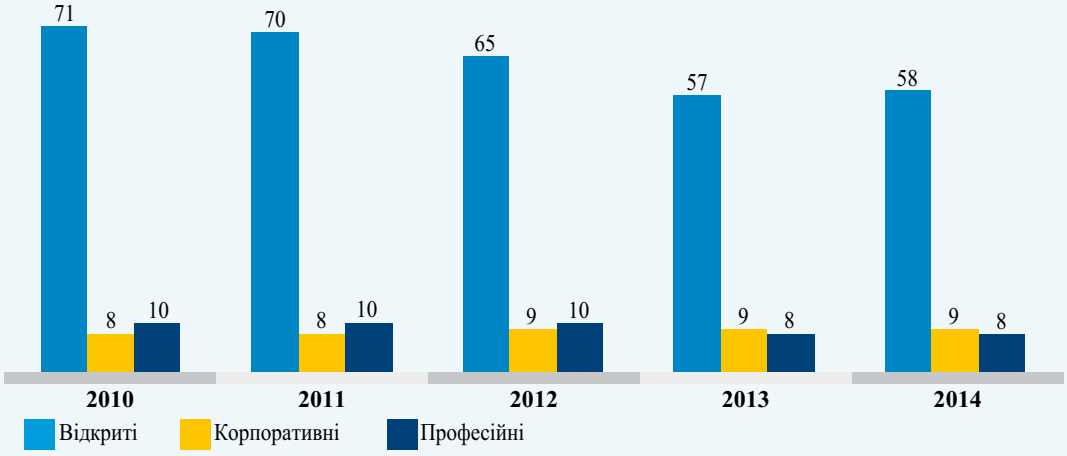

Діаграма 68. Загальна вартість активів НПФ у 2010 – 2014 роках, млрд грн

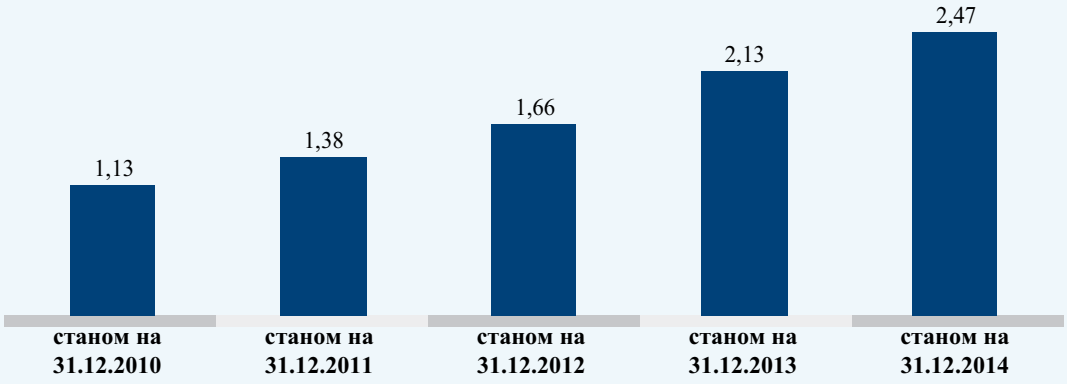

Таблиця 36. Структура активів НПФ у 2013 - 2014 роках

Назва активу	2013		2014	
	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %
Грошові кошти	825,87	38,84	969,50	39,27
Облігації підприємств	657,25	30,91	679,61	27,53
Акції	276,89	13,02	262,55	10,63
Державні цінні папери	227,73	10,71	377,71	15,30
Об'єкти нерухомості	57,96	2,73	69,89	2,83
Дебіторська заборгованість	28,48	1,34	68,54	2,78
Інші інвестиції	26,94	1,27	26,54	1,07
Банківські метали	14,69	0,69	14,55	0,59
Облігації місцевих позик	10,71	0,50	0,00	0,00
Ощадні (депозитні) сертифікати	0,06	0,003	0,00	0,00
Усього	**2 126,58**	**100**	**2 468,88**	**100**

Таблиця 37. ТОП – 20 НПФ із найбільшою вартістю активів у 2014 році

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2013	станом на 31.12.2014
1	КНПФ Національного банку України	1 373,99	1 612,23
2	НТ «КНПФ ВАТ «Укрексімбанк»	96,82	112,46
3	ВНПФ «Емерит-Україна»	81,28	98,33
4	ППФ НГП енергетиків України	73,11	81,22
5	ВНПФ «Перший національний відкритий пенсійний фонд»	98,03	79,10
6	ВПФ «Приватфонд»	35,44	52,41

7	ВНПФ «Україна»	46,17	49,00
8	ВПФ «Фармацевтичний»	32,31	45,37
9	НТ «ВНПФ «ВСІ»	25,61	36,98
10	ВПФ «ОТП ПЕНСІЯ»	21,18	29,84
11	ВНПФ «Причетність»	20,72	28,58
12	НТ «ВПФ «Соціальний стандарт»	18,25	23,67
13	ПНПФ «МАГІСТРАЛЬ»	20,10	23,60
14	НТ ВНПФ «Європа»	21,67	22,59
15	ВПФ «Ощадний»	18,59	21,75
16	НТ «ВНПФ «ІФД КапіталЪ»	21,94	17,91
17	НТ «ВНПФ «Соціальна перспектива»	11,84	16,72
18	ВНПФ «Аструм. Пенсійне забезпечення»	12,13	12,50
19	ВПФ «УкрсоцФонд»	8,23	10,18
20	НТ «ВНПФ «АРТА»	1,5	10,09

Ринок інших фінансових інструментів

Ринок інших фінансових інструментів займає незначну частку фондового ринку та представлений опціонними сертифікатами, сертифікатами ФОН, іпотечними цінними паперами, заставними цінними паперами, казначейськими зобов'язаннями та векселями.

Емісія опціонних сертифікатів

У 2014 році зареєстровано 17 випусків опціонних сертифікатів на загальну суму 1,28 млн грн **(діаграма 49),** тоді як у 2013 році Комісія не зареєструвала жодного випуску опціонних сертифікатів.

Діаграма 49. Обсяг зареєстрованих випусків опціонних сертифікатів у 2010-2014 роках, млн грн

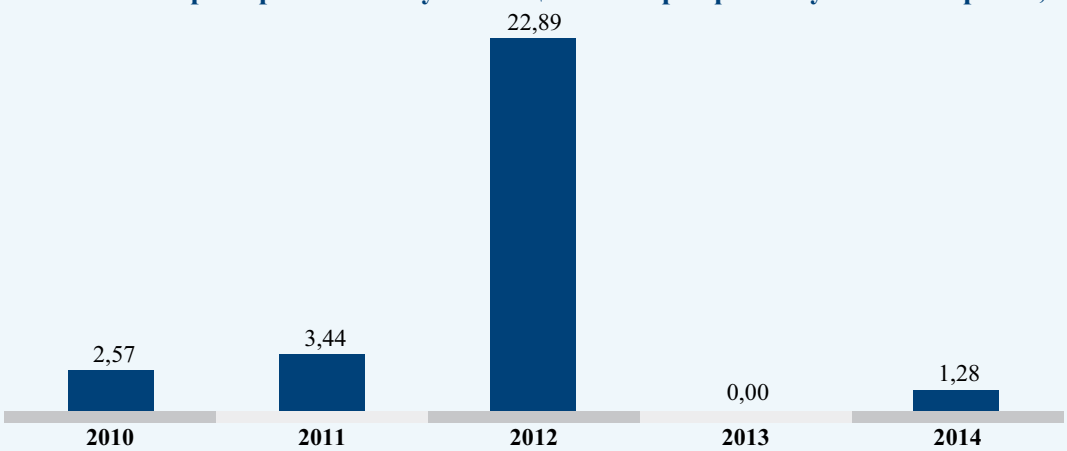

Обіг інших фінансових інструментів на ринку цінних паперів

У 2014 році загальний обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів становив 11,12 млрд грн **(діаграма 69).** Цей показник другий рік поспіль знижується за рахунок зменшення операцій з векселями внаслідок запровадження з 2013 року акцизу на розрахункові операції з цими цінними паперами.

У структурі торгів за підсумками 2014 року на ринок інших цінних паперів припадає 0,48 % сукупного обсягу торгів на фондовому ринку **(таблиця 38).**

Діаграма 69. Обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

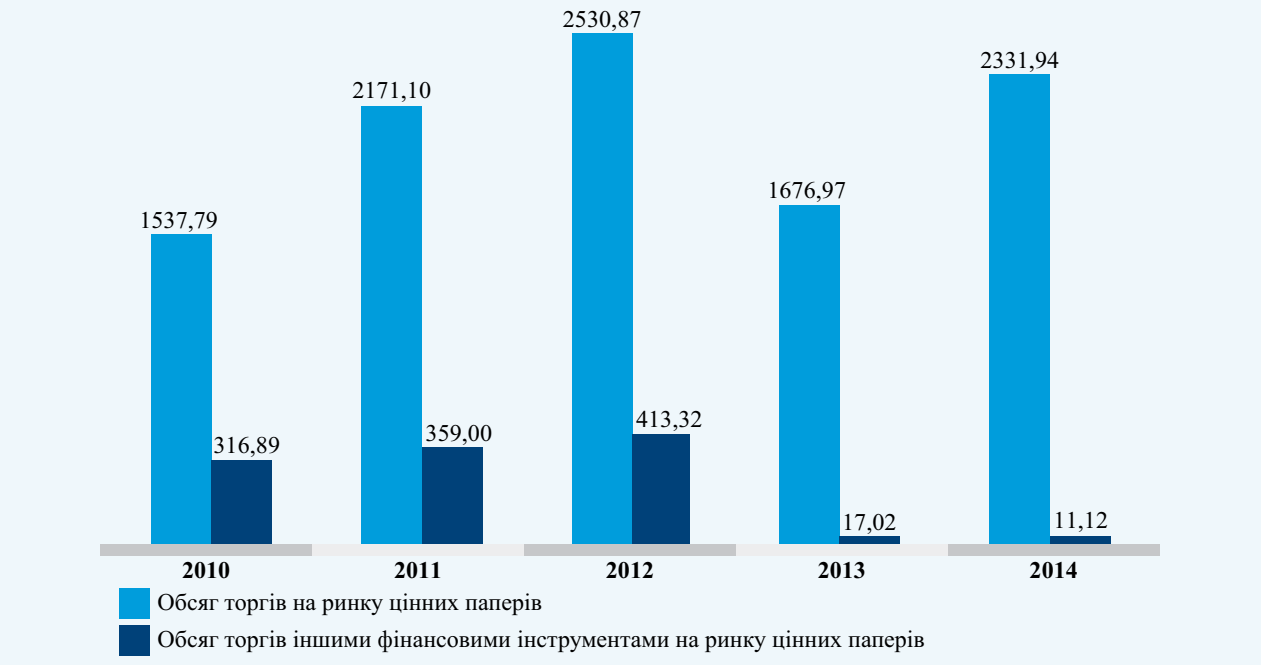

Таблиця 38. Структура обсягів торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Вид фінансового інструменту		2010	2011	2012	2013	2014
Казначейські зобов`язання	Абсолютне значення	0	0	0	12,03	8,47
	Частка в загальному обсязі	0	0	0	0,72 %	0,36 %
Вексель	Абсолютне значення	316,12	358,28	412,08	3,39	1,82
	Частка в загальному обсязі	20,51 %	16,50 %	16,28 %	0,20 %	0,08 %
Заставні цінні папери	Абсолютне значення	0,51	0,65	1,24	0,88	0,51
	Частка в загальному обсязі	0,03 %	0,03 %	0,05 %	0,05 %	0,02 %
Опціоні сертифікати	Абсолютне значення	0	0	0	0,37	0,29
	Частка в загальному обсязі	0	0	0	0,02 %	0,01 %
Іпотечні цінні папери	Абсолютне значення	0,26	0,07	0	0,35	0,03
	Частка в загальному обсязі	0,02 %	0,003 %	0	0,02 %	0,001 %

Основні показники облікової системи фондового ринку

З метою забезпечення ефективності процесів функціонування депозитарної системи, проведення клірингу та розрахунків Комісією у 2014 році здійснено низку заходів щодо забезпечення функціонування Центрального депозитарію цінних паперів, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депозитарних установ, які здійснюють, відповідно, зберігання та облік емісійних цінних паперів, розрахунки по операціях з ними, а також облік прав власності на цінні папери.

Станом на 31.12.2014 загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій зменшилась на 2,34 % порівняно з цим показником станом на кінець 2013 року. Водночас загальна кількість цінних паперів на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій, станом на кінець 2014 року перевищила на 2,67 % показник 2013 року **(таблиця 39).**

Адміністративні операції, які здійснені Центральним депозитарієм цінних паперів наведені в **таблиці 40**.

Варто зазначити, що кількість рахунків власників цінних паперів за даними депозитарних установ на кінець 2014 року становила 5,50 млн од. **(діаграма 70).**

Таблиця 39. Основні показники діяльності Центрального депозитарію у 2013 – 2014 роках

Період	Загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій	Загальна кількість цінних паперів на рахунках в цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітента, які обслуговував Центральний депозитарій
Станом на 31.12.2013	12 130	2 763 119 933 574
Станом на 31.12.2014	11 846	2 836 885 534 809

Таблиця 40. Адміністративні операції, які здійснені Центральним депозитарієм цінних паперів у 2013 – 2014 роках

Період	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду, клієнтам Центрального депозитарію депозитарним установам / зберігачам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду, клієнтам Центрального депозитарію емітентам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду, клієнтам Центрального депозитарію депозитаріям кореспондентам
Станом на 31.12.2013	**425**	**10 618**	**3**
Станом на 31.12.2014	**432**	**10 705**	**1**

Діаграма 70. Кількість рахунків власників цінних паперів у 2010 - 2014 роках

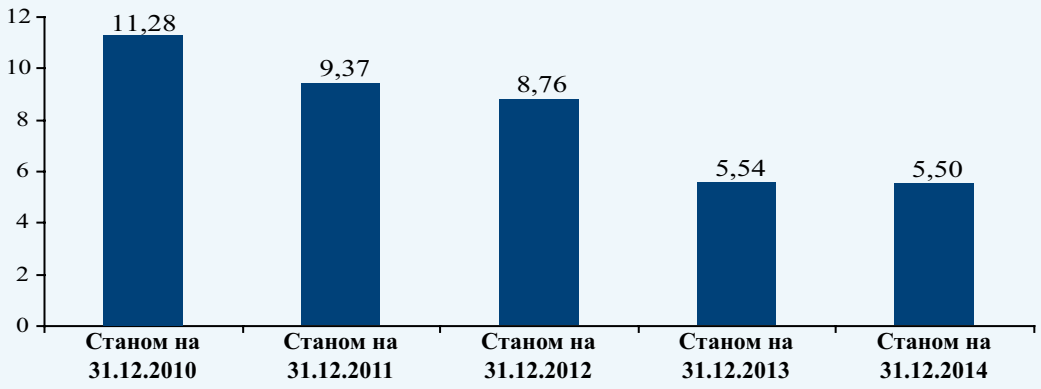

Протягом останніх трьох років простежується тенденція до збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів. Загальний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, за даними депозитарних установ, на кінець 2014 року становив 852,71 млрд грн, що більше на 13,47 % ніж показник 2013 року **(діаграма 71).**

Розподіл номінальної вартості цінних паперів за депонентами станом на 31.12.2014 наведено у **таблиці 41.**

Діаграма 71. Номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам цінних паперів, млрд грн

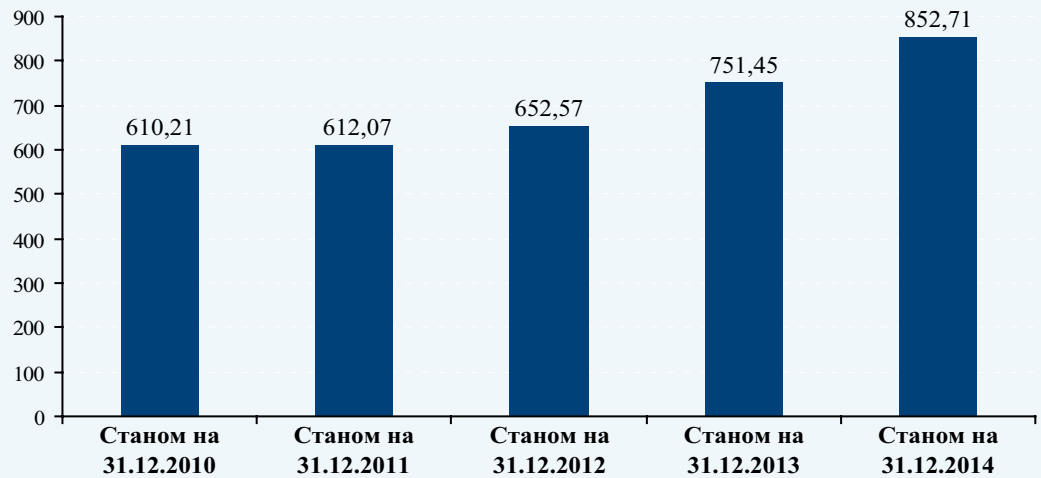

Таблиця 41. Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за депонентами, станом на 31.12.2014, млрд грн

Вид депонента	Номінальна вартість цінних паперів
Депоненти — фізичні особи-резиденти	58,43
Депоненти — фізичні особи-нерезиденти:	0,80
Депоненти — юридичні особи-резиденти	258,30
Депоненти — юридичні особи – нерезиденти	174,41
Депоненти — банки	8,70
Депоненти — інститути спільного інвестування	19,42
Депоненти — страхові компанії	9,61
Депоненти — пенсійні фонди	1,61
Депоненти — торговці цінними паперами	90,04
Депоненти — держава Україна	231,35
Депоненти — територіальна громада	0,04
Депоненти — нотаріус (депозит)	0,00
Усього	**852,71**

У 2014 році серед розподілу цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах 30,29 % належало юридичним особам **(діаграма 72).**

Діаграма 72. Розподіл цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах станом на 31.12.2014, %

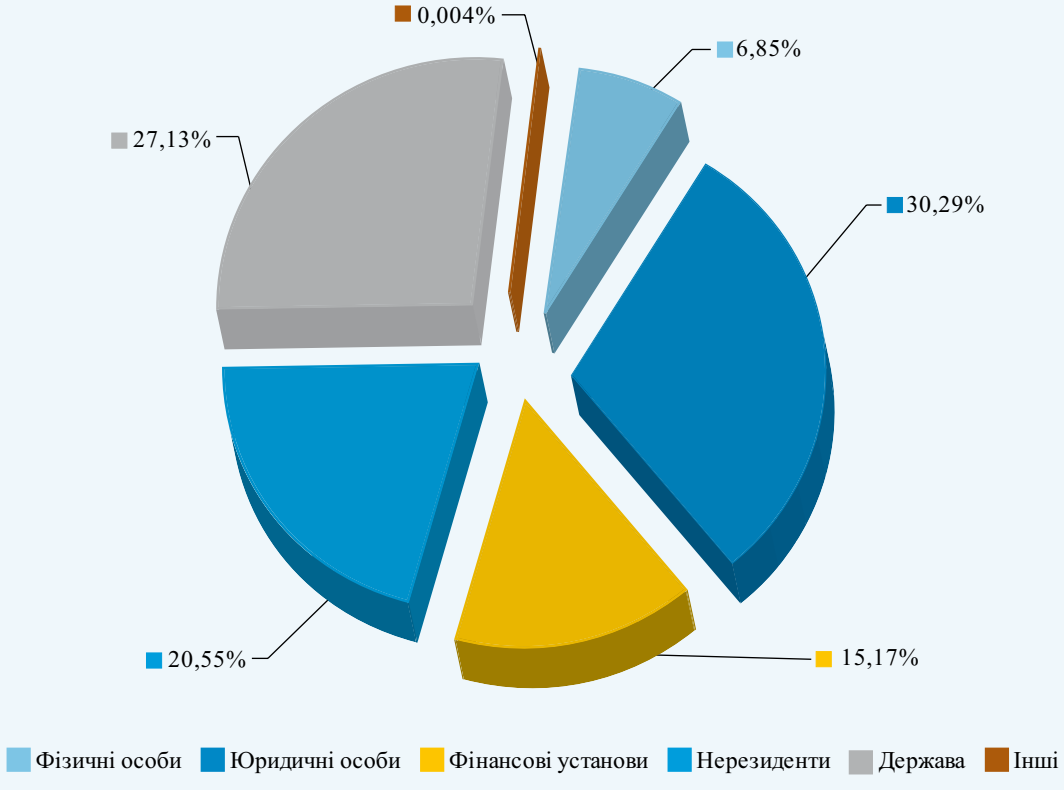

У структурі загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, на кінець 2014 року значний обсяг номінальної вартості зосереджено в акціях – 64,02 % **(діаграма 73)**.

Діаграма 73. Структура загальної номінальної вартості іменних цінних паперів, які належать власникам цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами, станом на 31.12.2014, млрд грн

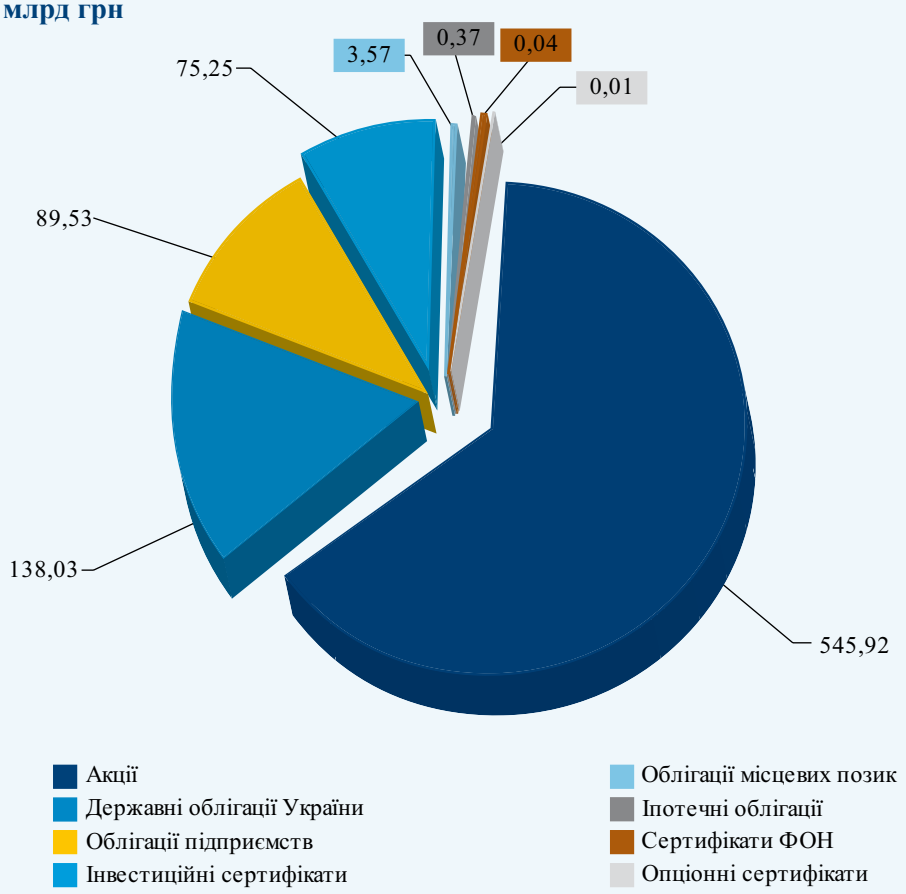

Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Саме через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання.

У 2014 році обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів становив 344,19 млрд грн **(діаграма 74).** Слід зазначити, що зацікавленість іноземних інвесторів українськими активами у 2014 році зросла на 17,55 % порівняно з 2013 роком.

Однак у 2014 році на фоні збільшення загального обсягу торгів на ринку цінних паперів частка операцій на фондовому ринку за участю нерезидентів зменшилася з 17,46 % у 2013 році до 14,76 % у 2014 році. Водночас частка обсягу торгів на ринку цінних паперів з резидентами зросла з 82,54 % у 2013 році до 85,24 % у 2014 році **(діаграма 75).**

Основний приріст обсягу торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів у 2014 році відбувся за рахунок операцій, проведених у IV кварталі, за результатами якого сформовано 45,41 % річного обсягу торгів за участю нерезидентів **(діаграма 76).**

На біржовому ринку протягом 2014 року частка обсягу торгів за участю нерезидентів коливалася в межах мінімального значення від 1,93 % у березні до максимального значення 30,35 % у січні **(діаграма 77).**

Незважаючи на те, що у 2014 році обсяг операцій з купівлі цінних паперів зріс на 5,11 % порівняно з 2013 роком, протягом останніх років обсяги продажу цінних паперів нерезидентами перевищують обсяги придбання **(діаграма 78).**

Так, у 2014 році спостерігається незначний відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України: сальдо торговельних операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило – 4,37 млрд грн (**діаграма 79**).

Діаграма 74. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у порівнянні з обсягом виконаних договорів з нерезидентами у 2010 - 2014 роках, млрд грн

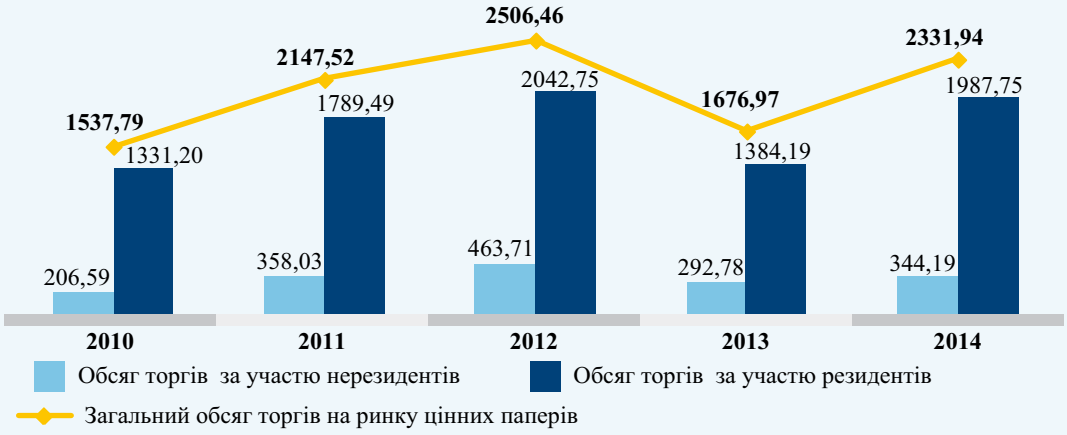

Діаграма 75. Частка обсягу торгів на ринку цінних паперів з резидентами та нерезидентами у 2010 - 2014 роках

Діаграма 76. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (щоквартальна динаміка) у 2010 – 2014 роках, млрд грн

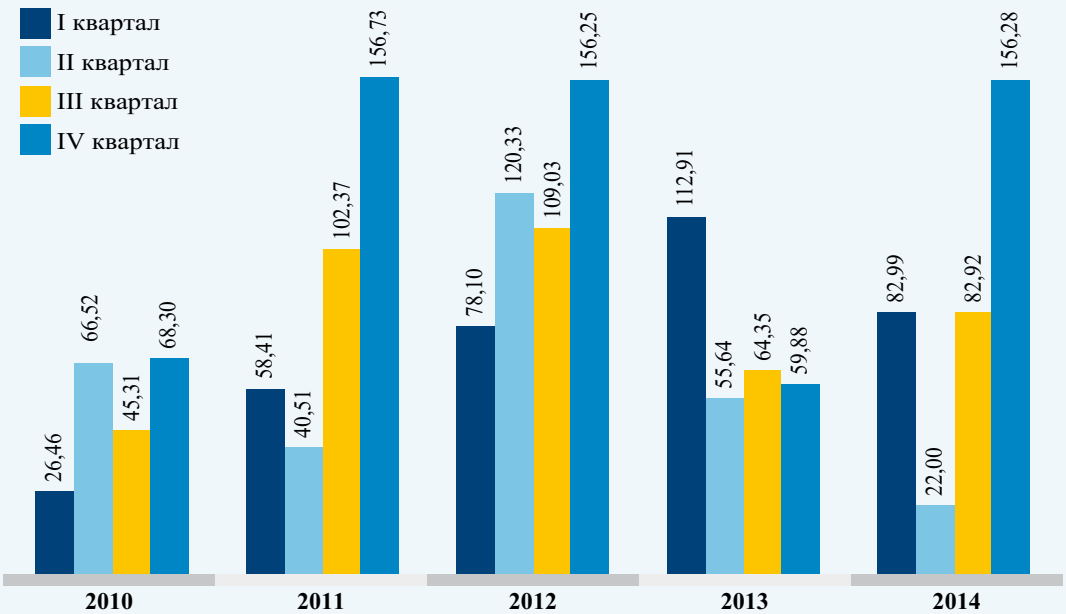

Діаграма 77. Частка обсягу торгів на біржовому ринку за участю нерезидентів протягом 2014 року (з розподілом за місяцями), %

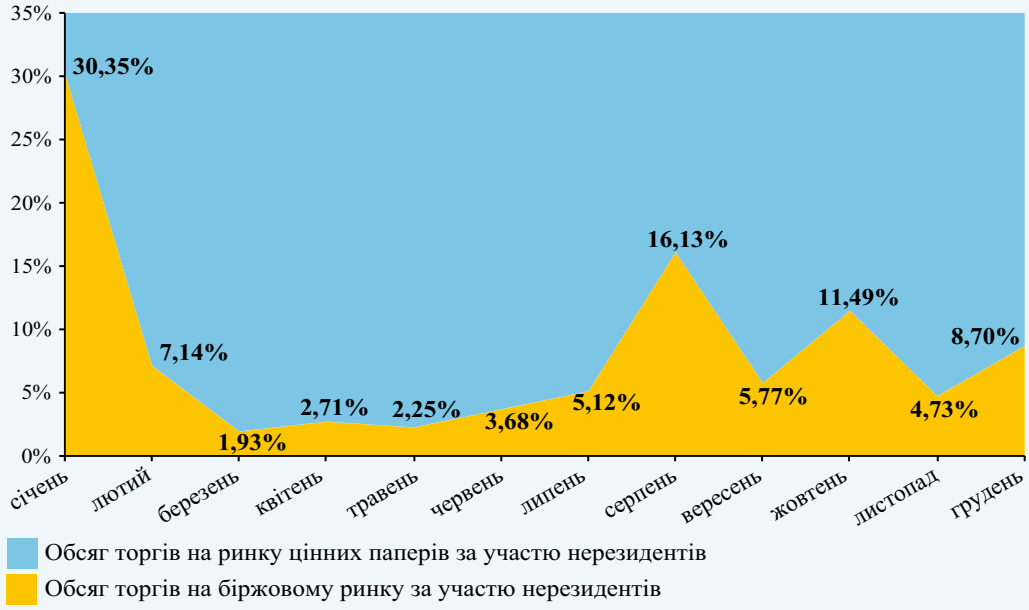

Діаграма 78. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (за видом договору) у 2010 – 2014 роках, млрд грн

Діаграма 79. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2010 – 2014 років

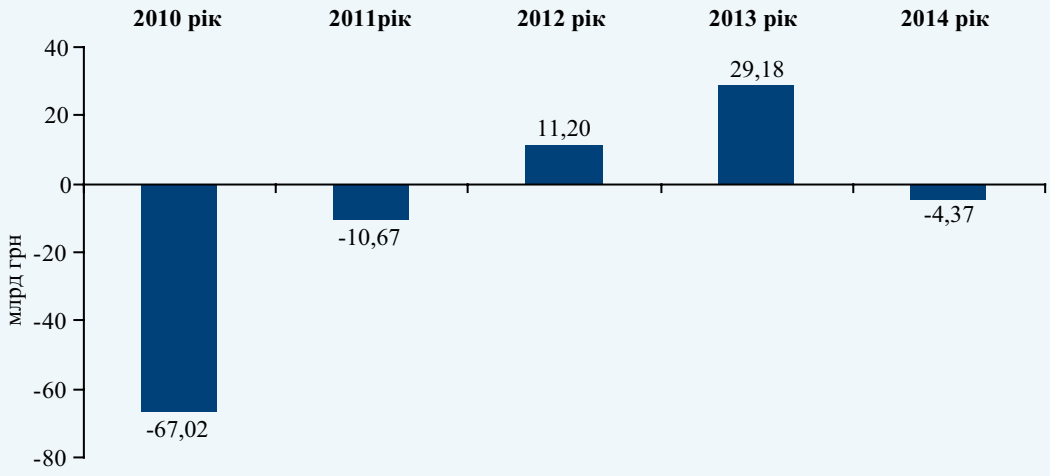

Іноземні інвестори виводили капітал з фондового ринку, продаючи акції (сальдо становило -8,93 млрд грн). Водночас у 2014 році позитивний приріст відбувся за рахунок збільшення операцій з купівлі інвестиційних сертифікатів та державних облігацій України (сальдо становило 2,47 млрд грн та 2,07 млрд грн відповідно) **(діаграма 80).**

Діаграма 80. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України розподілом за видом фінансового інструменту протягом 2014 року, млрд грн

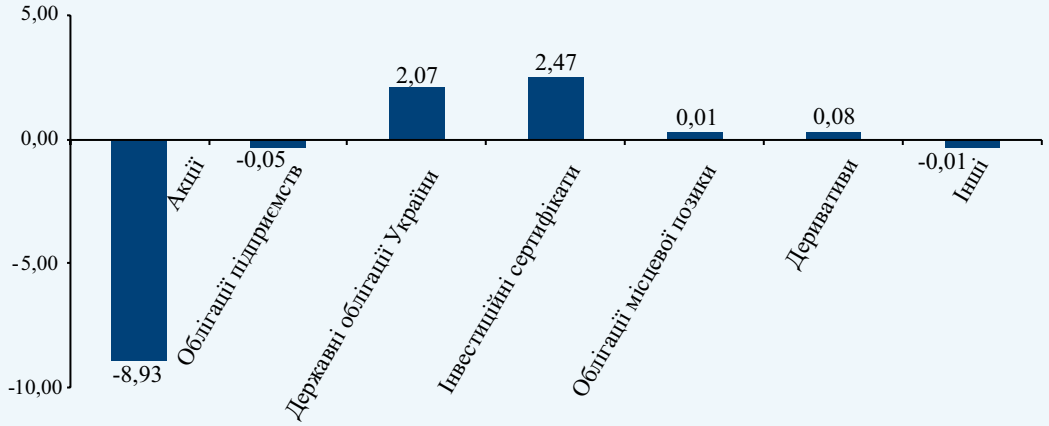

Щомісячну динаміку залучення інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів наведено у **діаграмі 81.** Як показує аналіз, протягом 2014 року найбільше позитивне сальдо обсягу залучених інвестицій нерезидентами спостерігалось у січні (+31,86 млрд грн). До того ж, жовтень характеризувався зниженою активністю нерезидентів: сальдо становило -26,96 млрд грн.

Діаграма 81. Обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів протягом 2014 року (з розподілом за місяцями), млрд грн

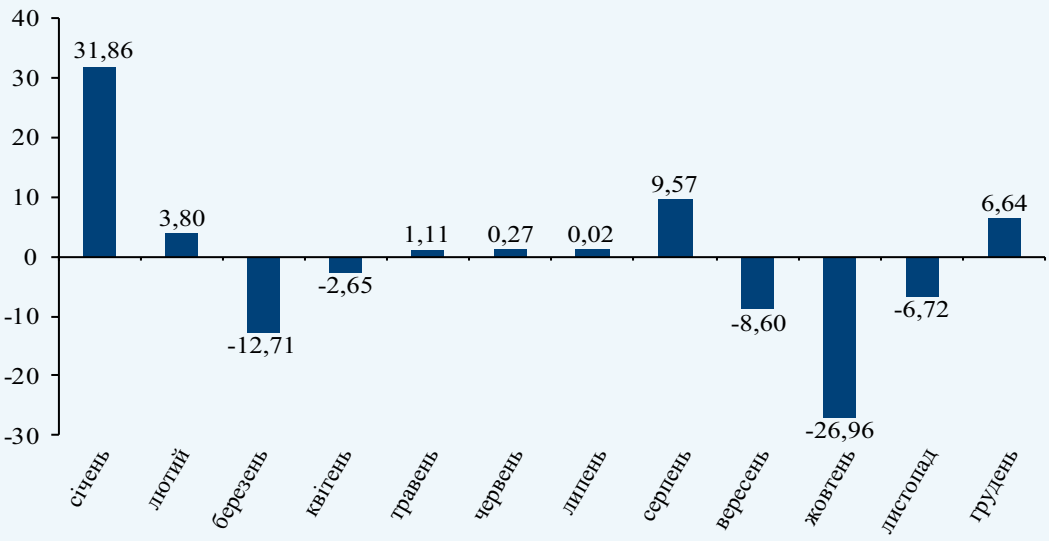

У структурі обсягу залучених інвестицій за участю нерезидентів з розподілом за країнами світу найбільший обсяг належав такій країні, як Кіпр, річне сальдо становило +30,21 млрд грн **(діаграма 82).** Протягом останніх років простежується тенденція до незначного збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам.

Так, станом на кінець 2014 року сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, становив 852,71 млрд грн, у тому числі номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, становила 175,22 млрд грн **(діаграма 83).**

Діаграма 82. ТОП – 10 сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2014 року у розрізі країн світу, млрд грн

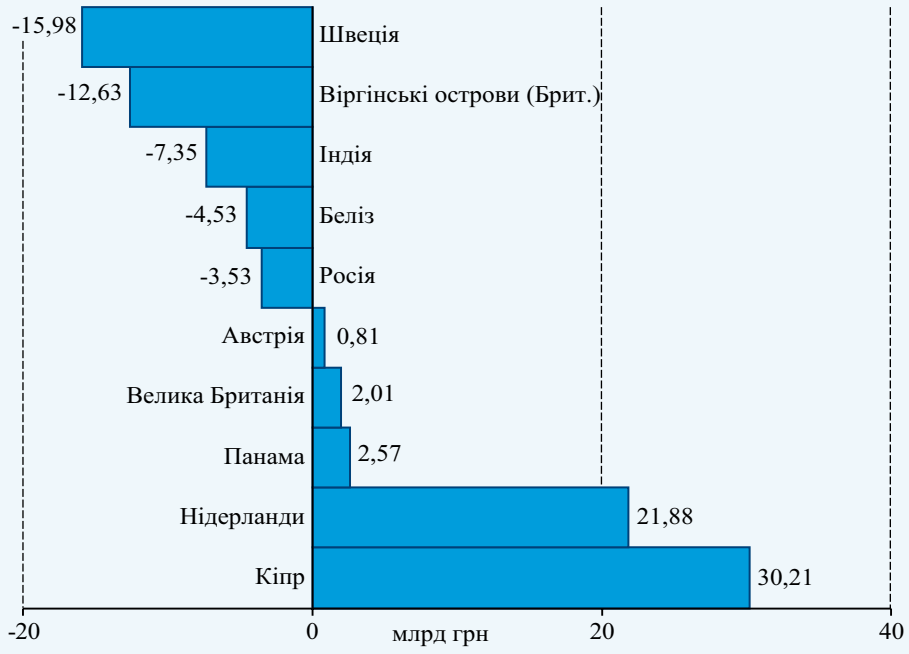

Діаграма 83. Номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам цінних паперів (у тому числі власникам - нерезидентам) у 2010 – 2014 роках

Так, темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам - нерезидентам з 2010 по 2014 роки коливався в межах від 99,76 % до 143,14 % **(діаграма 84).**

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників - нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10 % і більше статутного капіталу), станом на кінець 2014 року зафіксовано серед представників таких країн, як Кіпр (25,96 %), Росія (11,27 %) та Нідерланди (8,41 %) **(таблиця 42).**

Діаграма 84. Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам - нерезидентам у 2010 – 2014 роках

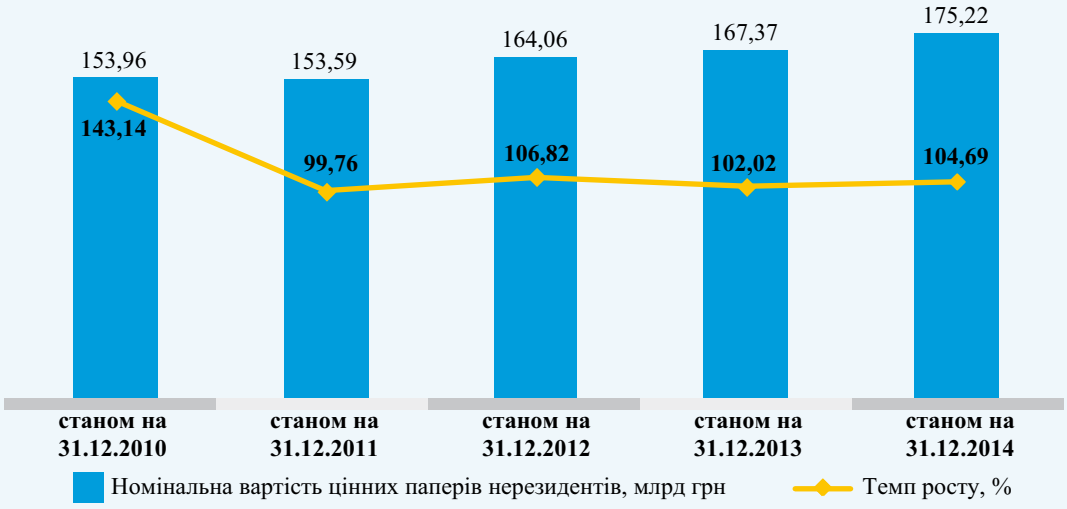

Таблиця 42. Обсяг номінальної вартості цінних паперів власників - нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу), з розподілом за країнами світу протягом 2012 - 2014 року

Країна	Станом на 31.12.2012		Станом на 31.12.2013		Станом на 31.12.2014	
	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості
КІПР	50 191,53	30,59%	52 166,17	31,17%	45 480,94	25,96%
РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ	17 349,56	10,58%	20 870,47	12,47%	19 738,41	11,27%
НІДЕРЛАНДИ	11 589,14	7,06%	11 993,91	7,17%	14 735,35	8,41%
НІМЕЧЧИНА	5 967,07	3,64%	6 699,08	4,00%	6 908,32	3,94%
ФРАНЦІЯ	3 255,49	1,98%	3 479,99	2,08%	3 858,93	2,20%
ШВЕЙЦАРІЯ	2 398,24	1,46%	3 571,93	2,13%	3 694,92	2,11%
ІТАЛІЯ	1 029,84	0,63%	1 719,21	1,03%	3 508,58	2,00%
УГОРЩИНА	2 926,35	1,78%	2 925,70	1,75%	2 925,70	1,67%
ВЕЛИКА БРИТАНІЯ	2 699,77	1,65%	2 515,68	1,50%	2 559,18	1,46%
ПОЛЬЩА	2 888,70	1,76%	2 257,50	1,35%	2 302,57	1,31%
ШВЕЦІЯ	7 087,82	4,32%	1 880,22	1,12%	1 926,67	1,10%
США	1 462,76	0,89%	1 278,81	0,76%	1 739,37	0,99%
ГРЕЦІЯ	2 686,04	1,64%	1 629,52	0,97%	1 629,52	0,93%
КАЗАХСТАН	1 049,76	0,64%	1 128,94	0,67%	1 128,94	0,64%
ПАНАМА	1 124,77	0,69%	1 063,57	0,64%	1 082,06	0,62%

Діяльність акціонерних товариств у 2014 році

Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств

Станом на кінець 2014 року із 22 852 акціонерних товариств, зареєстрованих як юридичні особи:

2 917 – відкриті акціонерні товариства,

3 501 – публічні акціонерні товариства,

12 225 – закриті акціонерні товариства,

4 209 – приватні акціонерні товариства,

тоді як у 2013 році їх кількість становила 24 493 **(таблиця 43).**

Таблиця 43. Кількість акціонерних товариств у 2010 - 2014 роках

Період	ВАТ	ЗАТ	ПАТ	ПрАТ	Усього
Станом на 31.12.2010	8 611	18 725	564	718	**28 618**
Станом на 31.12.2011	5 761	15 798	2 161	2 911	**26 631**
Станом на 31.12.2012	3 949	13 714	3 314	4 294	**25 271**
Станом на 31.12.2013	3 367	13 067	3 576	4 483	**24 493**
Станом на 31.12.2014	2 917	12 225	3 501	4 209	**22 852**

Протягом останніх років спостерігається тенденція до поступового зниження загальної кількості акціонерних товариств. Такий тренд пояснюється поступовою реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю, та неможливістю з боку підприємств, створених в процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу.

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств

За результатами наданої до Комісії 7 491 регулярної річної інформації акціонерних товариств за 2013 рік здійснювався аналіз показників їх фінансової діяльності. Також до НКЦПФР свою звітність подали 380 банків та 2 395 суб'єктів малого підприємництва.

За результатами аналізу звітності акціонерних товариств (без урахування банків) за 2013 рік, наданої до регулятора, чистий прибуток таких товариств становив 70,66 млрд грн, при цьому чистий збиток — 60,03 млрд грн. В цілому позитивне сальдо дорівнювало 10,63 млрд грн.

У 2013 році чистий прибуток акціонерних товариств (без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва) становив 69,22 млрд грн, чистий збиток – 58,35 млрд грн (позитивне сальдо – 10,87 млрд грн). Порівняно з 2012 роком чистий прибуток підприємств зменшився на 775,69 млн грн.

Чистий прибуток суб'єктів малого підприємництва у 2012 році становив 1,44 млрд грн, при цьому такі емітенти отримали чисті збитки в розмірі 1,68 млрд грн. У 2013 році суб'єкти малого підприємництва одержали чистого прибутку на 899,99 млн грн більше, ніж у 2012 році, обсяг їх чистого збитку зменшився на 247,09 млн грн.

Варто зауважити, що активи акціонерних товариств (крім банків) за 2013 рік збільшились на 64,46 млрд грн та на кінець 2012 року становили 1 927,86 млрд грн. Власний капітал акціонерних товариств зріс на 20,51 млрд грн та на кінець 2012 року становив 861,59 млрд грн (у тому числі суб'єктів малого підприємства – 12,64 млрд грн).

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) порівняно з 2012 роком збільшилась на 15,79 млрд грн та на кінець 2013 року дорівнювала 265,99 млрд грн. Також кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) на кінець 2013 року становила 303,33 млрд грн, що більше на 49,27 млрд грн ніж показник 2012 року.

Дивідендна політика акціонерних товариств

Що ж стосується дивідендної політики вітчизняних акціонерних товариств, тобто розподілу прибутку компаніями між власниками їх акцій, то у зв'язку з досить складним фінансовим становищем вітчизняних підприємств та компаній більшість з них останніми роками дотримувались консервативної дивідендної політики, реінвестуючи майже весь прибуток у розвиток бізнесу чи не розподіляючи прибуток. Але все ж таки в 2012 році ситуація дещо змінилася, і сума нарахованих акціонерними товариствами дивідендів, за даними фінансової звітності,* в 2013 році становила 16,29 млрд грн. Водночас за підсумками 2013 року акціонерні товариства сплатили дивідендів на загальну суму* 23,42 млн грн, що порівняно з 2012 роком значно більше, а саме на 5,39 млн грн.

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах

Загальновідомо, що успішний розвиток корпоративного сектору в Україні тісно пов'язаний з розвитком цивілізованого корпоративного управління, а вдосконалення останнього, в свою чергу, забезпечує вітчизняному та іноземному інвестору надійний захист прав власності, ви-

* без врахування банків та суб'єктів малого підприємництва

робництву – ресурси для подальшого розвитку, державі – ефективне управління процесами на ринку цінних паперів. В Україні досить велика частина підприємств обрала саме акціонерну організаційно-правову форму, тому позитивним є факт зростання інтересу акціонерних товариств до вдосконалення корпоративних прав, корпоративних відносин і корпоративного управління.

Так, розбудова корпоративного управління в Україні забезпечена впровадженням Закону України «Про акціонерні товариства», що увібрав у себе світову практику корпоративних відносин. Ключовим моментом у впровадженні новацій корпоративного управління є приведення внутрішніх документів акціонерного товариства у відповідність до норм чинного законодавства. У зв'язку з цим є нагальною потреба напрацювання типових статутів публічних та приватних акціонерних товариств, положення про корпоративного секретаря, положення про інформаційну політику акціонерного товариства тощо.

До того ж, акціонерні товариства в Україні формують систему корпоративного управління відповідно до Принципів корпоративного управління Організації економічного розвитку та співробітництва, Принципів корпоративного управління, Закону України «Про акціонерні товариства», а також інших нормативно-правових, методичних рекомендацій та документів у цій сфері, прийнятих Комісією.

Якщо говорити про стан корпоративного управління в акціонерних товариствах відкритого типу (відкриті та публічні) та підприємствах-емітентах облігацій, то варто зазначити, що, згідно з даними, наданими емітентами, у 2013 році порівняно з попереднім роком зменшується кількість акціонерних товариств, що розкрили інформацію про стан корпоративного управління, так само як і кількість товариств, у яких проведені загальні збори акціонерів. У свою чергу, позитивними є факти зростання кількості товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління **(таблиця 44).**

Таблиця 44. Основні показники стану корпоративного управління в акціонерних товариствах у 2009 - 2013 роках

Показник	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Кількість товариств, які розкрили інформацію щодо стану корпоративного управління	4 936	5479	7 784	7 241	5 275
Кількість товариств, у яких проведено загальні збори	4 067	5 006	7 171	3 681	4 834
- у тому числі позачергові	629	1844	2704	1 243	1 622
Орган, який здійснював реєстрацію акціонерів для участі в останніх загальних зборах					
- мандатна комісія, призначена правлінням	1555	-	-	-	-
- правління	342	-	-	-	-
- незалежний реєстратор	2437	-	-	-	
- реєстраційна комісія	-	3179	5952	5956	4 414
- акціонери	-	325	420	288	205
- реєстратор	-	1354	697	331	-
- депозитарна установа	-	23	-	-	68
Кількість товариств, у яких створено ревізійну комісію	4379	4867	6369	5918	3 222
Кількість товариств, у яких введено посаду ревізора	-	-	-	-	1 194
Кількість представників акціонерів, що володіють менше 10 відсотків акцій, у складі наглядової ради (% від загальної кількості представників)	58,68	57,12	51,15	47,17	43,47
Періодичність проведення аудиторських перевірок акціонерних товариств зовнішнім аудитором протягом останніх трьох років (% від загальної кількості товариств, які розкрили інформацію стосовно періодичності проведення аудиторських перевірок)					
- не проводились взагалі	0,76	0,74	1,63	-	1
- менше ніж раз на рік	1,36	1,24	7,94	-	3,58
- раз на рік	87,09	87,03	82,94	-	87,65
- частіше ніж раз на рік	10,79	10,98	7,48	-	7,78
Кількість товариств, у яких ревізійна комісія здійснювала перевірку фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства в минулому році (% від загальної кількості акціонерних товариств, які зазначили орган, що здійснював перевірку)	57,96	57,11	59,26	-	58,35
Кількість товариств, які планують включити власні акції до лістингу фондових бірж	546	775	760	636	501
Кількість товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління	82	145	524	640	677

Упродовж 2013 року серед 5 275 акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління, у 4 834 акціонерних товариствах (91,64 %) проводились загальні збори акціонерів, у тому числі позачергові – у 1 622, що відображено в **діаграмі 85**.

Діаграма 85. Кількість проведених загальних зборів у 2009 - 2013 роках

Щодо контролю за ходом реєстрації акціонерів або їх представників для участі в останніх загальних зборах (за наявності контролю), які проводились протягом 2013 року, то його найчастіше здійснювали акціонери, які володіють у сукупності більше ніж 10 відсотками (1 420 акціонерних товариств або 26,92 % від їх загальної кількості, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2013 році).

Так, у складі наглядової ради найчастіше створюються комітети стратегічного планування (у 36,31 % від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо складу наглядової ради у 2013 році). Водночас у 2013 році серед 5 275 акціонерних товариств у 389 акціонерних товариствах (7,34 %) було створено спеціальну посаду корпоративного секретаря.

Окрім того, у переважної більшості акціонерних товариств (89,42 % від загальної кількості компаній, що надали інформацію, яким саме чином визначається розмір винагороди членів наглядової ради) члени наглядових органів не отримують винагороди, а у 10,05 % акціонерних товариств винагорода є фіксованою сумою.

Відповідно до чинного законодавства виконавчий орган вирішує всі питання діяльності акціонерних товариств, крім тих, що віднесені до компетенції загальних зборів і наглядової ради товариств. Так, у 32,36 % акціонерних товариств статути або внутрішні документи акціонерних товариств містять положення про конфлікт інтересів, тобто суперечність між особистими інтересами посадової особи або пов'язаних з нею осіб та обов'язком діяти в інтересах акціонерного товариства. Тому серед акціонерних товариств досить поширеною практикою є розроблення внутрішніх документів. Найчастіше додаткової регламентації у внутрішніх документах потребують положення про загальні збори акціонерів (21,99 %), положення про наглядову раду (21,88 %), положення про ревізійну комісію (21,68 %) та положення про виконавчий орган (правління) (21,57 %).

Серед найбільш непрозорих питань в діяльності акціонерних товариств є інформація щодо розміру винагороди посадових осіб акціонерних товариств та дані про акціонерів, які володіють 10 та більше відсотками статутного капіталу.

Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей

На території Донецької та Луганської областей станом на 31.12.2014 зареєстровано 2 081 акціонерних товариств **(таблиця 45).**

Станом на 31.12.2014 та території Донецької та Луганської областей професійну діяльність на ринку цінних паперів провадили 42 профучасники фондового ринку **(таблиця 46).**

Таблиця 45. Кількість акціонерних товариств, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей станом на 31.12.2014

	Кількість АТ, які знаходяться на території, де органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження				Усього	Кількість АТ, які знаходяться на території, підконтрольній органам державної влади України				Усього
	ПАТ	ВАТ	ПрАТ	ЗАТ		ПАТ	ВАТ	ПрАТ	ЗАТ	
Донецька область	142	147	167	822	**1 278**	70	80	102	157	**409**
Луганська область	83	87	74	53	**297**	18	31	35	13	**97**

Таблиця 46. Кількість професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування	Код за ЄДРПОУ	Вид професійної діяльності на фондовому ринку
1	ТОВ «АССА 11»	37602617	Діяльність з торгівлі цінними паперами - дилерська діяльність
2	ТОВ «АНАЛІТИЧНО-ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ГЕРМЕС»	36990907	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
3	ПрАТ ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «АФІНА»	23430128	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
4	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ОСКАР»	37932249	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
5	ТОВ «СТІФФ КОМПАНІ»	37544807	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
6	ТОВ «ФК «АКТИВ»	30623316	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
7	ТОВ «ФІНЕКС»	32397934	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
8	ТОВ «УКРАЇНСЬКА ФОНДОВА КОМПАНІЯ»	35107525	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
9	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ГЛОБУС»	31615704	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
10	ТОВ «КОМПАНІЯ «ЛАНСЕЛОТ»	38263500	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
11	ТОВ «ФОРВАРД-ФІНАНС»	38263888	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
12	ТОВ «ІК «ТРАВІАН»	37438325	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
13	ТОВ «ПЕРФОРМЕР НЬЮ»	38653353	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
14	ТОВ «ДЕЛЬФА-ФІНАНС»	37720067	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
15	ТОВ «ФОРВАРД КАПІТАЛ»	37669980	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
16	ТОВ «МАК-БРОК-ІНВЕСТ»	37233234	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
17	ТОВ «ДОНБРОКФІНАНС»	38846114	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
18	ПАТ «УНІКОМБАНК»	26287625	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, андеррайтинг
19	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АВІСТА-БРОК»	36736448	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
20	ТОВ «АНАЛІТІК-РЕГІСТРАТОР»	24052740	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи

21	ТОВ «ЛФЦ-БРОК»	21842884	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
22	ПАТ «СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК»	23478833	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
23	ТОВ «УКРФІНКОМ»	32991088	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
24	ТОВ «УКРАЇНСЬКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ДЕПОЗИТАРНА КОМПАНІЯ»	35730225	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
25	ПАТ «УКРАЇНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ БАНК»	24191588	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами, Депозитарна діяльність депозитарної установи
26	ТОВ «ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНА ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ»	32547714	Депозитарна діяльність депозитарної установи, Депозитарна діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування
27	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	14282829	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами, Депозитарна діяльність депозитарної установи, Депозитарна діяльність: із зберігання активів інститутів спільного інвестування, діяльність із зберігання активів пенсійних фондів
28	ПрАТ «АЛЬТАНА КАПІТАЛ» (Юпрас капітал)	20337279	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами, Депозитарна діяльність депозитарної установи, Депозитарна діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування
29	ПАТ АКБ «КАПІТАЛ»	13486837	Депозитарна діяльність депозитарної установи, Депозитарна діяльність: із зберігання активів інститутів спільного інвестування, діяльність із зберігання активів пенсійних фондів
30	ТОВ «ДОНФІНСЕРВІС»	32757972	Депозитарна діяльність депозитарної установи
31	ПАТ «УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК»	19388768	Депозитарна діяльність депозитарної установи
32	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ОК-2»	20341594	Депозитарна діяльність депозитарної установи
33	ТОВ «ПЕРША ФОНДОВА БРОКЕРСЬКА КОМПАНІЯ»	33417537	Депозитарна діяльність депозитарної установи
34	ТОВ «ГРУПА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СТАНДАРТ»	35830798	Депозитарна діяльність депозитарної установи
35	ПрАТ «ЕКСПЕРТ-КАПІТАЛ»	36174922	Депозитарна діяльність депозитарної установи
36	ТОВ «АЛЬЯНС ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»	31595264	Депозитарна діяльність депозитарної установи
37	ТОВ «Всеукраїнська управляюча компанія»	33340559	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
38	ТОВ «КУА «ПЕРФЕКТ КАПІТАЛ»	35215276	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
39	ТОВ «КУА «ІНТЕЛЕКТ КАПІТАЛ»	35398197	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
40	ТОВ «КУА «КАМЕЛОТ»	35457194	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
41	ТОВ «КУА «НЕКС КАПІТАЛ»	38213126	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
42	ТОВ «КУА «АКОРД ІНВЕСТ»	34619151	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів

Емітентами цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, протягом 2014 року здійснено емісію цінних паперів на загальну суму 6,09 млрд грн **(діаграма 86).**

Діаграма 86. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів у 2014 році емітентами цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, млн грн

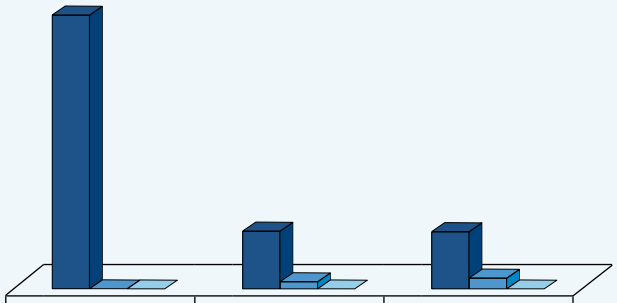

	Акції	Облігації підприємств	Цінні папери ІСІ
Загальний обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів	144 352,72	29 009,22	29 106,61
Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів емітентів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей	8,82	1 954,35	4 128,00
Частка обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів емітентів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей	0,01%	6,74%	14,18%

Перелік емітентів цінних паперів, зареєстрованих на території Донецької та Луганської областей, що здійснили емісію цінних паперів протягом 2014 року, наведено в **таблиці 47.**

Таблиця 47. Емітенти цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, яким протягом 2014 року Комісією зареєстровано випуски цінних паперів

№ з/п	Найменування	Код за ЄДРПОУ	Обсяг емісії, грн.	Вид ЦП
1	ПрАТ «Страхова компанія АСКО-Донбас Північний»	13494943	5 215 872,00	Акції
2	ПрАТ «Українська акціонерна страхова компанія «АСКА»	13490997	3 000 000,00	Акції
3	ПАТ «Норд»	13533086	600 000,00	Акції
4	ТОВ «Факторингова компанія «Альянс»	38201905	482 300 000,00	Облігації
5	ТОВ «УКР-ЛАН»	30942423	447 000 000,00	Облігації
6	ТОВ «Торгово-промислова компанія «Артеміда»	34898970	420 000 000,00	Облігації
7	ТОВ «Фінансова компанія «Сокур»	38749600	294 054 000,00	Облігації
8	ТОВ «СУЧАСНІ ФІНАНСОВІ ПЕРСПЕКТИВИ»	39029142	290 000 000,00	Облігації
9	ТОВ «НІКО»	20390397	21 000 000,00	Облігації
10	ПАТ «ЗНВКІФ «ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ»	33957055	150 000 000,00	Акції
11	ПАТ «ЗНВКІФ «ДЖЕНЕРАЛ ІНВЕСТМЕНТ РЕСУРСЕС»	37544985	37 000 000,00	Акції
12	ТОВ «Всеукраїнська управляюча компанія»	33340559	1 285 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
13	ТОВ «КУА «ПЕРФЕКТ КАПІТАЛ»	35215276	2 200 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
14	ТОВ «КУА «ІНТЕЛЕКТ КАПІТАЛ»	35398197	270 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
15	ТОВ «КУА «КАМЕЛОТ»	35457194	150 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
16	ТОВ «КУА «АКОРД ІНВЕСТ»	34619151	36 000 000,00	Інвестиційні сертифікати

Юридичними особами, що мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, та станом на 01.01.2014 були зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, протягом 2014 року здійснено 20 108 операцій з цінними паперами на фондовому ринку на загальну суму 125,22 млрд грн **(діаграма 87).**

Діаграма 87. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2014 році за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей

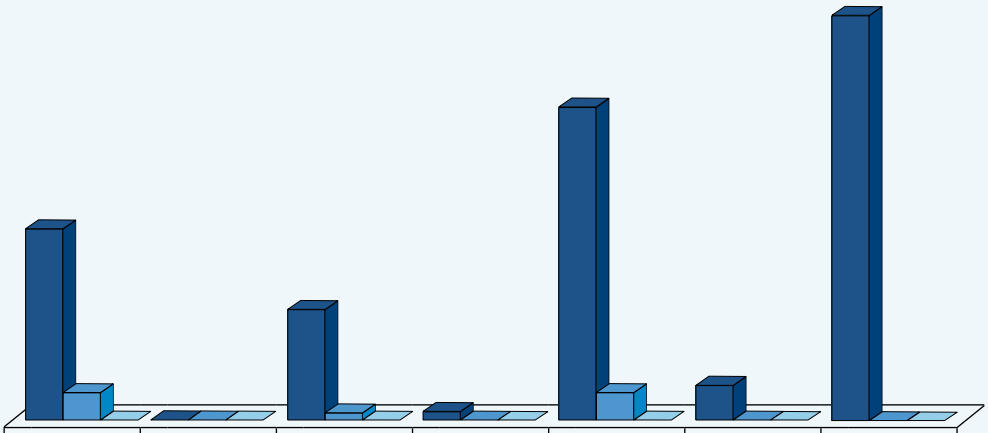

	Акція	Вексель	Інвестиційний сертифікат	Казначейське зобов`язання	Державні облігації	Облігація підприємства	Ощадний (депозитний) сертифікат
Обсяг торгів на ринку цінних паперів, млрд грн	416,73	1,82	238,87	8,47	688,09	69,92	893,80
Обсяг торгів, за участю ТЦП, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, млрд грн	53,59	0,30	10,37	0,001	56,18	4,03	0,75
Частка обсягу торгів, за участю ТЦП, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей,%	12,86 %	16,28 %	4,34 %	0,01 %	8,16 %	5,77 %	0,08 %

Водночас обсяг торгів на біржовому ринку за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, становив 66,99 млрд грн (**діаграма 88).**

Діаграма 88. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2014 році за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей (з розподілом за видом ринку здійснення правочину щодо цінних паперів), млн грн

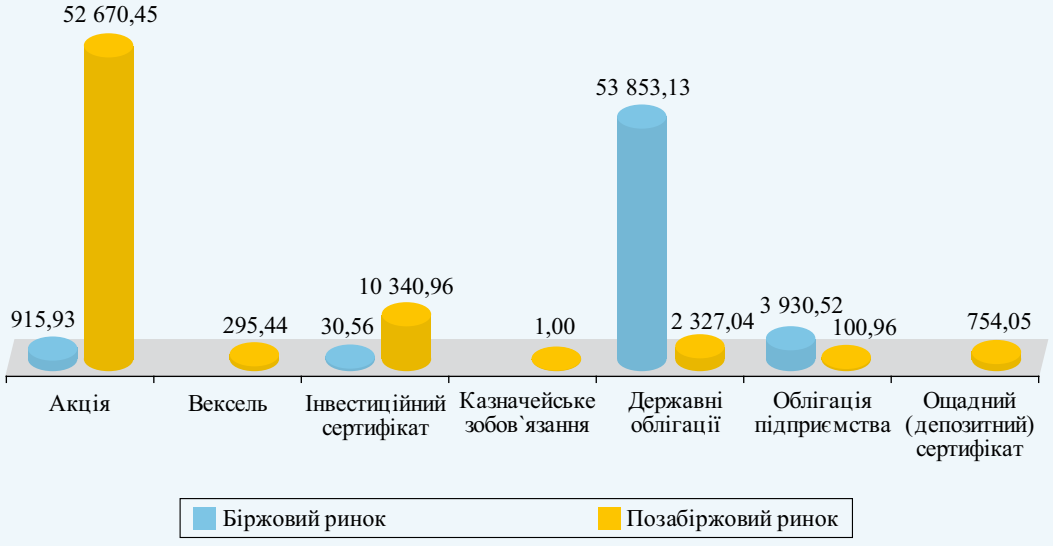

Загальна номінальна вартість цінних паперів, що обліковуються на рахунках власників у депозитарних установах, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, на кінець 2014 року становила 0,23 млрд грн **(діаграма 89).**

Діаграма 89. Загальна номінальна вартість цінних паперів, що обліковувались протягом 2014 року на рахунках власників у депозитарних установах, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей

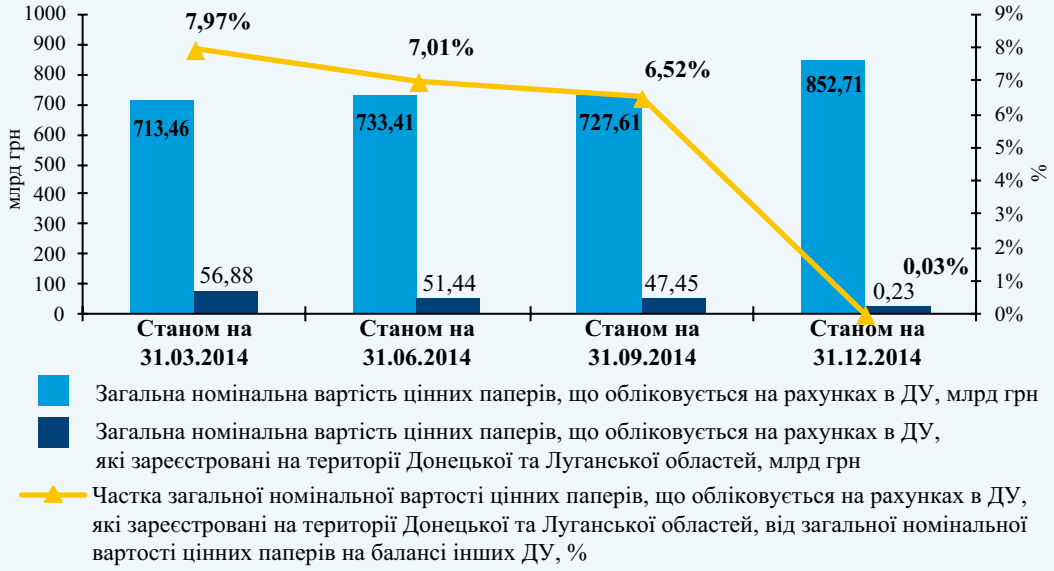

Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим

На тимчасово окупованій території АР Крим станом на 31.12.2014 професійну діяльність на ринку цінних паперів провадили 14 профучасників фондового ринку **(таблиця 48).**

Таблиця 48. Кількість професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим станом на 31.12.2014

№ з/п	Найменування	Код за ЄДРПОУ	Вид прфесійної діяльності на фондовому ринку
1	ТОВ «СХІДНО-КРИМСЬКА ФОНДОВА КОМПАНІЯ»	24862692	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
2	ТОВ «АН-БРОКЕР»	33729511	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
3	ТОВ «І-БРОКЕР»	35541940	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
4	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «ПАРАНГОН»	36180119	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
5	ПрАТ «ФК «Ваш вибір»	22229861	Депозитарна діяльність депозитарної установи
6	ТОВ «КРИМСЬКИЙ КАСТОДІАЛЬНИЙ ЦЕНТР»	36869009	Депозитарна діяльність депозитарної установи
7	ТОВ «КАСТОС»	35762330	Депозитарна діяльність депозитарної установи
8	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «ПАРАНГОН»	36180119	Депозитарна діяльність депозитарної установи, Депозитарна діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування
9	ТОВ «КУА «УКРАЇНСЬКИЙ ТРАСТОВИЙ ФОНД»	35693681	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів

10	ТОВ «КУА «ВЛАДІНВЕСТГРУП»	35228620	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
11	ТОВ «КУА «КАВЕС»	34740578	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
12	ТОВ «КУА «КМ»	38173428	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
13	ТОВ «КУА «Інтерстрой»	34393994	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
14	ТОВ «КУА «АН-Капітал»	33365526	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів

Емітентами цінних паперів, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, протягом 2014 року здійснено емісію цінних паперів на загальну суму 441,00 млн грн **(діаграма 90).**

Діаграма 90. Обсяг випусків цінних паперів емітентами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим у 2014 році

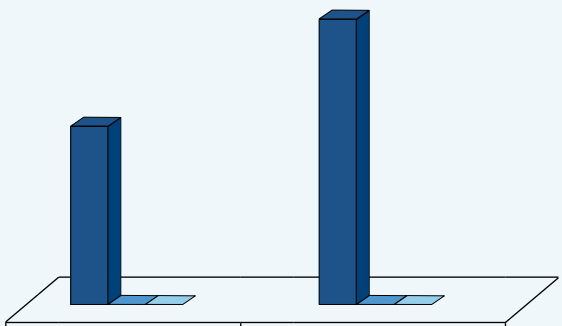

	Акції	Інвестиційні сертифікати
Загальний обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів, млн грн	144 352,72	238 867,40
Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів емітентів, які зареєстровані на окупованій території АР Крим, млн грн	58,00	383,00
Частка обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів емітентів, які зареєстровані на окупованій території АР Крим,%	0,04%	0,16%

Перелік емітентів цінних паперів, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, що здійснили емісію цінних паперів протягом 2014 року наведено в **таблиці 49.**

Таблиця 49. Емітенти цінних паперів, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, яким протягом 2014 року Комісією зареєстровано випуски цінних паперів

№ з/п	Найменування	Код за ЄДРПОУ	Обсяг емісії, грн.	Вид ЦП
1	Чорноморський банк розвитку та реконструкції	20929956	30 000 000,00	Акції
2	Кримський страховий альянс	30562259	28 000 000,00	Акції
3	ТОВ «КУА «УКРАЇНСЬКИЙ ТРАСТОВИЙ ФОНД»	35693681	50 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
4	ТОВ «КУА «ВЛАДІНВЕСТГРУП»	35228620	50 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
5	ТОВ «КУА «КАВЕС»	34740578	3 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
6	ТОВ «КУА «КМ»	38173428	25 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
7	ТОВ «КУА «Інтерстрой»	34393994	205 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
8	ТОВ «КУА «АН-Капітал»	33365526	50 000 000,00	Інвестиційні сертифікати

Юридичними особами, що мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, та станом на 01.01.2014 були зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, протягом 2014 року здійснено 494 операції з цінними паперами на фондовому ринку на загальну суму 169,77 млн грн **(діаграма 91).**

Обсяг торгів на біржовому ринку за участю торговців цінним паперами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим становив 82,60 тис. грн **(діаграма 92).**

Діаграма 91. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим у 2014 році

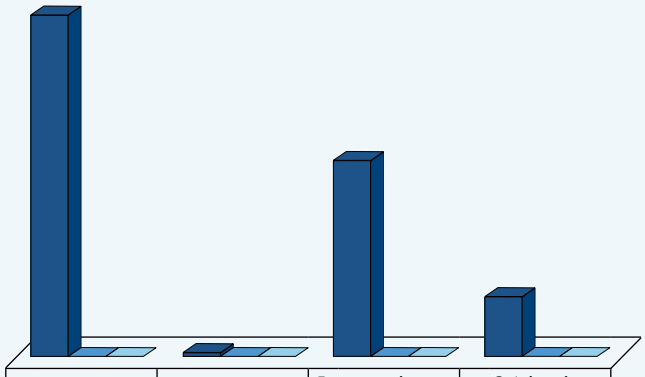

	Акція	Вексель	Інвестиційний сертифікат	Облігація підприємства
Обсяг торгів на ринку цінних паперів, млн грн	416 729,77	1 815,25	238 867,40	69 917,59
Обсяг торгів за участю ТЦП, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, млн грн	44,81	0,001	124,18	0,78
Частка обсягу торгів, за участю ТЦП, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим, %	0,01%	0,0001%	0,05%	0,001%

Діаграма 92. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території АР Крим (з розподілом за видом ринку здійснення правочину щодо цінних паперів) у 2014 році, тис. грн

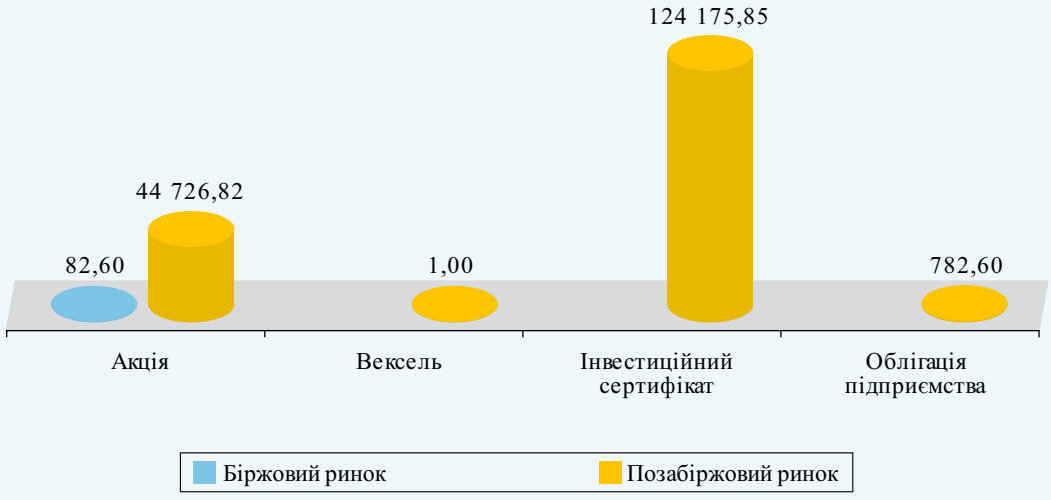

Діяльність Комісії та регулювання фондового ринку

Комісія як національний регулятор ринку цінних паперів неухильно виконує функціональні обов'язки, що покладені на неї державою з метою впорядкування фондового ринку та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання довіри до фондового ринку і його динамічного розвитку. Так, Комісія регулює випуск та обіг цінних паперів, видає ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку і забезпечує контроль за такою діяльністю, створює систему захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів. До того ж вона встановлює правила здійснення операцій та контролю за їх дотриманням та проводить інші заходи щодо державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів.

За роки функціонування фондового ринку України вдалося досягти у цьому напрямі певних позитивних результатів. Зокрема, завдяки зусиллям Комісії активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури, запроваджено системи моніторингу та розкриття інформації, вдосконалено систему захисту прав інвесторів, підвищується рівень знань населення в сфері фондового ринку. Також завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронного подання звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства

Одне з ключових завдань Комісії – розвиток законодавства, що регулює діяльність на фондовому ринку та в сфері корпоративного управління, адже без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринку неможлива, а завдання щодо становлення ліквідного, надійного та прозорого національного фондового ринку значно ускладнюється.

Так, протягом останніх п'яти років Верховною Радою України було прийнято близько 20 законопроектів, спрямованих на врегулювання питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в Україні.

До того ж, розроблення та прийняття законів України «Про депозитарну систему України», «Про інститути спільного інвестування» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» поклали початок важливим реформам на вітчизняному фондовому ринку, а саме:

- реформи депозитарної системи та створення Центрального депозитарію;
- удосконалення механізмів функціонування інститутів спільного інвестування;
- впровадження системи пруденційного нагляду за професійними учасниками фондового ринку;
- запровадження системи контролю за рекламою на ринку цінних паперів тощо.

Традиційно після активізації реформ здійснюється значний обсяг робіт з розроблення та прийняття підзаконних нормативно-правових актів.

Зважаючи на складну політичну ситуацію в країні, робота, що проводилась Комісією протягом минулого року, не дала очікуваного результату. Так, у 2014 році жодного законопроекту в сфері фондового ринку Верховною Радою України прийнято не було.

Крім того, протягом 2014 року Комісія здійснювала супроводження у Верховній Раді України законопроектів, які потребували першочергового розгляду, зокрема, проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності акціонерних товариств» (реєстраційний номер у Верховній Раді України **№ 2037** від 17.01.2013), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України **№ 2013а** від 15.05.2013) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо емісії цінних паперів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України **№ 2072** від 23.01.2013).

Метою законопроектів **№ 2037** та **№ 2013а** було підвищення ефективності захисту прав інвесторів шляхом:

- введення до вітчизняного законодавства одного з найефективніших інструментів захисту учасниками товариств своїх порушених прав – похідного позову;
- забезпечення розкриття акціонерними товариствами інформації щодо значних правочинів або правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість;
- комплексного удосконалення законодавчих норм щодо діяльності акціонерних товариств.

Зазначені законопроекти розглядалися на пленарних засіданнях Верховної Ради України

VII скликання, але, на жаль, були відхилені як такі, що не набрали необхідної кількості голосів.

Водночас Комісією здійснювалися подальші спроби для забезпечення внесення законодавчих змін, зокрема, проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» з метою підвищення показників України у рейтингу Doing Business Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації (в якому враховані норми законопроектів **№ 2013а** та **№ 2037**).

Зазначимо, що проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо емісії цінних паперів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України **№ 2072** від 23.01.2013), який спрямований на розвиток ринку облігацій та створення умов для забезпечення ефективного захисту прав власників корпоративних облігацій, було прийнято Верховною Радою України VII скликання в першому читанні. Так, Комісією здійснюватиметься супроводження зазначеного законопроекту, який у Верховній Раді України зареєстровано за № 0956, при підготовці його до другого читання.

Комісією протягом 2014 року було розроблено та внесено на розгляд Верховної Ради України наступні законопроекти:

- Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 5 Закону України «Про судовий збір» (щодо доповнення пільгових категорій) від 08.08.2014 **№ 4439а**;
- Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо передачі особою, призначеною (обраною) на посаду, належних їй підприємств та корпоративних прав в управління іншій особі» від 18.08.2014 **№ 4524а**;
- Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» від 22.08.2014 **№ 4534а**.

У зв'язку з достроковим припиненням повноважень Верховної Ради України VII скликання зазначені законопроекти відповідно до статті 105 Регламенту Верховної Ради України вважаються відкликаними.

Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства

У 2014 році Комісія розробила та зареєструвала в Міністерстві юстиції України **119** нормативно-правових актів. Варто зауважити, що значна частина нормативно-правових актів була розроблена у зв'язку з прийняттям законів України «Про депозитарну систему України» та «Про інститути спільного інвестування».

За результатами опрацювання проектів нормативно-правових актів у 2014 році Комісія підготувала **284** висновки про проведення юридичної експертизи та **143** висновки про проведення антидискримінаційної експертизи, що в загальному підсумку становить **427** висновків **(діаграма 93).**

Також протягом 2014 року проаналізовано понад **200** нормативних актів з питань регулювання ринку цінних паперів з метою приведення їх у відповідність до чинного законодавства. Так, за результатами здійсненого аналізу регулятором розроблено наступні накази Голови Комісії:

- Наказ Голови Комісії від 10.06.2014 **№ 135** «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15 квітня 2014 року № 1206-VII»;
- Наказ Голови Комісії від 20.08.2014 **№ 202** «Про внесення змін до Наказу Голови Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 10.06.2014 № 135 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15 квітня 2014 року № 1206-VII»;
- Наказ Голови Комісії від 27.08.2014 **№ 208** «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» від 04 липня 2014 року № 1586-VII»;
- Наказ Голови Комісії від 14.10.2014 **№ 248** «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження втручання у діяльність суб'єктів господарювання» від 22 липня 2014 № 1600-VII».

Діаграма 93. Кількість проведених експертиз нормативно-правових актів у 2014 році

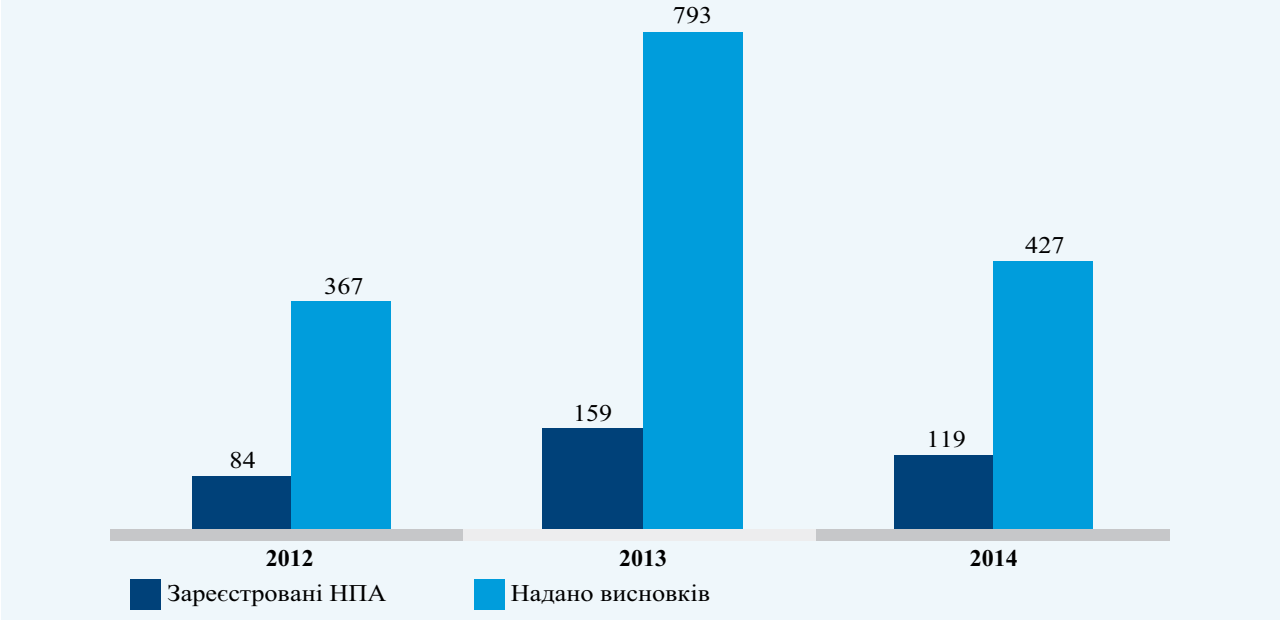

Зазначимо, що на відповідність нормам чинного законодавства протягом 2014 року регулятором фондового ринку було опрацьовано:

- Рішень Комісії – 1618 шт.;
- Наказів Голови Комісії – 308 шт.;
- Розпоряджень Комісії – 9 шт.

Також фахівцями Комісії щомісячно надавалась методична та правова допомога працівникам Міністерства юстиції України під час проведення ними перевірки стану додержання НКЦПФР законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів відповідно до Порядку проведення органами юстиції перевірок стану додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.01.2012 № 93/5.

Протягом 2014 року Міністерством юстиції України здійснено 12 виїзних перевірок, під час яких порушень з боку НКЦПФР щодо законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів не виявлено.

Державне регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів передбачає здійснення комплексних заходів щодо впорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері. Метою роботи НКЦПФР у напрямі державного регулювання є узгодження інтересів усіх суб'єктів фондового ринку. У цьому процесі реалізуються різні підходи до регулювання професійних учасників фондового ринку, інституційних інвесторів та емітентів цінних паперів, але при цьому забезпечуються рівні права, максимальна прозорість ринку та однаковий доступ до ринку усіх його суб'єктів.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Основні завдання Комісії в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів:

- реєстрація усіх випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики, фінансових інструментів ринку цінних паперів, похідних;
- встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків;
- розроблення нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку;
- ведення загального реєстру випусків цінних паперів;
- сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії та обігу цінних паперів в Україні і його покращення;
- сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- удосконалення засад корпоративного права.

Оскільки питання покращення інвестиційного і корпоративного іміджу країни потребує комплексного підходу, при Комісії створено постійно діючий дорадчий орган — Експертна рада з питань корпоративного управління. В межах її компетенції у 2014 році було розглянуто питання стосовно напрямів розвитку законодавства у сфері корпоративного управління, внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання НКЦПФР повноважень здійснювати незалежну фахову експертизу у справах, що розглядаються господарськими судами, а також розглянуто методи оцінки вартості акцій.

Крім того, для покращення емісійної діяльності на фондовому ринку регулятором у 2014 році здійснено низку заходів, зокрема, удосконалено:

- порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу; порядок скасування реєстрації випусків акцій;
- порядок заміни свідоцтва емісійних цінних паперів, з урахуванням надання можливості емітентам приймати рішення про забезпечення існування цінних паперів у бездокументарній формі;
- порядок здійснення емісії облігацій внутрішніх місцевих позик та їх обігу; порядок реєстрації випуску (випусків) акцій при заснуванні акціонерних товариств;
- порядок здійснення емісії іпотечних облігацій та їх обігу і встановлено порядок здійснення емісії облігацій міжнародних фінансових організацій;
- формування інформаційної бази даних про ринок цінних паперів.

Комісією у 2014 році ініційовано та прийнято наступні нормативні акти:

- Рішення Комісії від 24.06.2014 **№ 813** «Про затвердження Змін до Порядку здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 16 липня 2014 року за № 827/25604;
- Рішення Комісії від 16.12.2014 **№ 1714** «Про внесення змін до Порядку реєстрації випуску акцій при зміні розміру статутного капіталу акціонерного товариства (щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи)», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 13 січня 2015 року за № 23/26468;
- Рішення Комісії від 28.10.2014 **№ 1451** «Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми бланка заставної», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 17 листопада 2014 року за № 1458/26235;
- Рішення Комісії від 24.06.2014 **№ 814** «Про внесення змін до Порядку подання інформації уповноваженими рейтинговими агентствами», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 15 липня 2014 року за № 816/25593;

Водночас для врегулювання питання щодо впровадження механізму визначення емітента таким, що має ознаки фіктивності, прийнято рішення Комісії від 14.10.2014 **№ 1360** «Про затвердження Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до переліку (списку) емітентів, що мають ознаки фіктивності», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 30 жовтня 2014 року за № 1364/2614. Так, регуляторним актом з метою захисту прав інвесторів, в цінні папери впроваджено механізм визнання емітента таким, що має ознаки фіктивності, а також для запобігання обігу цінних паперів, що мають ознаки фіктивності, запроваджено процедуру зупинення Комісією обігу таких цінних паперів.

В Україні досить велика частина підприємств вибрала акціонерну організаційно-правову форму, і позитивним є той факт, що наразі стрімко зростає інтерес акціонерних товариств до вдосконалення корпоративних прав, корпоративних відносин і корпоративного управління. Так, для вдосконалення практики корпоративного управління в Україні Комісією у 2014 році розроблено нову редакцію Принципів корпоративного управління. Насамперед, документ має на меті поступове наближення українського законодавства до правил та рекомендацій Європейського союзу, а також враховує Принципи корпоративного управління ОЕСР (Організації економічного співробітництва та розвитку). Також текст документа містить важливі принципи та рекомендації щодо якісного та прозорого управління товариством, дотримання яких має допомогти у підвищенні їх інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

Зазначимо, що відповідно до Закону України «Про обіг векселів в Україні» Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Національним банком України визначає склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів та іншої інформації, що містить фінансовий банківський вексель, виданий як електронний документ. Так, для реалізації зазначеної норми, з урахуванням положень Уніфікованого закону про переказні та прості векселі, запровадженого Женевською конвенцією 1930 року, прийнято

рішення Комісії від 04.03.2014 **№ 277** «Про встановлення реквізитів фінансових казначейських векселів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 24 березня 2014 за № 365/25142.

Обов'язковою умовою ефективного функціонування ринку цінних паперів, успішного виконання на ньому інвестиційної та професійної діяльності є прозора система розкриття інформації про учасників фондового ринку. Система розкриття інформації на фондовому ринку дає можливість інвесторам та іншим зацікавленим особам оцінювати ефективність управління інвестиційними процесами, створює умови для добросовісної конкуренції між емітентами цінних паперів. Так, для удосконаленням системи розкриття інформації на ринку цінних паперів прийнято рішення Комісії від 16.12.2014 **№ 1713** «Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 30 грудня 2014 року за №1657/26434. Зокрема, цей регуляторний акт передбачає врегулювання низки питань, що виникають у зв'язку з розвитком інфраструктури фондового ринку та стосуються зручності відстеження даних, які емітент оприлюднює в системі розкриття інформації НКЦПФР.

Бухгалтерський облік та аудит на ринку цінних паперів

У світлі євроінтеграційних процесів в Україні пріоритетних напрямів набувають заходи щодо створення ефективної та надійної системи бухгалтерського обліку та аудиту відповідно до міжнародних стандартів, враховуючи існуючі практики Європейського Союзу. Одним із таких заходів реформування національної системи бухгалтерського обліку є процес впорядкування складання фінансової звітності за міжнародними стандартами. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» публічні акціонерні товариства, банки, страховики складають фінансову звітність за МСФЗ (Міжнародними стандартами фінансової звітності) з 2012 року, а професійні учасники фондового ринку з 2013 року. Компанії з управління активами, в свою чергу, розпочнуть розкривати інформацію про свою діяльність за МСФЗ з 1 січня 2015 року **(діаграма 94).**

Зазначимо, що складання фінансової звітності за МСФЗ дозволить керівникам, бухгалтерам та аудиторам суттєво покращити якість інформації, яка розкривається на ринку цінних паперів, а також зробить її більш прозорою та зрозумілою для інвесторів. Це, дасть змогу усунути економічні та торговельні бар'єри, активізувати надходження іноземних інвестицій, виходити на світові ринку капіталу, формувати конкурентоспроможне ринкове середовище.

Діаграма 94. Складання фінансової звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності

З метою розробки та здійснення комплексних заходів з питань бухгалтерського обліку, аудиту та внутрішнього контролю в системі корпоративних відносин, а також створення передумов для впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності на фондовому ринку України створено Кон-

сультаційну раду з бухгалтерського обліку та аудиту на ринку цінних паперів при НКЦПФР. В межах її компетенції протягом 2014 року розглянуто низку питань щодо сучасного стану та напрямів подальшого розвитку бухгалтерського обліку на ринку цінних паперів в контексті міжнародних тенденцій гармонізації фінансової звітності, приведення нормативно-правових актів Комісії у відповідність до вимог Директив Європейського Союзу тощо.

До повноважень НКЦПФР входить ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, що здійснюється відповідно до рішення Комісії від 25.10.2012 № 1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 28 грудня 2012 року за № 2213/22525. Так, цей реєстр є відкритим і розміщений на офіційному сайті НКЦПФР.

Якщо говорити про статистичні дані, то загальна кількість аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів станом на кінець 2014 року становила **172.** Так, регулятором було видано 50 свідоцтв щодо внесення до реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів. Крім того, виключено з реєстру 56 аудиторських фірм, із яких вісім за порушення вимог нормативно-правових актів НКЦПФР, що регулюють діяльність аудиторських фірм на ринку цінних паперів **(діаграма 95).**

Діаграма 95. Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

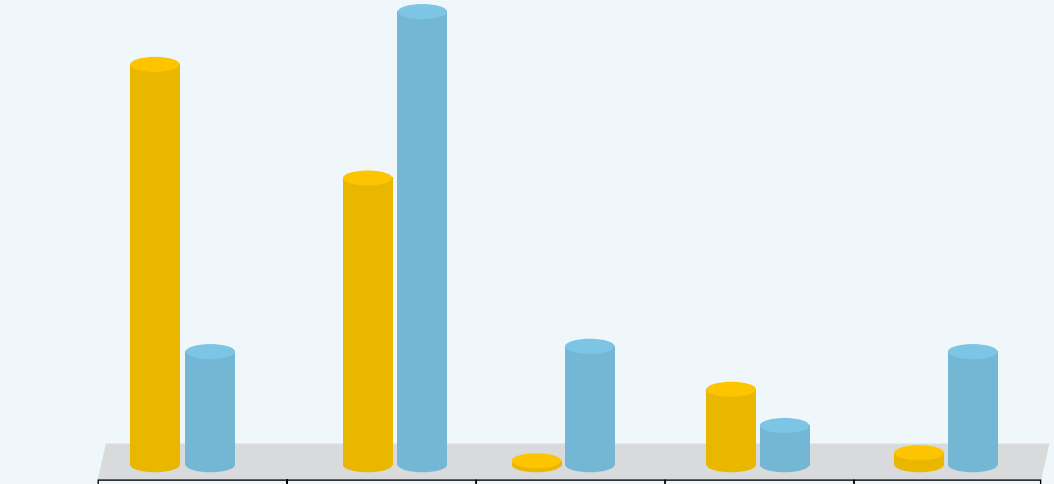

	Внесення до реєстру аудиторських фірм	Внесення змін до реєстру аудиторських фірм	Виключення з реєстру аудиторських фірм	Відмови у внесенні до реєстру аудиторських фірм	Повернення без розгляду документів на внесення (внесення змін) до реєстру аудиторських фірм
2013	179	128	2	37	8
2014	50	271	56	18	49

Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)

Важливою умовою успішного функціонування фондового ринку є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників фондового ринку і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання фондового ринку здійснюють держава та саморегулівні організації.

Метою діяльності СРО є посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дисциплінованості учасників ринку цінних паперів та захист інтересів їх членів.

Основними завданнями, які ставлять перед собою СРО, залишаються:

- розроблення і затвердження обов'язкових для виконання членами СРО Правил (стан-

дартів) провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку, за винятком тих Правил (стандартів), які прямо встановлені законом, та здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;
- сприяння здійсненню професійної діяльності членами СРО на фондовому ринку;
- впровадження норм професійної етики в практичній діяльності учасників об'єднання;
- розроблення і затвердження методичних рекомендацій щодо провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;
- розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів СРО;
- розроблення заходів, спрямованих на запобігання порушенням членами СРО норм законодавства та внутрішніх документів СРО, у тому числі при припиненні ними своєї професійної діяльності;
- розгляд скарг членів СРО щодо порушення вимог чинного законодавства професійними учасниками фондового ринку;
- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів, пов'язаних із професійною діяльністю учасників об'єднання;
- моніторинг дотримання Статуту та внутрішніх документів об'єднання його учасниками;
- застосування заходів дисциплінарного впливу до членів СРО у разі виявлення порушень Статуту СРО, внутрішніх документів СРО.

На кінець 2014 року в Україні здійснювали діяльність наступні СРО:

- *Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності— депозитарна діяльність);*
- *Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності — діяльність з торгівлі цінними паперами);*
- *Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності — діяльність з управління активами інституційних інвесторів);*
- *Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності — діяльність з торгівлі цінними паперами);*
- *Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності — депозитарна діяльність).*

Також на кінець 2014 року в Україні здійснювали діяльність наступні ОПУ:

- *Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності — депозитарна діяльність);*
- *Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності — діяльність з торгівлі цінними паперами);*
- *Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності — діяльність з управління активами інституційних інвесторів);*
- *Асоціація «Українські фондові торговці» (за видом професійної діяльності — діяльність з торгівлі цінними паперами);*
- *Асоціація «Українські фондові торговці» (за видом професійної діяльності — депозитарна діяльність);*
- *Асоціація «Фондове партнерство» (за видом професійної діяльності — депозитарна діяльність);*
- *Асоціація «Фондове партнерство» (за видом професійної діяльності — діяльність з торгівлі цінними паперами).*

Враховуючи вимоги, яких потребує фондовий ринок, протягом останніх років Комісією проводиться послідовна робота щодо встановлення єдиного підходу до створення та функціонування ОПУ та СРО, зокрема, створення уніфікованої правової бази за кожним видом професійної діяльності на ринку цінних паперів, спрямованої на забезпечення стабільності ринку та безпеки діяльності на ньому як для професійних учасників, так і для інвесторів; посилення контролю за дотриманням учасниками фондового ринку регуляторних вимог, уніфікованих правил та стандартів, а також підвищення дієвості саморегулювання та покращення взаємодії з державними органами.

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» Комісія може делегувати СРО повноваження з регулювання фондового ринку, визначені законами України, в установленому нею порядку за заявою цієї СРО.

Для запровадження єдиного підходу до процедури делегування повноважень саморегулівним організаціям професійних учасників фондового ринку прийнято рішення Комісії від 26.11.2013 № 2670 «Про затвердження Порядку розгляду заяв саморегулівних організацій професійних учасників фондового ринку про делегування повноважень саморегулівним організаціям професійних учасників фондового ринку та прийняття рішення», яке було зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27 січня 2014 року за № 170/24947.

Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку

Регулювання ринку цінних паперів – здійснення системи заходів впорядкування, контролю та нагляду за фондовим ринком з метою забезпечення його соціальної справедливості, прозорості, надійності й відкритості та запобігання порушенням на ньому.

Ефективне функціонування ринку цінних паперів пов'язане з наявністю цілісної інфраструктури та професійних учасників фондового ринку. Варто зазначити, що інфраструктура фондового ринку представлена значною кількістю професійних учасників фондового ринку. Професійні учасники здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів на підставі ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у порядку, встановленому законодавством.

Так, на кінець 2014 року кількість ліцензій, які видано Комісією професійним учасникам фондового ринку, становила 1 125 **(таблиця 50).** Водночас професійну діяльність на ринку цінних паперів здійснювало 858 професійних учасників фондового ринку. Кількість професійних учасників фондового ринку поступово зменшується, що пов'язано, перш за все, з більш ретельним підходом Комісії до процедури видачі їм ліцензій та підвищенням вимог регулятора до профучасників.

Таблиця 50. Динаміка кількості виданих ліцензій за видами професійної діяльності на фондовому ринку

Професійні учасники	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
Торговці цінними паперами	763	733	647	554	462
Зберігачі	372	384	369	-	-
Реєстратори	297	188	134	-	-
Депозитарні установи	-	-	-	316	306
Компанії з управління активами	361	360	358	349	345
Депозитарій	2	2	2	1	1
Клірингові депозитарії	2	2	2	-	-
Особи, що провадять клірингову діяльність	-	-	-	1	1
Фондові біржі	10	10	10	10	10
Усього	1807	1679	1522	1231	1125

Серед основних завдань Комісії протягом 2014 року була актуалізація ліцензійних умов, що обумовлено приведенням нормативної бази НКЦПФР у відповідність до вимог чинного законодавства та змін, що відбулись у ньому.

Так, для удосконалення окремих норм, що регулюють умови зупинення дії та анулювання ліцензії та врегулювання питань, що пов'язані з цією процедурою, прийнято рішення Комісії від 23.09.2014 № 1246 «Про затвердження Змін до Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2014 року за № 1297/26074. Ключовими змінами, прийнятими регулятором, є уточнення підстав та причин, за якими Комісія може зупинити дію ліцензії профучасника фондового ринку. Зокрема, у разі проведення перевірки щодо ознак маніпулювання на фондовій біржі, незаконного поширення інсайдерської інформації та її використання у власних корисних цілях або корисних цілях інших осіб. Окрім того, підставою також може бути правопорушення на ринку цінних паперів, за яким триває перевірка і яке може призвести до нехтування правами інвесторів.

Протягом 2014 року Комісією було прийнято низку рішень щодо вдосконалення ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку, а саме:

- Рішення Комісії від 14.05.2013 **№ 814** «Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 1 червня 2013 року за № 853/23385;
- Рішення Комісії від 30.09.2014 **№ 1288** «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22 жовтня 2014 року за № 1313/26090;
- Рішення Комісії від 23.12.2014 **№ 1779** «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з управління іпотечним покриттям», зареєстроване в Міністерстві юстиції 15 січня 2015 року за № 33/26478.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

Загальна кількість торговців цінними паперами станом на 31.12.2014 становила **462.** На кінець 2014 року регулятором видано ліцензії на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а саме:

- за напрямом брокерської діяльності – 451;
- за напрямом дилерської діяльності – 435;
- за напрямом андеррайтингу – 158;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 60;
- за напрямом діяльності з управління іпотечним покриттям – 1.

Невід'ємним атрибутом сучасної ринкової економіки є біржовий ринок. На кінець 2014 року на вітчизняному ринку цінних паперів функціонувало 10 фондових бірж:

- *Київська міжнародна фондова біржа;*
- *Придніпровська фондова біржа;*
- *Українська міжбанківська валютна біржа;*
- *Українська міжнародна фондова біржа;*
- *Українська фондова біржа;*
- *Східно-Європейська фондова біржа;*
- *Українська біржа;*
- *Фондова біржа «ІННЕКС»;*
- *Фондова біржа «ПФТС»;*
- *Фондова біржа «Перспектива».*

Незважаючи на розвиненість цього сегменту ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж, а також стимулювання зростання ліквідності національного фондового ринку.

Протягом 2014 року провадилась активна діяльність щодо запобігання ситуації маніпулювання на фондовому ринку. Так, регулятором було прийнято рішення Комісії від 22.01.2014 **№ 46** «Про внесення змін до Порядку запобігання маніпулюванню цінами під час здійснення операцій з цінними паперами на фондовій біржі», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 6 лютого 2014 року за № 239/25016.

Також з метою перегляду ситуації цінової нестабільності і введення нових понять, зокрема, поняття «критеріїв ліквідності цінного папера», які дозволять ранжувати цінні папери за ступенем їх ліквідності та нададуть можливість інвесторам управляти ризиками, пов'язаними з купівлею – продажем цінних паперів на фондових біржах, а також приймати відповідні управлінські рішення щодо отримання прибутку регулятором прийнято рішення Комісії від 04.11.2014 **№ 1492** «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 20 листопада 2014 року за № 1478/26255.

Окрім того, регулятор зробив черговий крок до удосконалення процедури проведення конкурсу з визначення фондових бірж, на яких може здійснюватись публічне розміщення облігацій міжнародних фінансових організацій, прийнявши рішення Комісії від 04.11.2014 **№ 1493** «Про внесення змін до Положення про конкурс з визначення фондових бірж, на яких може здійснюватись публічне розміщення облігацій міжнародних фінансових організацій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 20 листопада 2014 року за № 1474/26251.

Також у 2014 році тривала активна робота з удосконалення окремих норм, що регулюють умови провадження професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Так, прийнято рішення Комісії від 02.07.2014 **№ 853** «Про внесення змін до деяких нормативних актів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 25 липня 2014 року за № 863/25640. Зазначений регуляторний акт удосконалює порядок погодження кандидатур керівників фондових бірж та депозитаріїв і вимог до таких керівників під час їх перебування на посаді; порядок призначення державних представників на фондових біржах, у депозитаріях та призначення тимчасових керівників фондових бірж.

Водночас для уточнення норми щодо погодження Національним банком України деривативів, базовим активом яких є валютні цінності, прийнято рішення Комісії від 15.04.2014 **№ 474** «Про внесення змін до нормативно-правового акта», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 29 квітня 2014 року за № 464/25240, яким вносяться зміни до Положення про порядок реєстрації змін до правил фондової біржі щодо запровадження в обіг на фондовій біржі деривативів.

Важливим залишалось питання щодо удосконалення системи подання звітності до Комісії та розміщення інформації в загальнодоступній базі даних НКЦПФР, що сприятиме отриманню інвесторами (потенційними інвесторами) повної, достовірної та оперативної інформації з метою прийняття ними виваженого інвестиційного рішення. У зв'язку з цим було прийнято рішення Комісії від 23.04.2014 **№ 532** «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 05 лютого 2013 року № 131», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 16 травня 2014 року за № 509/25286; рішення Комісії від 23.09.2014 **№ 1245** «Про внесення змін до Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення діяльності організаторами торгівлі, оприлюднення інформації та подання відповідних документів до Національної

комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 13 жовтня 2014 року за № 1232/26009; рішення Комісії від 30.09.2014 **№ 1286** «Про внесення змін до Положення про порядок складання та подання інформації щодо діяльності саморегулівних організацій та об'єднань професійних учасників фондового ринку до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 20 жовтня 2014 року за № 1298/26075.

Також у 2014 році регулятором проводилась робота щодо приведення нормативно-правових актів Комісії у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», зокрема, в частині виключення обов'язкової наявності у юридичних та фізичних осіб печатки.

Регулювання депозитарної та клірингової діяльності

Депозитарна система є невід'ємною частиною діяльності на фондовому ринку, тому її ефективне функціонування є запорукою реалізації принципів прозорості та справедливості стосовно цін на інвестиційні ресурси.

Український фондовий ринок запам'ятає жовтень 2013 року, як час впровадження нових стандартів зберігання та обслуговування обігу фондових цінностей. З прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про депозитарну систему України» від 6 липня 2012 року № 5178-VI відбулося реформування депозитарної системи України шляхом створення Центрального депозитарію цінних паперів і Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, а також системи депозитарних установ (проведено трансформацію учасників депозитарної системи (зберігачів та реєстраторів) у новий вид учасників ринку – депозитарні установи). До того ж, вирішено одночасно проблеми щодо удосконалення інфраструктури ринку цінних паперів в сфері депозитарної діяльності, уніфіковано облік права власності на цінні папери, забезпечено дотримання при здійсненні розрахунків принципу «поставка проти платежу».

Зазначимо, що трансформація вітчизняної депозитарної системи забезпечила функціонування на кінець 2014 року **306** депозитарних установ, які здійснюють зберігання та облік емісійних цінних паперів, розрахунки по операціях з ними, а також облік прав власності на цінні папери **(таблиця 51).**

Таблиця 51. Кількість професійних учасників, які мали ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності та клірингової діяльності

Вид професійної діяльності	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014
депозитарна діяльність депозитарної установи	316	306
діяльність із зберігання активів спільного інвестування	93	83
діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	29	28
клірингова діяльність	1	1

Протягом 2014 року регулятором здійснювались заходи, спрямовані на удосконалення процесів функціонування депозитарної системи, взаємодії між її учасниками та забезпечення проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів. За результатами практичної роботи учасників депозитарної системи за новими правилами виникали проблемні питання, вирішення яких неможливо було здійснити оперативними заходами, виявлялися недоліки, які необхідно було усунути для покращення функціонування депозитарної системи. Тому, враховуючи наявність деяких неврегульованих питань відповідно до вимог законодавства про депозитарну систему, Комісією спільно з учасниками фондового ринку протягом 2014 року розроблено та прийнято **21** нормативно-правовий акт.

Для забезпечення ефективності процесів функціонування депозитарної системи, проведення клірингу та розрахунків удосконалено вимоги до провадження діяльності депозитарних установ щодо зберігання активів інституційних інвесторів, врегульовано правовідносини між учасниками депозитарної системи щодо ведення обліку цінних паперів, прав на цінні папери і прав за цінними паперами, у тому числі внаслідок проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, врегульовано питання щодо виплати доходів за цінними паперами емітентів у вигляді коштів.

Крім того, врегульовано процедуру забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі, визначено механізм обміну розміщених емітентом акцій на пред'явника, що існують у документарній формі, на іменні акції бездокументарної форми існування.

Також Комісією удосконалено порядок провадження депозитарної діяльності Центральним

депозитарієм цінних паперів та депозитарними установами, зокрема, уточнено норми щодо:

- обліку прав власності на цінні папери, що є об'єктами комунальної власності, проведення на рахунках у цінних паперах облікових операцій за вчиненими правочинами щодо цінних паперів на фондовій біржі при проведенні розрахунків без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»;
- здійснення Центральним депозитарієм цінних паперів одиночних розрахунків; підстав здійснення Центральним депозитарієм цінних паперів, депозитарними установами безумовних операцій щодо цінних паперів/прав на цінні папери;
- здійснення Центральним депозитарієм цінних паперів безумовної операції щодо обмеження/зняття обмеження здійснення операцій з цінними паперами певного випуску та підстав для проведення таких операцій.

Крім того, для захисту прав учасників ринку цінних паперів конкретизовано норми щодо провадження особою, що здійснює клірингову діяльності, а саме стосовно порядку створення та використання гарантійного фонду у вигляді цінних паперів та інших фінансових інструментів, що створюється для забезпечення виконання зобов'язань учасників клірингу.

Водночас протягом 2014 року Комісією з метою удосконалення процесів функціонування депозитарної системи прийняттю низку рішень:

- Рішення Комісії від 27.12.2013 **№ 2995** «Про затвердження Змін до Положення про діяльність депозитарних установ щодо зберігання активів інституційних інвесторів, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20 червня 2013 року № 1106», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 24 січня 2014 року за № 156/24933;
- Рішення Комісії від 22.01.2014 **№ 47** «Про затвердження Положення про порядок забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 6 лютого 2014 року за № 241/25018;
- Рішення Комісії від 08.04.2014 **№ 431** «Про затвердження Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку — депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 2 квітня 2014 за № 459/25236;
- Рішення Комісії від 08.04.2014 **№ 433** «Щодо запобігання порушенням прав власності на цінні папери», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 22 квітня 2014 року за № 440/25217;
- Рішення Комісії від 15.04.2014 **№ 475** «Про затвердження Типової форми договору між тимчасовим адміністратором професійного учасника депозитарної системи України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 7 травня 2014 року за № 485/25262;
- Рішення Комісії від 15.04.2014 **№ 476** «Про затвердження Вимог до особи, яка може бути призначена тимчасовим адміністратором професійного учасника депозитарної системи України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 7 травня 2014 року за № 486/25263;
- Рішення Комісії від 07.10.2014 **№ 1316** «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань провадження депозитарної та клірингової діяльності (щодо спрощення порядку відкриття бізнесу)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 23 жовтня 2014 року за № 1321/26098;
- Рішення Комісії від 11.11.2014 **№ 1511** «Щодо запобігання порушень прав інвесторів та уникнення ризиків професійних учасників», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 1 грудня 2014 року за № 1534/26311;
- Рішення Комісії від 11.11.2014 **№ 1512** «Про особливості провадження депозитарної діяльності у зв'язку з тимчасовою окупацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 2 грудня 2014 року за № 1536/26313;
- Рішення Комісії від 23.04.2014 **№ 531** «Про затвердження Змін до порядку передачі цінних паперів на депозитарне обслуговування до Центрального депозитарію цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 16 травня 2014 року за № 508/25285;
- Рішення Комісії від 18.11.2014 **№ 1541** «Про внесення змін до Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 23 жовтня 2014 року за № 1321/26098;

- Рішення Комісії від 24.06.2014 **№ 804** «Щодо конвертації випущених емітентом у документарній формі акцій на пред'явника в іменні акції», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 15 липня 2014 року за № 814/25591;
- Рішення Комісії від 24.06.2014 **№ 805** «Про затвердження Порядку забезпечення інтересів власників іменних цінних паперів у разі відсутності документів системи реєстру власників іменних цінних паперів певного випуску», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 26 вересня 2014 року за № 1021/25798;
- Рішення Комісії від 24.06.2014 **№ 807** «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо встановлення вимог до договорів між учасниками депозитарної системи України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 15 липня 2014 року за № 813/25590;
- Рішення Комісії від 02.07.2014 **№ 854** «Про внесення змін до Положення про провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 21 вересня 2014 року за № 1005/25782;
- Рішення Комісії від 25.11.2014 **№ 1575** «Про внесення змін до Положення про провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 19 грудня 2014 року за № 1623/26400;
- Рішення Комісії від 25.11.2014 **№ 1576** «Про внесення змін до Положення про клірингову діяльність», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 16 січня 2015 року за № 55/26500.

З урахуванням соціально-політичної ситуації в країні, що склалася у 2014 році, для запобігання порушенням прав власності на цінні папери, забезпечення захисту прав інвесторів і запобігання та уникнення ризиків у діяльності професійних учасників фондового ринку, регулятором прийнято ряд рішень, що визначають порядок дій депозитарних установ, які провадили депозитарну діяльність на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, а також у Донецькій та Луганській областях.

Регулювання діяльності інституційних інвесторів

Інституційні інвестори виступають в ролі фінансових посередників, головним завданням яких є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективне розміщення. Так, станом на 31.12.2014 на українському фондовому ринку діяльність з управління активами здійснювали **345 професійних учасників**. Водночас кількість корпоративних та пайових інвестиційних фондів на кінець минулого року становила 2 053, з них: 376 – це корпоративні інвестиційні фонди, а 1 677 – пайові. Для порівняння, на початок року кількість таких ІСІ становила 2 026, з них: 374 – корпоративні і 1652 – пайові. Протягом останніх років простежується відносне зростання кількості інституційних інвесторів, що свідчить про зростання ефективності роботи ІСІ.

У 2014 році Комісія продовжила роботу над удосконаленням норм, які регулюють діяльність компаній з управління активами, інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів. Зокрема, були затверджені наступні рішення:

- Рішення Комісії від 28.01.2014 **№ 113** «Про затвердження Змін до Положення про порядок скасування реєстрації випуску (випусків) інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду (інвестиційної компанії)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 13.02.2014 за № 290/25067;
- Рішення Комісії від 28.10.2014 **№ 1448** «Про внесення змін до Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 12.11.2014 за № 1435/26212;
- Рішення Комісії від 29.07.2014 **№ 971** «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 18.09. 2014 за № 1136/25913;
- Рішення Комісії від 29.07.2014 **№ 972** «Про затвердження Порядку розпорядження коштами, не сплаченими учасникам інститутів спільного інвестування у зв'язку з непред'явленням ними в установлений строк до викупу належних їм цінних паперів інститутів спільного інвестування, що ліквідуються», зареєстроване Міністерстві юстиції України від 24.12. 2014 за № 1631/26408;
- Рішення Комісії від 09.09.2014 **№ 1183** «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 серпня 2013 року № 1468», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 30.09.2014 за № 1177/25954.

Крім того, у 2014 році Комісія працювала й над удосконаленням діяльності пайових та корпоративних інвестиційних фондів, зокрема, внесено зміни до наступних регуляторних актів:

- *Положення про порядок скасування реєстрації випуску (випусків) інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду (інвестиційної компанії);*
- *Положень про порядки реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду та інвестиційної компанії та інформації про їх випуск;*
- *Положення про порядок оцінки вартості чистих активів інвестиційних фондів і взаємних фондів інвестиційних компаній;*

Також регулятором спрощено процедуру розкриття інформації щодо припинення діяльності інститутів спільного інвестування та уніфіковано терміни подання звітності одним професійним учасником фондового ринку шляхом прийняття рішення Комісії від 23.09.2014 **№ 1249** «Про затвердження Змін до Положення про порядок складання та розкриття інформації компаніями з управління активами та особами, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 14.10.2014 за № 1268/26045.

Додамо, що протягом 2014 року регулятором проводилась робота щодо приведення нормативно-правових актів Комісії у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», зокрема, в частині виключення обов'язкової наявності у юридичних та фізичних осіб печатки.

Пруденційний нагляд на фондовому ринку

Протягом минулого року Комісією продовжувалась активна діяльність щодо впровадження пруденційного та консолідованого нагляду на ринку цінних паперів, зокрема, проводилась робота з удосконалення методологічної бази пруденційного нагляду за професійними учасниками фондового ринку. Так, протягом 2014 року Комісією прийнято:

- Рішення Комісії від 25.03.2014 **№ 343** «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 15 січня 2013 року № 37 та нормативно-правових актів щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 11.04.2014 за № 411/25188;
- Рішення Комісії від 03.06.2014 **№ 730** «Про затвердження Змін до Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку — діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 23.06.2014 за № 676/25453.

Крім того, з метою встановлення єдиної системи нагляду за дотриманням професійними учасниками фондового ринку пруденційних нормативів для виявлення проблем у їх фінансовому стані на ранніх стадіях формування у 2014 році рішенням Комісії від 03.06.2014 **№ 731**, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 30.07.2014 за № 882/25659, було затверджене Положення про систему нагляду за дотриманням професійними учасниками фондового ринку пруденційних нормативів у їх діяльності, яке визначило порядок здійснення регулятором нагляду за дотриманням професійними учасниками фондового ринку у своїй діяльності вимог щодо пруденційних нормативів, встановлених нормативно-правовими актами Комісії, а також заходи реагування з боку регулятора у разі недотримання зазначених вимог.

Також протягом 2014 року тривала робота з удосконалення методологічної бази консолідованого нагляду за діяльністю небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється особою, яка отримала ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку. Так, прийнято рішення Комісії від 28.10.2014 **№ 1450** «Про внесення змін до Положення про консолідований нагляд за діяльністю небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється особою, яка отримала ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 12.11.2014 за **№1 433/26210.**

У 2014 році проведено аналіз дотримання пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку: торговцями цінними паперами, депозитарними установами, особами, які провадять клірингову діяльність, компаніями з управління активами та Центральним депозитарієм.

Зазначимо, що протягом року спостерігалась тенденція до покращення значень пруденційних показників у всіх учасників ринку цінних паперів, до яких застосовуються відповідні вимоги.

Так, за результатами діяльності **компаній з управління активами** Комісією проведено аналіз дотримання ними пруденційних нормативів. Динаміку кількості компаній з управління активами, що мали негативні відхилення від встановлених вимог наведено в **діаграмі 96.** Так, кількість таких компаній знизилась протягом року на 4 %.

Діаграма 96. Динаміка кількості компаній з управління активами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів протягом 2014 року, %

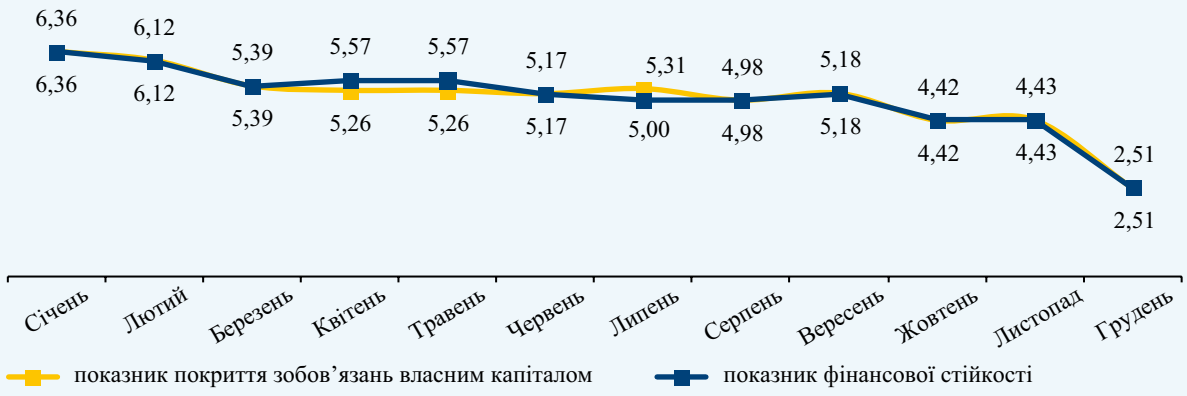

Структуру активів ІСІ, що знаходились в управлінні тих КУА, які мали негативні відхилення пруденційних нормативів, наведено в **діаграмі 97**.

Діаграма 97. Структура активів ІСІ станом на кінець року, які знаходяться в управлінні тих КУА, що мали негативні відхилення від встановлених пруденційних нормативів протягом 2014 року, %

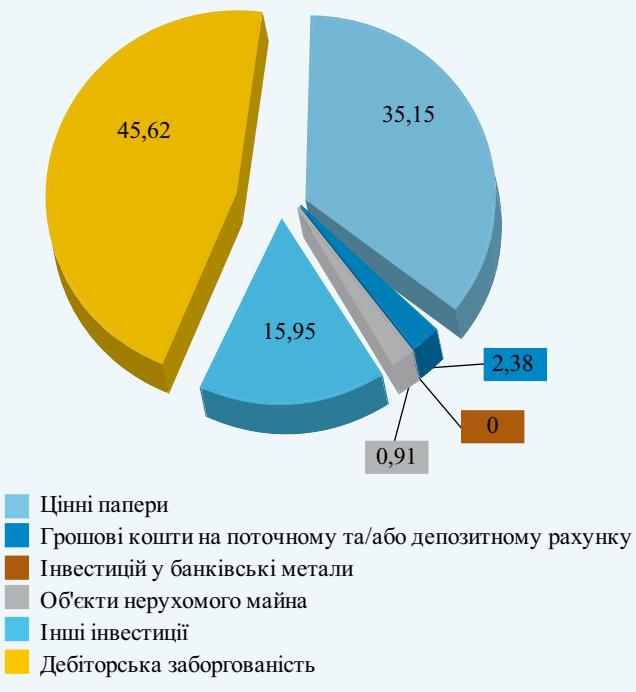

Протягом 2014 року **депозитарні установи** дотримувались вимог, встановлених до коефіцієнтів фінансування та платоспроможності. Водночас деякі депозитарні установи мали недостатній регулятивний капітал. Але все ж таки, кількість депозитарних установ, що не дотримались вимог до регулятивного капіталу, знизилась з початку року на 6,7 % **(діаграма 98).**

Структура складових розрахунку, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу депозитарних установ станом на кінець 2014 року наведено **в діаграмі 99.**

Діаграма 98. Динаміка кількості депозитарних установ, що мали недостатній розмір регулятивного капіталу протягом 2014 року, %

Діаграма 99. Структура складових розрахунку, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу депозитарних установ станом на кінець 2014 року

За результатами діяльності **торговців цінними паперами** протягом 2014 року Комісією проведено аналіз дотримання ними пруденційних нормативів. Динаміку кількості торговців цінними паперами, що мали негативні відхилення від встановлених вимог, наведено в **діаграмі 100**. Так, серед торговців цінними паперами спостерігалось поступове зменшення частки суб'єктів, які не відповідали встановленим вимогам. Зокрема, частка торговців, які мали порушення хоча б одного з пруденційних нормативів, з початку року зменшилась більше ніж удвічі – з 34,8 % до 17,6 %.

Серед факторів, що спричинили негативне відхилення значень показників пруденційних нормативів торговців цінними паперами станом на кінець 2014 року були названі наступні:

- наявність у активах цінних паперів емітентів, щодо яких проводиться процедура ліквідації, обіг цінних паперів яких зупинено або щодо цінних паперів яких встановлено обмеження операцій у системі депозитарного обліку (19 суб'єктів);
- наявність у активах цінних паперів, що не перебувають в обігу хоча б на одній фондовій біржі (17 суб'єктів);
- наявність у активах векселів (16 суб'єктів);
- наявність у активах цінних паперів венчурних фондів (11 суб'єктів);
- наявність у активах простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості (8 суб'єктів);
- зобов'язання (5 суб'єктів);
- непокриті збитки (3 суб'єкти);
- наявність у активах інвестицій у капітал акціонерних товариств у розмірі 25 % і більше (2 суб'єкти).

Структура торговців цінними паперами (з розподілом за видами діяльності), розмір регулятивного капіталу яких станом на кінець 2014 року не відповідав встановленим вимогам, наведена в **діаграмі 101.**

Також до торговців цінними паперами застосовувалися показники адекватності капіталу та ліквідності. Динаміку кількості торговців цінними паперами, які не відповідали вимогам, встановленим до показників, наведено в **діаграмі 102**.

Діаграма 100. Динаміка кількості торговців цінними паперами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів протягом 2014 року, %

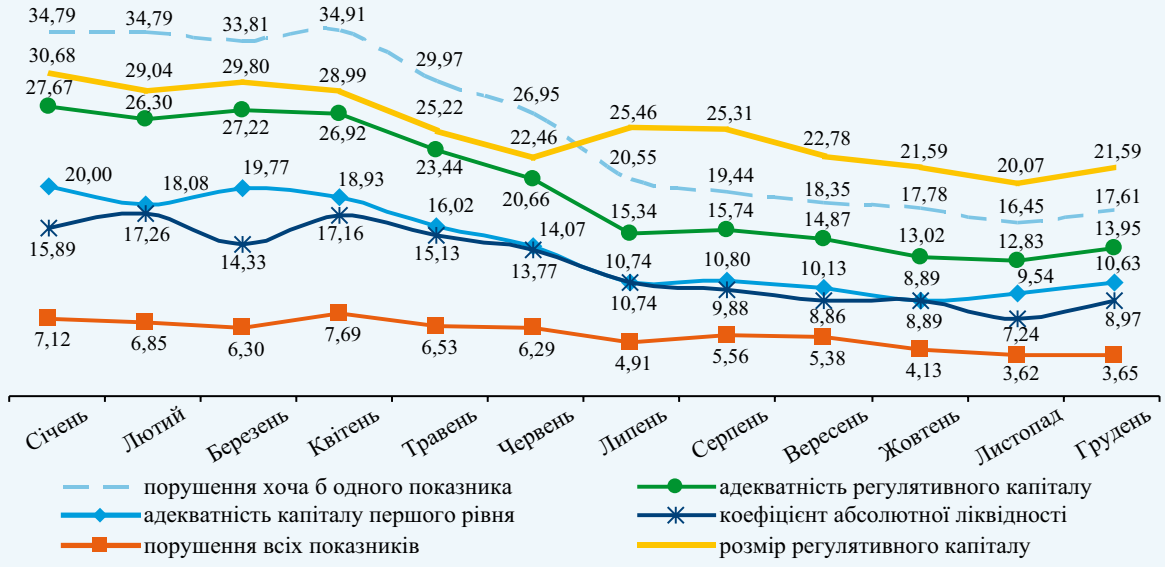

Діаграма 101. Структура торговців цінними паперами з розподілом за видами діяльності, розмір регулятивного капіталу яких станом на 31.12.2014 не відповідав встановленим вимогам

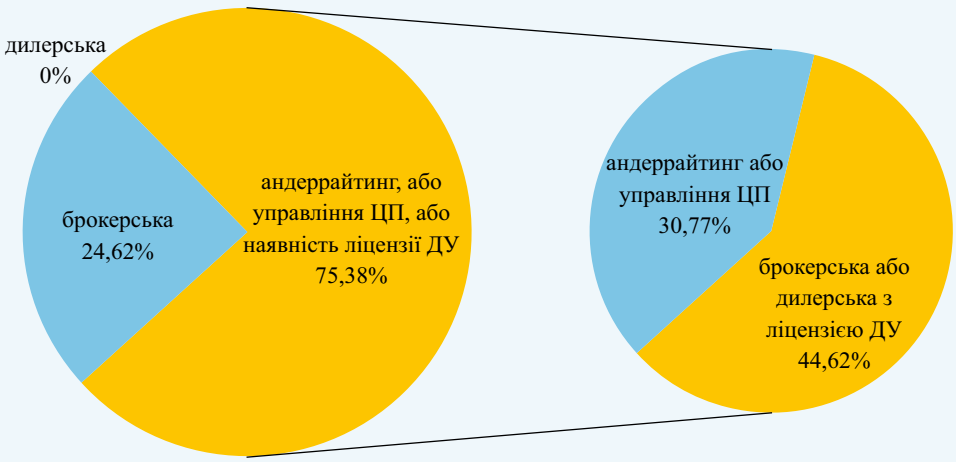

Діаграма 102. Динаміка кількості торговців цінними паперами, які не відповідали вимогам, встановленим до показників адекватності капіталу та ліквідності протягом 2014 року, %

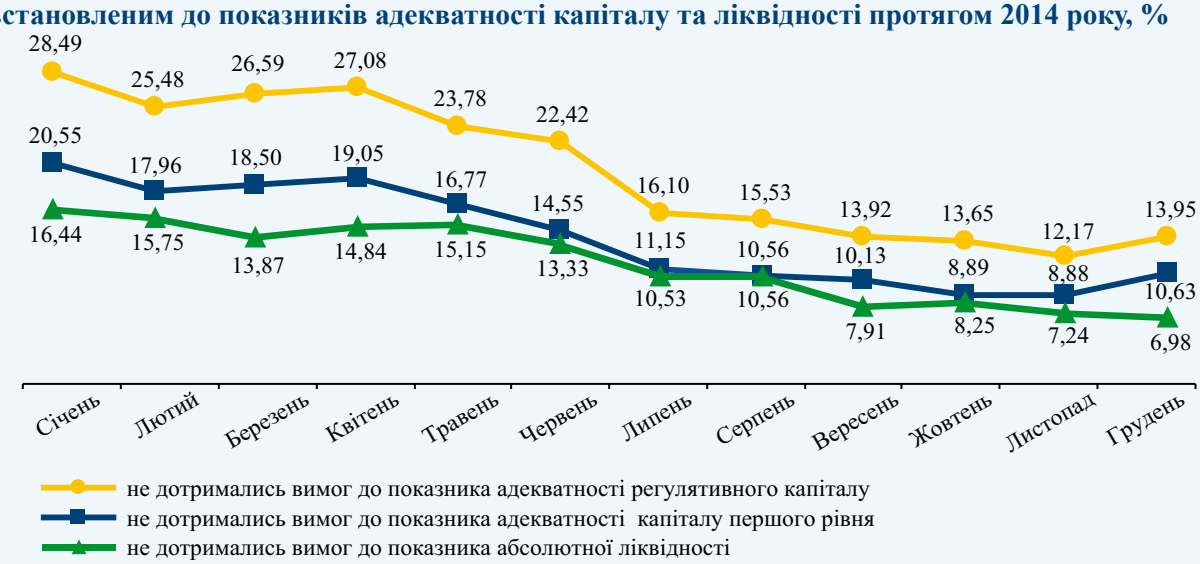

У 2014 році Комісією здійснювався аналіз дотримання пруденційних нормативів Центральним депозитарієм цінних паперів. Так, протягом 2014 року регулятивний капітал та норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу Центрального депозитарію відповідали встановленим нормативним значенням **(діаграма 103).**

Діаграма 103. Динаміка значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу Центрального депозитарію протягом 2014 року

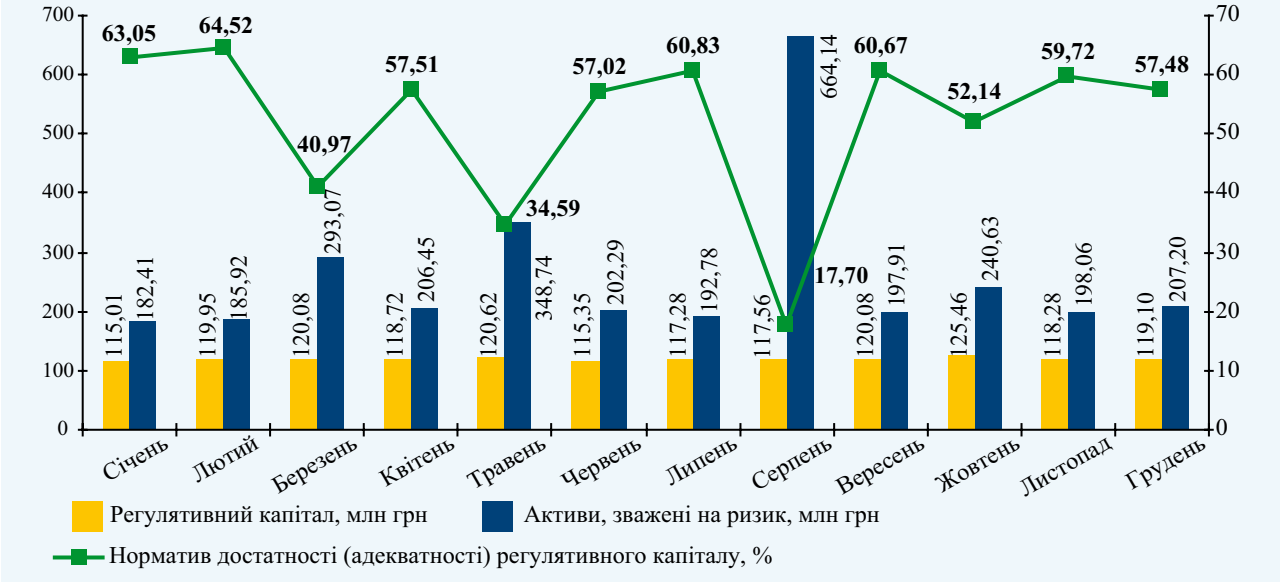

Крім того, у 2014 році Комісією проводився аналіз дотримання пруденційних нормативів особою, яка провадить клірингову діяльність. Такою особою, яка провадить клірингову діяльність, є Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках. Так, відповідно до наданої інформації у 2014 році, Розрахунковий центр відповідав встановленим вимогам щодо нормативного значення коефіцієнта покриття зобов'язань учасників клірингу.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку

Комісія координує роботу щодо підготовки фахівців з питань фондового ринку, встановлюючи кваліфікаційні вимоги до осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводячи сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку.

Так, на базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана – навчально-методичному центру Комісії, створено постійно діючу навчально-методичну Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань фондового ринку і корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими регулятором укладено договори про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку.

Таким чином, в Україні з 1996 року запроваджена система професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях стосовно їх трудової діяльності. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка майбутніх фахівців з питань фондового ринку проводиться за типовими програмами навчання фахівців фондового ринку та корпоративного управління, зокрема:

- з питань торгівлі цінними паперами;
- з депозитарної діяльності;
- з питань організації торгівлі цінними паперами;
- з управління активами;
- клірингова діяльність.

Протягом 2014 року навчання в Комісії з питань фондового ринку пройшли **2 246** осіб; атестацію – **1 908** осіб. Крім того, Комісією було видано **1 847** сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку. До бюджету України за видачу сертифіката на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, у 2014 році надійшло 831 150 грн.

Правозастосування на ринку цінних паперів

Одним із важливих напрямів роботи Комісії є створення сприятливих умов для правового функціонування фондового ринку. Зокрема, це запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення – спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вживання заходів для їх недопущення у подальшому.

Протягом 2014 року уповноважені особи Комісії розглянули **6 868 справ про правопорушення на ринку цінних паперів**, за результатами яких було накладено 4 884 штрафи на загальну суму 96, 09 млн грн. Крім того, винесено 1 596 попереджень, анульовано 36 ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також зупинено дію 1 ліцензії, закрито 351 справу про правопорушення на фондовому ринку.

Також уповноваженими особами Комісії було розглянуто 82 справи про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму, за результатами яких було накладено 74 штрафи на загальну суму 102,17 тис грн, при цьому закрито 8 справ.

Всього за 2014 рік юридичні та фізичні особи за правопорушення на ринку цінних паперів сплатили до державного бюджету штрафів на загальну суму 3,86 млн грн.

Найбільш типовими порушеннями на ринку цінних паперів залишилися неподання адміністративних даних професійними учасниками фондового ринку, неподання регулярної та особливої інформації емітентами цінних паперів, невиконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери.

Протягом 2014 року до Комісії надійшло **150** скарг на 164 постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів (215 – у 2013 році; 218 – у 2012 році; 109 – у 2011 році) **(діаграма 104).**

Діаграма 104. Кількість скарг, що надійшли до Комісії

За результатами аналізу та розгляду зазначених скарг прийнято такі рішення:

47 рішень Комісії про залишення скарг без задоволення, а постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів – без змін;

2 рішення Комісії про скасування постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів та направлення справ на новий розгляд;

6 рішень Комісії про скасування постанов та закриття справ;

Крім того, було підготовлено та направлено **63** листи про відмову у прийнятті до розгляду скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, у зв'язку з невідповідністю вимогам розділу XV Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій, затверджених рішенням Комісії від 16.10.2012 № 1470 (зі змінами).

Протягом 2014 року працівники Комісії взяли участь у **116** засіданнях судів різної юрисдикції.

За найбільш резонансними справами, пов'язаними з маніпулюванням на фондовому ринку, суди різних юрисдикцій переважну кількість рішень винесли на користь Комісії.

Також варто зауважити, що з метою удосконалення розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів прийнято рішення Комісії від 09.09.2014 **№ 1184** «Про внесення змін до Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 25.09.2014 за № 1167/25944, Що сприятиме більш чіткому виявленню правопорушень на ринку цінних паперів та, найголовніше, протидії їм та їх недопущенню у подальшому.

Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів

Протягом минулого року державний контроль було зосереджено на забезпеченні дотримання окремими учасниками ринку цінних паперів правил та норм роботи на ньому, запобіганні порушенням прав акціонерів.

Так, упродовж 2014 року Комісія, виконуючи функцію контролю на ринку цінних паперів, провела:

- **164** перевірки щодо дотримання вимог законодавства емітентами цінних паперів, з них 56 перевірок проведено позапланово (18 перевірок — за зверненням державних органів) та 108 — планово. Планові та позапланові перевірки виявили 479 порушень, найбільш розповсюдженими серед яких були порушення порядку скликання загальних зборів акціонерних товариств, порушення прав акціонерів на отримання інформації про діяльність товариства;
- **157** перевірок щодо дотримання вимог законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів, з них 85 перевірок проведено позапланово (56% за власною ініціативою). За результатами перевірок виявлено 244 правопорушення, найбільш розповсюдженими серед яких були порушення ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) за видами.

Загалом протягом 2014 року відбулось зменшення перевірок професійних учасників фондового ринку у зв'язку із змінами в законодавстві, зокрема, ст. 31 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік». Водночас зросла кількість звернень фізичних, юридичних осіб, правоохоронних органів та інших державних органів у зв'язку з порушеннями учасниками фондового ринку прав інвесторів як резидентів, так і нерезидентів. Так, загальна кількість виявлених порушень залишається доволі високою.

Одним із заходів контролю, які здійснюються Комісією, є перевірка щодо дотримання вимог законодавства про цінні папери та акціонерні товариства під час реєстрації для участі у загальних зборах, проведенні загальних зборів, голосуванні та підбитті його підсумків за місцем проведення загальних зборів акціонерів тощо. У 2014 році Комісія провела **265** наглядів за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів.

Важливим напрямом роботи регулятора протягом 2014 року було виявлення акціонерних товариств, які не привели свою діяльність у відповідність до вимоги Закону України «Про акціонерні товариства» та не виконали вимог законодавства щодо подання регулярної річної інформації. За результатами проведеної роботи Комісією у відношенні 1 096 емітентів прийнято рішення щодо зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів на строк до усунення порушень.

Крім цього, здійснювався аналіз на предмет наявності в діях осіб – учасників ринку цінних паперів ознак маніпулювання цінами на фондовому ринку. Зокрема, проаналізовано дії 34 учасників ринку цінних паперів з акціями 19 емітентів. За результатами аналізу порушено 5 справ про правопорушення на ринку цінних паперів щодо маніпулювання на ринку цінних паперів, за результатами розгляду яких винесено 2 штрафні санкції по 170 тис. грн.

Іншим пріоритетним напрямом діяльності Комісії у 2014 року залишилось питання удосконалення Національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Особлива увага була приділена вдосконаленню регуляторної бази у сфері фінансового моніторингу та підвищенню ефективності державного контролю за дотриманням законодавства у цій сфері.

Саме контроль за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу на ринку цінних паперів, який включає в себе проведення перевірок, у тому числі безвиїзних, та застосування санкцій у разі виявлення порушень, є одним із найефективніших заходів протидії відмиванню або легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Так, у 2014 році Комісія провела **70** перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу – професійних учасників ринку цінних паперів, з яких 49 – позапланових та 21 – планових. За результатами перевірок у відношенні 9 суб'єктів первинного фінансового моніторингу складено акти про відсутність за місцезнаходженням, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та ліцензіях, у відношенні 1 суб'єкта первинного фінансового моніторингу складено акт про відмову в проведенні перевірок.

З метою підвищення ефективності діяльності Комісії у сфері державного контролю на ринку цінних паперів у 2014 році одним із важливих завдань було приведення нормативно-правових актів у відповідність до чинного законодавства.

Отже, протягом 2014 року Комісія прийняла низку рішень для удосконалення системи контролю за діяльністю учасників ринку, а саме:

- *Рішення від 29.04.2014* ***№ 576*** *«Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 25.12.2012 № 1851 «Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу – професійного учасника ринку цінних паперів бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 22.05.2014 за № 524/25301;*
- *Рішення Комісії від 29.04.2014* ***№ 577*** *«Про унесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 19 липня 2012 року № 996 «Про затвердження Положення про особливості організації та проведення внутрішнього аудиту (контролю) в професійних учасниках фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 27.05.2014 за № 553/25330.*

Робота Комісії зі зверненнями інвесторів

Постійна комунікація з інвесторами та вчасне реагування на їх звернення – одне з головних завдань регулятора, яке активно та плідно реалізовувалося протягом 2014 року. Комісія в межах своєї компетенції робила все можливе, щоб попередити виникнення правопорушень, а у разі їх вчинення – вдавалася до застосування санкцій.

У 2014 році до центрального апарату та територіальних органів Комісії через цей канал зв'язку надійшло на розгляд **1 128** письмових звернень від фізичних осіб щодо порушення їх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів. Так, суспільно-політичні процеси та ускладнення соціально-економічної ситуації в країні спричинило зменшення кількості звернень громадян — інвесторів до Комісії порівняно з попередніми роками **(таблиця 52).**

Таблиця 52. Динаміка надходження письмових звернень громадян до Комісії за період з 2010 по 2014 роки

Період	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість звернень	3 733	3 733	2 483	3 425	1 128

Працюючи зі зверненнями інвесторів, фахівці регулятора надають їм всебічні, своєчасні та кваліфіковані відповіді, намагаються швидко та адекватно реагувати на виявлені правопорушення на ринку цінних паперів. За час роботи «гарячої» телефонної лінії для звернень громадян можливістю отримати консультацію від фахівців Комісії за телефоном скористалися 633 особи. Враховуючи особливості законодавства про цінні папери та недостатню правову обізнаність населення, спеціалістами Комісії надавались вичерпні, ґрунтовні відповіді та роз'яснення законодавства. При цьому інформація надавалась у максимально доступній для заявників формі. Заявники завжди мали можливість ознайомитись з матеріалами перевірок своїх звернень, брати участь у перевірці поданих ними заяв тощо.

Відзначимо, що на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 №898 «Про взаємодію органів виконавчої влади та Державної установи «Урядовий контактний центр» Комісія забезпечує в межах компетенції розгляд звернень громадян, що надходять на урядову телефонну «гарячу» лінію. Протягом 2014 року НКЦПФР опрацювала та надала відповіді на 157 таких звернень громадян **(таблиця 53).**

Таблиця 53. Динаміка надходження звернень від ДУ «Урядовий контактний центр»

Період	2012 рік	2013 рік	2014 рік
Кількість звернень на урядову «гарячу лінію»	263	276	157

Найпопулярнішим питанням, з якого надходила найбільша кількість скарг упродовж 2014 року, було порушення законодавства про цінні папери та акціонерні товариства (57,0 % від загальної кількості звернень).

Участь Комісії у судових процесах

Упродовж 2014 року до Комісії надійшло 124 позовних заяви, представники Комісії взяли участь у 464 судових засіданнях. Для порівняння, у 2013 році кількість позовних заяв становила 109, а засідань за участі уповноважених осіб регулятора відбулося 516.

Протягом 2014 року у справах, в яких представник Комісії є відповідачем, судами були винесені 118 рішень, з них 84 рішення винесені на користь Комісії, що становить 72 % від усіх винесених рішень за звітний період.

Серед категорій справ, які найчастіше розглядались у 2013 році за позовами до Комісії, можна виділити наступні:

- зобов'язання скасувати реєстрацію випуску акцій;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії, прийнятих за результатами розгляду скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про зупинення внесення змін до системи реєстру та системи депозитарного обліку цінних паперів;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про усунення порушень законодавства про цінні папери.

Відповідно до проведеного аналізу позовів, які надійшли у 2014 році до Комісії, актуальною проблемою у звітному періоді було питання щодо скасування реєстрації випусків акцій в зв'язку з реорганізацією акціонерних товариств у іншу організаційно-правову форму. Так, ця категорія справ у 2014 році, як і в 2013 році, є найчисельнішою і посідає важливе місце серед усіх категорій судових справ. Зокрема, особлива увага при вирішенні зазначеного питання приділялася Комісією недопущенню протиправного позбавлення акціонерів права власності на належні їм цінні папери під час реорганізації акціонерних товариств у іншу організаційно-правову форму або ліквідації.

Окремо слід виділити категорію господарських та цивільних справ, у яких залучено Комісію в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору. У 2014 році Комісію в якості третьої особи було залучено у 19 судових справах.

Найчастіше у 2014 році Комісія залучалася у зазначені судові справи, предметом яких було:

- визнання недійсними рішень загальних зборів акціонерів;
- визнання недійсними/розірвання договорів купівлі-продажу цінних паперів (правочинів);
- стягнення грошових коштів/збитків;
- зобов'язання укласти додаткову угоду до договору;
- припинення договору застави;
- припинення юридичної особи;
- скасування права власності на частку у майні товариства.

Нагадаємо, що відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Комісія має право звертатися до суду з позовом (заявою) про припинення акціонерного товариства (АТ) внаслідок допущення при його створенні порушень, які неможливо усунути, або у разі неподання ним протягом двох років поспіль до регулятора інформації, передбаченої законом. Іншими підставами можуть бути неутворення органів акціонерного товариства протягом року з дня реєстрації Комісією звіту про результати приватного розміщення акцій серед засновників акціонерного товариства або нескликання товариством загальних зборів акціонерів протягом двох років поспіль.

Тож відповідно до цієї норми законодавства Комісією опрацьовано 27 пропозицій щодо звернення до суду про припинення акціонерних товариств, наданих Прикарпатським, Кримським територіальними управліннями та Центральним територіальним департаментом Комісії, з яких підтримано пропозиції щодо звернення до суду по припиненню 20 акціонерних товариств.

Також у 2014 році судами було задоволено 12 позовів Прикарпатського територіального управління Комісії та прийнято рішення суду про припинення 12 акціонерних товариств.

Додамо, що з метою забезпечення в Комісії єдиної практики позовної роботи, спрямованої на припинення акціонерних товариств, було розроблено зміни до Методичних рекомендацій щодо організації позовної роботи в НКЦПФР з підстав, визначених п. 31 - 1 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», які затверджені Наказом Голови Комісії від 09.04.2014 № 98.

Водночас для організації в Комісії позовної роботи, спрямованої на припинення юридичної особи – емітента у зв'язку з включенням його до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, було розроблено Методичні рекомендації щодо організації позовної роботи в НКЦПФР з підстав, визначених п. 5 - 2 ст. 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», які затверджені Наказом Голови Комісії від 15.12.2014 № 292.

Система внутрішнього аудиту

У 2014 році тривала діяльність з внутрішнього аудиту в Комісії, що спрямована на удосконалення внутрішнього контролю, якості надання адміністративних послуг, виконання інших функцій. Так, з цією метою в Комісії проведено 9 внутрішніх аудитів.

Зокрема, у центральному апараті Комісії проведено 5 аудитів відповідності стосовно оцінки діяльності Комісії щодо дотримання актів законодавства, планів і процедур при наданні адміністративних послуг, а саме:

- ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з торгівлі цінними паперами;
- ліцензування професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності зберігача цінних паперів;
- видачі, заміни, видачі дубліката Свідоцтва про включення до Державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, а також видачі витягу з цього реєстру;
- ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів;
- заміни свідоцтва про реєстрацію випуску емісійних цінних паперів.

Також у 2014 році проведено аудит відповідності з оцінки діяльності НКЦПФР як суб'єкта державного фінансового моніторингу щодо дотримання актів законодавства, планів і процедур з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. До того ж, проведено внутрішній аудит з оцінки ефективності діяльності центрального апарату НКЦПФР щодо роботи зі зверненнями громадян.

Окрім того, протягом 2014 року у територіальних органах НКЦПФР проведено 2 фінансові внутрішні аудити, які охоплювали питання оцінки їх діяльності щодо законності та достовірності фінансової та бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку, збереження активів.

За результатами проведених аудитів надано рекомендації, які спрямовані на усунення встановлених недоліків/порушень, посилення системи внутрішнього контролю, зменшення вірогідності виникнення порушень та недоліків у майбутньому та з метою удосконалення діяльності з питань, які підлягали внутрішньому аудиту. Зокрема, надано рекомендації щодо:

- внесення змін до нормативно-правових актів та внутрішніх розпорядчих документів;
- підвищення рівня знань працівників з тих аспектів діяльності, щодо яких допущено недоліки чи порушення;
- оптимізації порядку проходження звернень громадян від реєстрації до виконавця з метою зменшення кількості рівнів (учасників) цього процесу;
- запровадження дієвих механізмів контролю за дотриманням працівниками структурних підрозділів центрального апарату НКЦПФР вимог нормативно-правових актів та внутрішніх розпорядчих документів при виконанні окремих функцій та процесів (зокрема, заходи попереджувального контролю та встановлення для виконавців контрольного терміну опрацювання документів);
- внесення змін до положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників щодо закріплення в них окремих функцій, повноважень;
- внесення змін до внутрішніх розпорядчих документів (наказів, рішень) щодо визначення в них окремих завдань та термінів їх виконання для удосконалення внутрішньої комунікації між структурними підрозділами з метою забезпечення дотримання вимог законодавства;
- підвищення рівня прогнозування окремих показників при складанні паспорту бюджетної програми шляхом здійснення відповідних розрахунків.

Міжнародна співпраця та євроінтеграція

Протягом минулого року у напрямі міжнародної діяльності пріоритетним для Комісії було посилення взаємодії з країнами Європейського Союзу, Близького Сходу та Африки. Так, здійснювались заходи щодо забезпечення участі України в Міжнародній організації Комісій з цінних паперів (IOSCO), розвитку договірно-правової бази у рамках загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, а також залучення донорської допомоги з метою подальшої імплементації міжнародних стандартів в Україні тощо.

Європейська інтеграція

У 2014 році Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні, виконання Програми з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Порядку денного Асоціації Україна – ЄС (Європейського союзу). Зокрема, представники Комісії входять до складу Українських частин Підкомітетів № 1 «Торгівля та інвестиції» та № 3 «Політика в сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері» Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Співпраця з іноземними регуляторами

Упродовж 2014 року Комісія, як і раніше, опікувалася захистом прав інвесторів та вела боротьбу з правопорушеннями на фондовому ринку, більшість з яких набули інтернаціонального характеру. Для виконання цієї місії Комісія укладала Меморандуми про взаєморозуміння з іноземними регуляторами фондових ринків.

Зокрема, відповідні документи були підписані з Управлінням з фінансових послуг Мальти та Управлінням з цінних паперів та товарів ОАЕ.

Також тривала робота з підготовки текстів Меморандумів з Радою ринків капіталу Туреччини, Національним банком Республіки Казахстан, Комісією з цінних паперів та бірж Пакистану, Управлінням з ринків капіталу Лівану та Управлінням з ринку капіталу Кувейту.

Крім того, у 2014 році Комісія отримала та надала відповіді на запити Комісії з цінних паперів та бірж Кіпру, Управління з фінансових послуг Мальти, Управління з фінансового нагляду Швейцарії.

Діяльність в рамках Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO)

Комісія є постійним членом та єдиним представником від України в International Organization of Securities Commissions (IOSCO).

У 2014 році Комісія продовжила роботу із впровадження Принципів IOSCO в Україні. Зокрема, висновки, що були зроблені за підсумками самооцінки на відповідність Принципам IOSCO, були включені до таких документів – Програма розвитку фондового ринку на 2015 – 2017 роки та Коаліційна Угода.

Міжнародна технічна допомога

У 2014 році НКЦПФР здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проектів:

TAIEX

Заходи за темою:

- семінар «Вимоги до інформації рекламного характеру про інститути спільного інвестування, компанії з управління активами та цінних паперів інститутів спільного інвестування»;
- експертна місія «Пруденційний нагляд за діяльністю компаній з управління активами».

«Розвиток фінансового сектору» (FINREP II), USAID

У 2014 продовжилась взаємодія з Проектом в рамках Протоколу про співпрацю між Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Програмою USAID з технічної допомоги «Розвиток фінансового сектору», Проект FINREP II.

В рамках дії Проекту FINREP проведено наступні заходи:

- конференція Світового банку з фінансової звітності для вищих керівних осіб державних органів регулювання та у семінарі з питань використання МСФЗ, які відбулися 3 - 6 червня у місті Відень (участь працівника НКЦПФР за підтримки Проекту);
- семінар «Міжнародна практика зниження рівня ризиків від інвестування активів системи недержавного пенсійного забезпечення»;
- семінар з питань організації системи управління ризиками в професійних учасниках фондового ринку.

Також у 2014 році НКЦПФР підписала додатковий меморандум про взаєморозуміння та співпрацю з компанією Financial Markets International Inc в рамках Програми «Розвиток фінансового сектору». Документ спрямований на впровадження «Плану управління корупційними ризиками», що передбачено Програмою, зокрема, виявлення та проведення аналізу функцій НКЦПФР, які уразливі до корупції, а також розробку власного плану управління такими ризиками в регуляторі. Підписання цього меморандуму дозволить визначити ризики з урахуванням міжнародного досвіду, пріоритети і прийнятні заходи з мінімізації або захисту від ризиків, пов'язаних з корупцією в державних органах.

«Центр комерційного права», USAID

ЦКП (Центр комерційного права) та НКЦПФР у 2014 році традиційно співпрацювали у напрямі вдосконалення національного законодавства з корпоративного управління в Україні. Так, НКЦПФР взяла участь у семінарі на тему «Корпоративні конфлікти: практика врегулювання та розгляду справ».

STAREP, «Зміцнення аудиту та звітності в країнах Східного Партнерства»

У 2014 році НКЦПФР приєдналась до нової програми Світового банку, яка впроваджується Центром реформ фінансової звітності (CFRR). Ця програма спрямована на підтримку та створення в країнах Східного Партнерства ефективної та надійної системи бухгалтерського обліку та аудиту відповідно до міжнародних стандартів, враховуючи практики ЄС, та реалізується з країнами Східного Партнерства ЄС: Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова та Україна.

В рамках програми були проведені заходи на території України та поза її межами, під час яких відбулось детальне обговорення особливостей імплементації законодавства ЄС до національних законодавств вищезазначених країн.

Участь у міжнародних заходах

Протягом 2014 року представники Комісії відвідали наступні заходи:

- семінар Практикуючої спільноти зі стандартів бухгалтерського обліку та аудиту (A&ACoP), який відбувся 2 - 3 квітня 2014 року в місті Кишинів, Республіка Молдова;
- другий семінар по Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) для керівних осіб регуляторів, який відбувся 4 - 6 червня, а також Міністерська Конференція з питань фінансової звітності в країнах Європи та Центральної Азії, яка проходила 3 червня 2014 року у місті Відень, Республіка Австрія;
- другий семінар Практикуючої спільноти зі стандартів бухгалтерського обліку та аудиту (A&ACoP), який відбувся 6 - 7 жовтня 2014 року в місті Тбілісі, Грузія.

Взаємодія Комісії із засобами масової інформації та громадськістю

Серед основних завдань Комісії у напрямі комунікацій та зв'язків з громадськістю – підвищення прозорості та відкритості регулятора і його діяльності для ЗМІ та громадськості. Регулятор докладає багато зусиль для інформування усіх необхідних цільових груп про свою діяльність, сприяючи при цьому розширенню присутності Комісії в діловому інформаційному полі України.

У 2014 році відбувалося оперативне інформування щодо рішень регулятора, висвітлення та супроводження подій, які проходили під патронатом регулятора тощо. Свою роботу Комісія будувала керуючись засадами оперативності, відкритості та прозорості. Так, можна констатувати збільшення інформаційної активності регулятора у ЗМІ, що, у свою чергу, пов'язано з низкою проектів та реформ, проведених Комісією у 2014 році. Водночас тривала робота над вдосконаленням внутрішніх комунікацій у Комісії.

Якщо говорити більш детально про стратегічні завдання, вирішені у 2014 році в рамках взаємодії регулятора з медіа та громадськістю, то відбувалося регулярне інформування про діяльність НКЦПФР та взаємодія з провідними ЗМІ, проводилися прес-заходи, присвячені роботі Комісії, відбувався пошук нових форматів комунікації зі ЗМІ.

Також важливо відзначити проведення конкурсу «Кращий журналіст фондового ринку», який другий рік поспіль продемонстрував високу зацікавленість як серед медіа, так і професійних учасників фондового ринку. Традиційно під патронатом Комісії пройшла «Біржова університада».

Інформаційні технології на фондовому ринку

Шлях інформаційної відкритості в діяльності, якого багато років дотримується Комісія, передбачає, зокрема, використання НКЦПФР власного офіційного веб-сайту (http:// www.nssmc.gov.ua) для розміщення інформації про свою діяльність, про стан розвитку фондового ринку України, а також для надання послуг і забезпечення інтерактивного інформаційного обслуговування учасників ринку цінних паперів, інших підприємств та організацій, громадян. Упродовж 2014 року, згідно з орієнтовними даними, веб-сайт НКЦПФР відвідало близько 139 тисяч користувачів.

Офіційний веб-сайт НКЦПФР забезпечує доступ до:

- інформації з Державного реєстру випусків цінних паперів та реєстрів учасників фондового ринку;
- переліку компаній з управління активами;
- реєстру рішень НКЦПФР щодо реклами цінних паперів та фондового ринку;
- інформації з реєстру аудиторських фірм;
- реєстру рішень Комісії, яким емітентам цінних паперів зупинено внесення змін до систем реєстрів власників іменних цінних паперів та до систем депозитарного обліку щодо цінних паперів, а також клірингу та/або укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів;
- переліку емітентів цінних паперів, які мають ознаки фіктивності тощо.

Зауважимо, що доступ до інформації з реєстрів вільний та надається в режимі он-лайн.

Якщо говорити про нормативно-правове регулювання галузі інформаційних технологій на фондовому ринку, то Комісією розроблено документи, якими встановлено Порядок обміну електронними документами Комісії та Центрального депозитарію цінних паперів, затвердженого рішенням НКЦПФР від 28.08.2014 **№ 1120.** Це перший крок на шляху до побудови загальної електронної взаємодії учасників фондового ринку із регулятором. У майбутньому очікується залучення до цього процесу інших учасників фондового ринку.

Завдяки плідній співпраці Комісії з Державною установою «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» продовжує успішне функціонування Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР про ринок цінних паперів (http://www.stockmarket.gov.ua) та Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів — інтернет-портал www.smida.gov.ua, який надає доступ не лише до інформації про акціонерні товариства та професійних учасників фондового ринку України, а й до іншої корисної для учасників фондового ринку інформації.

В рамках реалізації принципу контролю і прозорості процесів функціонування та розвитку фондового ринку України, забезпечення постійного нагляду за діяльністю учасників фондового ринку на підставі наданої інформації, своєчасного виявлення негативних тенденцій, які можуть призвести до кризових явищ або до зменшення ефективності функціонування фондового ринку України, Комісія протягом 2014 року продовжила розвиток Системи моніторингу фондового ринку (СМФР) шляхом впровадження її складових, що передбачено Концепцією модернізації СМФР.

Протягом 2014 року Комісія продовжила роботу, що пов'язана із удосконаленням Вимог до програмних продуктів, які використовуються на фондовому ринку, та програмного забезпечення автоматизованих, інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем, призначених для здійснення професійної діяльності на фондовому ринку, депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів.

Так, у 2014 році був завершений етап переведення усіх учасників фондового ринку до подачі в Комісію адміністративних даних та інформації, зокрема, емітентів цінних паперів у вигляді електронних документів, що стало запровадженням єдиного електронного середовища учасників фондового ринку.

Особливу увагу НКЦПФР приділяє розвитку та запровадженню елементів системи електронного документообігу із можливістю застосування електронного цифрового підпису на ринку цінних паперів в Україні. Наразі учасникам для забезпечення участі в системі електронного документообігу пропонується вибір програмного забезпечення та можливість вибору застосування електронного цифрового підпису від різних акредитованих центрів сертифікації ключів.

Упродовж 2014 року Комісія успішно прийняла **123 571** електронний документ учасників фондового ринку із застосуванням системи електронного документообігу НКЦПФР, з них адміністративних даних та інформації (у тому числі повторно поданих) від:

- Центрального депозитарію – 640;
- осіб, які провадять клірингову діяльність – 510;
- депозитарних установ – 39 299;
- емітентів цінних паперів – 17 770;
- інститутів спільного інвестування – 28 741;
- компаній з управління активами – 4 307;
- недержавних пенсійних фондів – 1 067;
- організаторів торгівлі – 4 311;
- рейтингових агентств – 92;

- саморегулівних організацій – 137;
- торговців цінними паперами – 26 663;
- управителів іпотечним покриттям – 34.

Протягом 2014 року Комісія продовжила роботу над впровадженням відкритого формату передачі даних у електронному вигляді між НКЦПФР та суб'єктами інформаційної взаємодії на основі специфікації eXtensible Markup Language (XML) та розробила низку документів нормативно-технічного характеру (наказів), які встановлюють вимоги до складання адміністративних даних (інформації) в електронному вигляді учасниками ринку цінних паперів за кожним видом у форматі XML.

Зазначимо, що в Комісії функціонує автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, яка забезпечує НКЦПФР та територіальним органам доступ до єдиного інформаційного середовища, єдиної системи інформаційних ресурсів, внутрішнього інформаційно-аналітичного порталу НКЦПФР. Функціонування автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи надає можливість оперативно здійснювати моніторинг та обмін інформацією між підрозділами Комісії щодо правопорушень на фондовому ринку та стану розвитку фондового ринку.

Активне використання інформаційних технологій забезпечує відкритість державної влади та надає можливості громадського контролю за діяльністю НКЦПФР, сприяє наданню в режимі реального часу послуг, які підвищують рівень доступу усіх громадян до інформації регулятора фондового ринку.

Розвиток людських ресурсів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2014 році

Ефективність реалізації покладених на НКЦПФР завдань залежить, насамперед, від людських ресурсів, що розглядаються як основний стратегічний ресурс розвитку будь-якої організації. Так, і НКЦПФР у своїй діяльності протягом 2014 року приділяла значну увагу цьому напряму роботи.

У 2014 році кадрова політика регулятора була тісно пов'язана зі стратегією розвитку НКЦПФР. Зокрема, оптимізація структури центрального апарату та територіальних органів здійснювалась з огляду на посилення напрямів діяльності, розвиток яких був необхідний регулятору з метою удосконалення механізму державного регулювання ринку цінних паперів. Велика увага приділялась політиці професійного розвитку персоналу, яка включала комплексний процес, до якого входить професійне навчання, розвиток кар'єри, формування резерву, оцінювання, мотивація тощо.

Структурна характеристика персоналу визначається якісним складом (наявність конкретних знань і професійних навичок, досвід роботи) і кількісним співвідношенням окремих категорій і груп працівників органу.

Рівень якісного складу персоналу НКЦПФР багато в чому визначає і рівень ефективності функціонування системи самого державного органу, оскільки від особистих якостей працівників, їх загальноосвітнього і кваліфікаційного рівня залежать якість прийнятих рішень та результати їх реалізації. Аналіз якісного складу персоналу передбачає вивчення працівників за статтю, віком, освітою, кваліфікацією, стажем роботи та іншими соціально-демографічними ознаками.

Гранична чисельність працівників НКЦПФР становить 517 штатних одиниць, з яких у центральному апараті налічується 272 штатні одиниці, а у територіальних органах – 245. **(таблиця 54*)***.

Таблиця 54. Кількісний склад працівників НКЦФПР, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників (за статтю), станом на 31.12.2014

№ п/п	Показники станом на 31.12.2014	Кількість осіб, територіальних органів	Кількість осіб центрального апарату	Всього: кількість осіб
1	**Штатна чисельність**	**245 шт.од.**	**272 шт.од.**	**517 шт.од.**
2	**Фактична чисельність**	**193**	**229**	**422**
3	**Облікова чисельність**	**220**	**256**	**476**
3.1.	з них: чоловіки	44	57	101
3.2.	жінки	176	199	375
4	**Кількість осіб, які займають посади**	**220**	**256**	**476**
4.1.	керівників	**62**	**86**	**148**
4.1.1.	з них: чоловіки	21	24	45
4.1.2.	жінки	41	62	103
4.2.	спеціалістів	**154**	**170**	**324**
4.2.1.	з них: чоловіки	22	33	55
42.2.	жінки	132	137	269

4.3.	службовців та робітників	**4**	**-**	**4**
4.3.1.	з них: чоловіки	1	-	1
4.3.2.	жінки	3	-	3

Аналіз складу працівників системи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку показує, що 78,8 % (375 осіб) становлять жінки, відповідно 21,2 % (101 особа) – чоловіки. При цьому переважну більшість керівних посад як в центральному апараті, так і в територіальних органах Комісії займають також жінки: 69,6 % (103 особи) від облікової чисельності, у центральному апараті – 41,9 % (62 особи) та 27,7 % (41 особа) – у територіальних органах **(діаграма 105).** Також якісний склад персоналу характеризується віковою структурою та стажем роботи.

Діаграма 105. Розподіл працівників центрального апарату НКЦПФР за стажем роботи в державному регуляторі ринку цінних паперів в Україні, станом на 31.12.2014

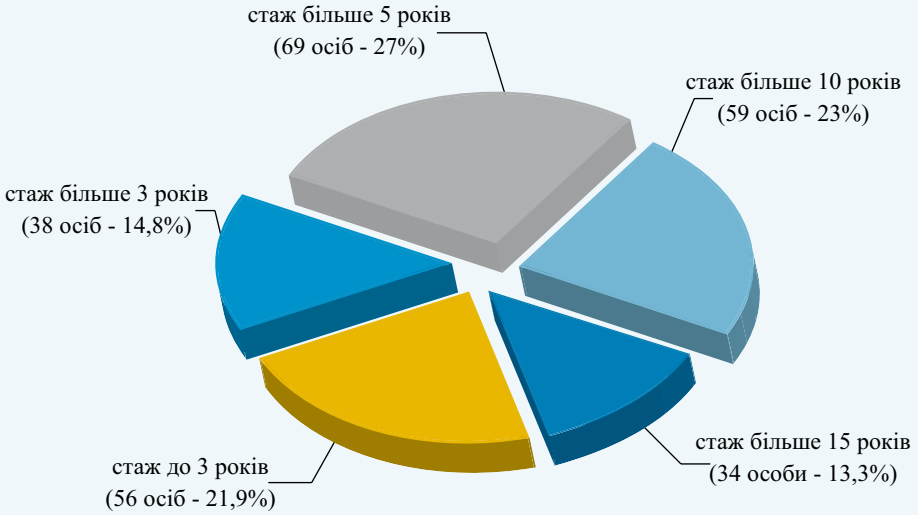

Колектив НКЦПФР сформовано з досвідчених компетентних працівників, які є здобутком колективу регулятора. Так, лише в центральному апараті Комісії працівників, які мають стаж роботи понад 5 років у державному органі як регуляторі ринку цінних паперів в Україні налічується 63,3 %, з них 36,3 % мають стаж понад 10 років.

Незважаючи на наявність достатнього досвіду в Комісії, більшу частину персоналу становлять особи віком до 35 років — 51,7 % від облікової чисельності працівників Комісії.

Однак не припиняється пошук талановитої амбіційної молоді, на яку покладаються надії щодо привнесення у роботу Комісії нових форм, методів та принципів роботи. З метою залучення молоді до державної служби у 2014 році було продовжено співпрацю з вищими навчальними закладами, з якими укладені угоди про співпрацю та про проходження виробничої і переддипломної практики. За звітний період практику пройшли 17 студентів вищих навчальних закладів, таких як Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Національний університет біоресурсів та природокористування та Київський національний торговельно-економічний університет.

Під час прийняття на роботу до НКЦПФР здійснюється ретельний конкурсних відбір. Так, серед працівників центрального апарату 98,83 % (253 особи) від облікової чисельності мають повну вищу освіту, у територіальних органах повну вищу освіту мають 210 працівників, що становить 95,5 % від облікової чисельності.

Також слід відзначити, що лише у центральному апараті Комісії налічується 31,6 % працівників від облікової чисельності, які мають 2 вищі освіти, та 1,17 %, які мають 3 вищі освіти.

Керівництво НКЦФПР спрямовувало свої зусилля на підвищення професійного зростання працівників органу і покращення умов праці, зокрема, станом на 2014 рік у центральному апараті 18 державних службовців навчаються у вищих навчальних закладах освіти та здобувають другу або третю профільну освіту **(діаграма 106).**

З метою фахового удосконалення, оновлення та набуття умінь, знань, навичок і здатності виконувати завдання та обов'язки, необхідні для провадження професійної діяльності в НКЦПФР, у звітному році тривало здійснення заходів з підвищення професійного рівня працівників відповідно до Плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців НКЦПФР на 2014 рік **(таблиця 55).**

Діаграма 106. Розподіл працівників НКЦПФР за напрямами освіти, станом на 31.12.2014

У центральному апараті НКЦПФР

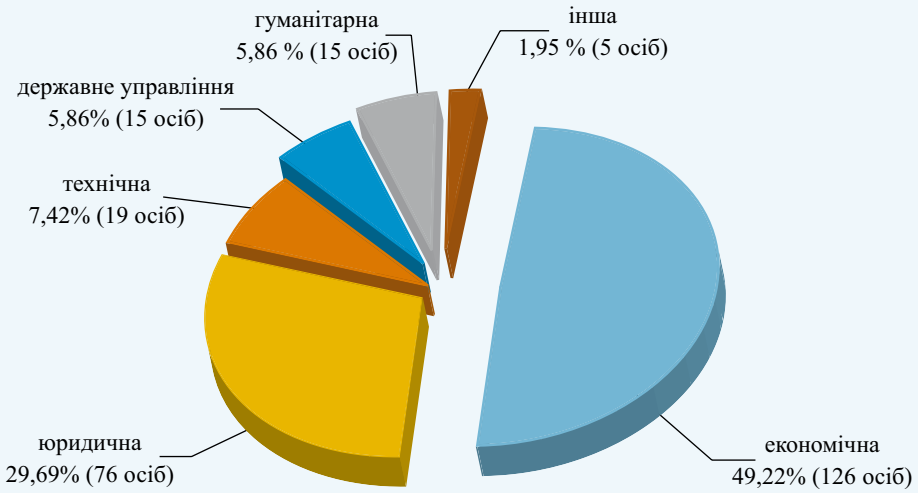

У територіальних органах НКЦПФР

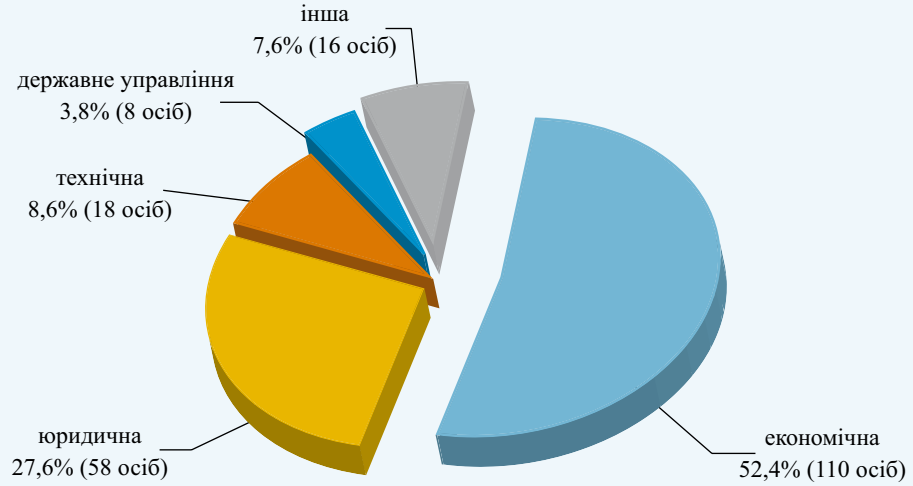

Таблиця 55. Інформація про підвищення кваліфікації державних службовців НКЦПФР

	З них підвищили кваліфікацію (за наказами)			За професійними програмами (за наказами)			За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)			За іншими видами навчання (за наказами)		
	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
Центральний апарат	240	182	174	40	26	5	200	144	143	-	12	26
Територіальні органи	51	84	33	18	19	10	32	63	22	1	2	1
Всього	291	266	207	58	45	15	232	207	165	1	14	27

Зокрема, у 2014 році 15 працівників Комісії пройшли підвищення кваліфікації з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму в ДНЗПО «Навчально-методичний центр ДКФМУ» та його регіональних відділеннях.

В Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України 64 державні службовці Комісії брали участь у семінарах за темами: «Етичні засади держслужби. Запобігання та протидія корупції»; «Вироблення і реалізація державної політики»; «Інструменти територіального розвитку. Державна інвестиційна політика як підґрунтя для формування програм соціально-економічного розвитку регіонів»; «Надання адміністративних послуг та забезпечення їх якості»; «Управління персоналом в органах державної влади і органах місцевого самоврядування з ура-

хуванням вимог нового законодавства про державну службу»; «Інформаційно-комунікативні технології та електронне урядування в органах державної влади та органах місцевого самоврядування»; «Культура ділового мовлення».

Суттєвим внеском у професійний розвиток працівників центрального апарату НКЦПФР стала участь у навчальних семінарах із залученням міжнародної технічної допомоги, в яких взяли участь 47 осіб.

У практичних тренінгах з внутрішнього аудиту взяли участь 6 осіб центрального апарату НКЦПФР.

За програмами короткотермінових семінарів 8 працівників центрального апарату Комісії пройшли підвищення кваліфікації у Центрі підвищення кваліфікації при Дипломатичній академії України за темою: «Стратегія зовнішніх комунікацій», «З питань дипломатичного етикету» та «З питань міжнародних переговорів» та 3 працівники підвищили кваліфікацію за темою: «З питань євроатлантичного співробітництва та міжнародного економічного співробітництва».

У територіальних органах НКЦПФР підвищили кваліфікацію 32 державних службовці, які брали участь у короткострокових семінарах за темами: «Основні засади організації діловодства та документообігу в місцевих органах виконавчої влади, на державних підприємствах, в установах, організаціях», «Новели антикорупційного законодавства», Навчання бухгалтерів та голів комісій із соціального страхування підприємств, установ і організацій; «Якісна та ефективна управлінська діяльність». У навчальному семінарі із залученням міжнародної технічної допомоги за темою: «Вимоги до інформації рекламного характеру про ІСІ, компанії управління активами та цінних паперів ІСІ» брали участь 16 працівників територіальних органів НКЦПФР.

Формування складу державних службовців в НКЦПФР здійснювалось шляхом конкурсного відбору, за допомогою проходження працівниками або претендентами стажування, та призначенням осіб з кадрового резерву відповідно до Закону України «Про державну службу» і нормативно-правових актів Уряду та наказів Комісії **(діаграма 107).**

Діаграма 107. Інформація про призначення державних службовців до НКЦФПР

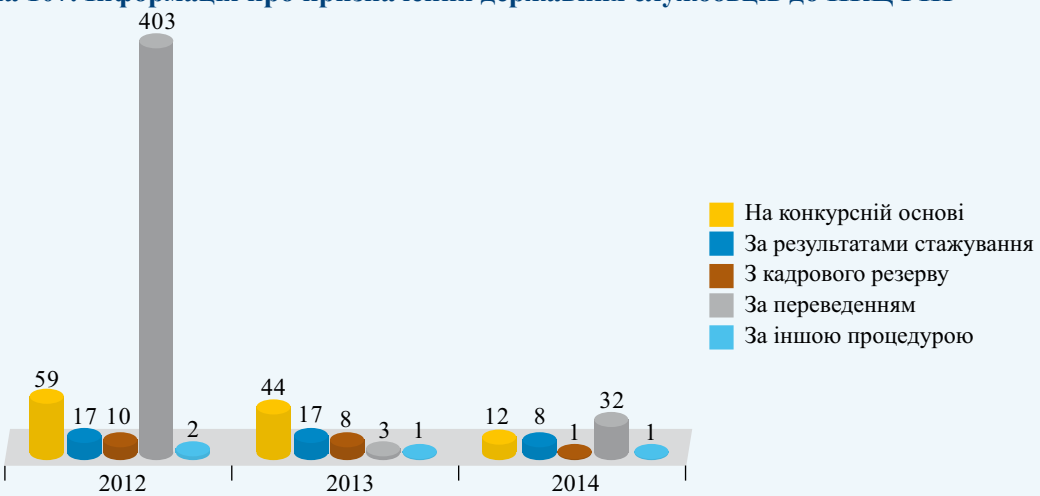

Комісією відповідно до частини першої п. 11 ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» на офіційному веб-сайті НКЦПФР оприлюднювалась інформація про вакансії, порядок та умови проходження конкурсу на заміщення вакантних посад, зразки документів, перелік питань на перевірку знань законодавства та нормативно-правових актів України з урахуванням специфіки регулятора, що були опубліковані також в офіційному друкованому виданні «Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» від 15.03.2012 № 50 та від 05.08.2014 № 146.

Проблема стабільності, наступності та збереження персоналу, його інституційної пам'яті є чи не найбільш актуальною для НКЦФПР. Одним із найпоказовіших критеріїв у цій роботі є показник рівня плинності кадрів. Так, коефіцієнт плинності кадрів центрального апарату за 2014 рік становить 10,41 %. Основна причина звільнення працівників криється у невідповідності великих обсягів роботи низькому рівню заробітної плати **(діаграма 108).**

З метою недопущення відтоку професійно підготовлених кадрів з органу керівництво Комісії здійснювало заходи щодо поліпшення таких факторів, як умови праці, психологічний клімат, дотримання умов трудового законодавства, своєчасна оплата праці, дотримання умов колективного договору, внесення змін до правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлення норм етичної поведінки працівників Комісії тощо.

Діаграма 108. Інформація про звільнення державних службовців НКЦПФР

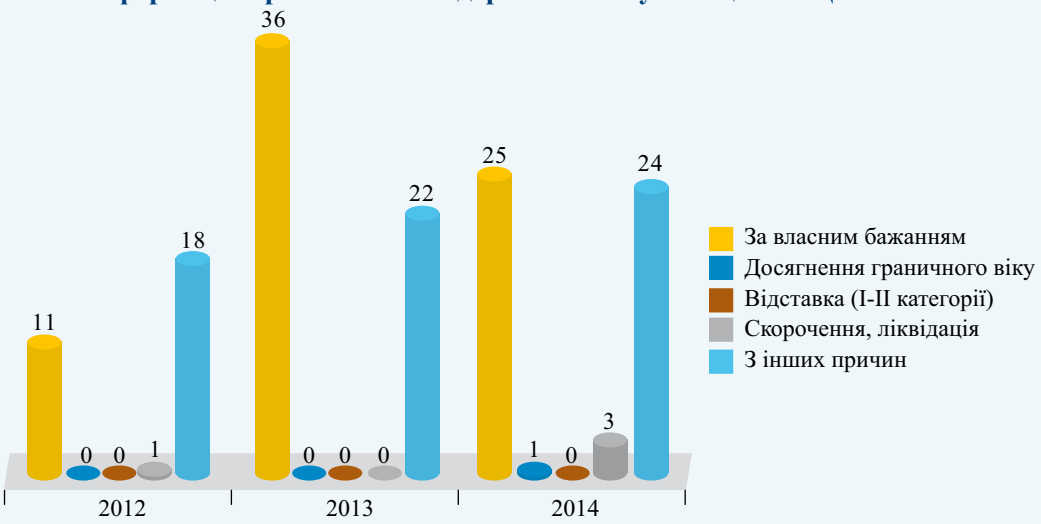

Також протягом 2014 року у центральному апараті Комісії було здійснено ротацію 118 працівників на рівнозначні посади та 27 працівників на вищі посади державних службовців. Зазначені заходи було здійснено з метою оптимізації чисельності у зв'язку зі скороченням граничної чисельності Комісії та з метою розкриття кадрового потенціалу працівників.

Одним із найпотужніших та найефективніших засобів стимулювання персоналу до творчої та активної праці є заохочення. Заохочення є закономірним результатом позитивної оцінки дій працівника та результатів його праці. Зокрема, моральне заохочення реалізується у формі визнання та схвалення заслуг працівника, пошани до нього з боку трудового колективу і ґрунтується на моральній зацікавленості працівників у результатах своєї праці. Вже сам факт заохочення сприймається працівником, як висока оцінка його праці та досягнень у колективі.

Враховуючи зазначене, з метою відзначення трудових досягнень кращих працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2014 році було нагороджено:

- Цінним подарунком Верховної Ради України – 2 особи;
- Подякою Прем'єр-міністра України – 1 особа;
- Подякою Національного банку України – 3 особи;
- Почесною Грамотою Київської обласної державної адміністрації – 2 особи.

Також 17 кращих працівників територіальних органів було відзначено листами —Подяками Голови НКЦФПР, з них 5 працівників Центрального територіального департаменту, 4 працівники Східного територіального управління, 4 працівники Західного територіального управління, 2 працівники Дніпровського та 2 працівники Донбаського територіальних управлінь.

Діяльність територіальних органів Комісії

Основними напрямами роботи територіальних органів Комісії є забезпечення стабільності та прозорості на ринку цінних паперів, здійснення державного регулювання та контролю за діяльністю учасників ринку, сприяння розвитку фондового ринку. В межах своїх повноважень територіальні органи Комісії здійснюють в регіонах державне регулювання та контроль за випуском цінних паперів, додержанням вимог законодавства в цій сфері, забезпечують контроль за діяльністю емітентів цінних паперів, професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та інші завдання.

Комісія у 2014 році здійснювала свої повноваження через центральний апарат та її 7 територіальних органів, серед них:

- **Центральний територіальний департамент** НКЦПФР, центр розміщення – м. Київ, повноваження поширюються на **м. Київ, Київську, Вінницьку, Житомирську, Чернігівську та Черкаську області. З грудня 2014 року** повноваження поширюються на **Донецьку та Луганську області, які** знаходяться поза межами зони проведення антитерористичної операції.
- **Західне територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення – м. Львів, повноваження поширюється на **Львівську, Волинську, Рівненську та Закарпатську області;**

- **Прикарпатське територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення – м. Івано-Франківськ, повноваження поширюються на **Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку та Хмельницьку області;**
- **Східне територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення – м. Харків, повноваження поширюються на **Харківську, Сумську та Полтавську області;**
- **Дніпровське територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення - м. Дніпропетровськ, повноваження поширюється на **Дніпропетровську та Запорізьку області;**
- **Південно - Українське територіальне управління** НКЦПФР, центр розміщення – м. Одеса, повноваження поширюються на **Одеську, Миколаївську, Херсонську та Кіровоградську області;**
- **Донбаське територіальне управління** НКЦПФР – з грудня 2014 року прийнято рішення від 18.11.2014 № 1573 «Про припинення Донбаського **територіального управління».**

У 2014 році робота територіальних органів традиційно була спрямована на підвищення рівня корпоративної культури, усвідомлення необхідності прозорого розкриття своєчасної, достовірної та вичерпної інформації перед власниками цінних паперів і потенційними інвесторами для здійснення ними об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану емітента.

Керівники більшості територіальних органів НКЦПФР ініціювали створення при державних адміністраціях аналітичних і робочих груп, консультативних рад з питань розвитку фондового ринку та корпоративного управління і виступали їх активними учасниками. Практика довела, що співпраця територіальних органів Комісії з обласними державними, місцевими державними органами дозволяє на більш високому рівні проводити спільну регіональну політику, розвивати інвестиційні процеси, захищати права інвесторів.